

אוצר גליוני דברי תורה

- שנת תשע"ב לפ"ק -

שנאמרו ע"י

מרן רבינו שליט"א

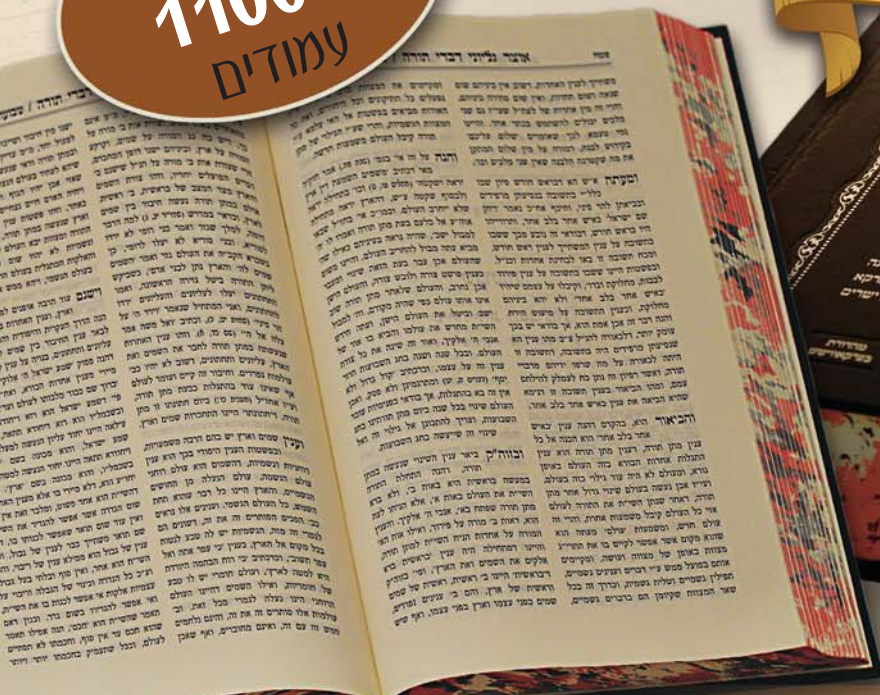
יו"ל על ידי

מכון תולדות יהודה

שע"י קהל תולדות יהודה דתלמידי סמיטשין

למעלה
מ-1100
עמודים

הופיע

כולל שיחות ושיעורים:
מועדי השנה ופרשת השבוע
~
ספר אגרא דפרקא
~
ספר מסילת ישרים

- עם מפתח מפורט -

חוברות דוגמא

אוצר

גליוני

דברי תורה

שיצאו לאור במשך
שנת תשע"ב לפ"ק

כולל שיחות ושיעורים:
מועדי השנה ופרשת השבוע
ספר אגרא דפרקא
ספר מסילת ישרים

שנאמרו ע"י

כ"ק מורינו הגה"צ
כש"ת רבי מרדכי מנשה זילבער שליט"א

יו"ל על ידי
מכון תולדות יהודה
שע"י קהל תולדות יהודה דתלמידי סמיטשין

שיחות ושיעורים למועדי השנה

חודש אלול וימים נוראים

שיעור בענייני חודש אלול - פרשת ראה תשע"א לפ"ק - עיה"ק ירושלים . . . . . א

ביאור כמה בחי' בענין הצדקה של משה, ובחי' "ורב חסד" השורה בחודש אלול, והמסתעף.

כמה בחי' במעלות הצדקה. א. צדקה של דעת, שיוכל העני להיות בר קנין בעצמו, צדקה של שבת, בחי' שמש, שיהיו שני מלכים בכתר אחד. ב. אמונה שלמעלה מן הדעת, בחי' כתר, דעת עליון, שבעודו בעניונו יהא מקושר להשי"ת בהתקשרות פנימית. וה"ז מאיר יותר בשעה שאין דעת, אצל יהודים פשוטים, ענין גדולים צדיקים במיתתן. צדקה בבחי' ירח, מידת המלכות, כח הדבור בבחי' עצם האותיות הבאות ממקום פלא למעלה מן הדעת אשר ה"ז מסוגל לאמונה. ואלו הן בחינות הצדקה של אר"י שהיא מקום הדעת, לשון קודש, ונבואה / הנביא מקושר להשי"ת מצד האמונה, ולכן "בכלום אדבר בו", בבחי' "ואמונתך כלילות", ויש לו כח דיבור שמאיר בו ביותר אור האמונה. ומעלת משה שהיה מאיר בו אור האמונה גם בשעה שהדעת שלימה / צדקה בבחי' "ורב חסד" - שפע הבא בחינים ממש אף בלא שיעשה המקבל אתערותא דלתתא על כך, ואין המכוון בו עצם השפע עצמו, אלא להכשיר את המקבל להיותו כלי מוכן לקבל שפע, ושמעתה יעשה הוא אתעדל"ת לקבל, בחי' גבורה. בחי' ביאה ראשונה, ענין חודש אלול עד"ו. ושפע זה הו"ע עומק האמונה שעל ידו נעשה התקשרות תמידית בין המשפיע להמקבל אף כשאינם זה אצל זה, וגם בהגלות תחת הע' לשון, בחי' רוחא דשביק / ענין פורים - שנתעורר בו ההתקשרות הראשונה של כנס"י עם דודה שנעשה במת"ת שא"א לה שתסתלק, וה"ז מאיר ביותר בהגלות, ולכן לא העלים הטבע על האמונה בטהרתה / עומק ההתקשרות גורמת לצעקה בשעת הסתר פנים עד שבחי' 'אין' מושיע לה, וא"א לבוא אפילו לידי אונס. ענין הטענה על כלל"י בימי נבוכנצר, חסרון הסומך ביותר על לבוש הטבע, ומאידך ענין משה המעורר כח זה, וענין אסתר שהכניסה שידה / ענין חודש אלול - הארת בחי' "ורב חסד" להיות כלי מוכשר לקבל, ולעורר את ההתקשרות הראשונה של מת"ת הנותנת כח לצעקה שאזי בחי' 'אין' מושיע לה / בזמן הגלות מאיר ביותר התקשרות ראשונה זו, שלא להתפעל מהע' לשון, וצריך לעורר את הצעקה הפנימית הבאה מכח זה לזכות לבחי' 'אין' מושיע לה.

שיעור בענייני מצות תשובה - חודש אלול תשע"א לפ"ק - בביהמ"ד בלעיקוואד יא

ביאור גודל החידוש שבמצות תשובה שהוא למעלה מן השכל, ופתיחת שער זה ע"י האמונה בו.

חידוש התשובה - א. מקורו - מבחי' התורה דלעת"ל, בחי' הידיעה שלמעלה מהבחירה, מצד שבדאי יתקיים הכוונה להטיב. ב. ענין החידוש שבו - ההבטחה שבדאי ישובו בתשובה מצד הכלל שכל דבר חוזר בהכרח לשרשו, אף שחלף בבחירה. ענין מה שהחוטא חוזר להיות צדיק, ויותר מצדיק דמעיכא, ומעשה העבירה נהפך לזכות. ושהחטא אינו אלא נתינת מקום לגילוי אור התשובה, כענין "אשר הרעותי" שבכך הניח השי"ת מקום תשובה לעצמו כביכול, עד שלכן אי"ז נחשב כעושה היפך מדרכי ה'. ג. ההוראה על כך - דור דעה אחר מת"ת שפסקה זוהמתו והכשילו אותם בחטא העגל, דוד המלך, ובשרשו מהתשובה של הקב"ה על מיעוט הירח, דרך תשובה הורית'. והוראה זו באה בחודש אלול, ולכן נקבע חודש זה כזמן מיוחד לכך אף שענין זה נוהג בכל השנה / ענין מה שהתשובה לא ניתנה לאוה"ע - דשורש אוה"ע הוא מהנחש, ואינם מקבלים ענין שלמעלה מהשכל, והינם משתמשים בכך בערמוניות, וה"נ ישתמשו בכח זה להקל מחומר החטא / החיזוק של כח התשובה מבחי' הידיעה הוא לבטל העצבות והיאוש, וה"ז בא מכח אור התשובה שנפתח רק לבעלי תשובה, ולמעשה גדול החטא מנשוא מצד הבחירה / התשובה באה בבחי' נדבה, דהחוטא כבר פרק עול ציווה ה' מעל צווארו, ותשובתו באה מהכרה כי הרע הוא מיתה, ולולא קרבת ה' למה לי חיים. וזהו נצחון נגד מחנה הסט"א המעמיד עצמו נגד הקדושה, שאחד הבא ממחניהם מעיד כי שקר בפייהם. וזהו משל לכך שהעבירה נהפכת

חוברות דוגמא

ב. אוצר גליוני דברי תורה / שיחות ושיעורים למועדי השנה

לזכות / משל לענין מה שחומר העבירה אינו נפחת בכך שיש בו תיקון ע"י התשובה / הנהגת היסורים והעונשים שהם היפך ההטבה – כבחי' חטא של השי"ת כביכול, להניח מקום לעצמו לעשות תשובה, להטיב עם בריותיו בחילא יתיר כבעל תשובה / ענין "וחטאתי נגדי תמיד" בכדי שיזכה תמיד לאור התשובה / שער התשובה נפתח ע"י האמונה בו, שבודאי לא נברא האדם בחינם ועל הספק, ואין מקום ליאוש, כענין צעקת בני' על ים סוף / גילוי כח התשובה שמתגלה בזמנינו כהארה מההבטחה לכך בסוף הגלות, הצלחת הבעלי תשובה כס"ד מיוחדת להנאחו באור התשובה והמאמין בה, והניסיון על כך הוא שלא להאמין בגילוי זה / קרבת א' שמתגלה בחודש אלול מענין מה שהאיר לדור המדבר אור התשובה בימי רצון אלו.

שיעור בענייני ראש השנה ויום הכיפורים - לבני אר"י - בין כסא לעשור תשע"א. כז

ענין האור פנימי שמאיר בר"ה, וענין קדושת הלבושים שמושרשת בר"ה ומתגלית ביום הכיפורים, והמסתעף.

מעלת המלכות בענין הקדושה - בחי' מלכות שלמעלה מהשגה כענין קודש, מצד נק' הנפש שבעם להמליכו כמלך למעלה מבחירה, ועד"ז הו"ע התשובה שבא בבחירה ומ"מ ה"ז הכרח, ונמשך מאור האמונה שזהו מציאות כל אדם למעלה מן הבחירה, ואור זה מאיר ביוהכ"פ שהוא יום התשובה ויום האמונה, ביטול יצרא דע"ז / אוה"ע - נשמתם, האור פנימי שלהם, יורד לגיהנם, האור מקיף מסתלק, ולבוש המקיף נעשה חיותם הפנימי, ולכן אינם משיגים אלא הלבוש גאות של הקב"ה שהינו נעלה מנבראיו, ועי"ז נופלים לגאות. ואילו כלל"י יש להם אור פנימי הינם עומדים על ענוותנותו של הקב"ה וקרבתו אל הנבראים / ב' בחי' של תרועה, התעוררות רחמים, ענוותנותו ית'. א. 'גנוחי גנח' שזהו רחמים לחולה שיש לו תקוה ע"פ השגה, עיקר ענין ר"ה דלזכרון אתי בבחי' הפנימיות, מצד הנשמה, ביטול קטרוג "מה אנוש כי תזכרנו", בחי' תורה שזהו אור פנימי. ב. 'לולי ליל' אף למת שנראה כי אין לו תקוה, בחי' רחמים רבים שלמעלה מהשגה גם מצד הגוף, תחית המתים, ונמשך מן הלבוש גאות של הקב"ה שא"א לבטל מלכותו אף במקום שנראה כלאחר יאוש, בחי' מגילת אסתר, ענין המלך הקדוש המתגלה ביוהכ"פ, ביטול קטרוג "וכבוד והדר תעטרנהו" / השנאה בין הקדושה להסט"א מעוררת זכרון גם למי שנראה כי אין לו תקוה, שהרי עמלק שונא גם אות, והיצה"ר עדיין נטפל אליו / כשעומדים על חיות הלבוש שהינו כלי שיתגלה האור מקיף על ידו אזי יש להלבוש מעלה על האור פנימי / אור פנימי - קדושת הנשמה, הכרת אור האמת מקרוב, בחי' שמש, שכל האותיות, ענין ראש השנה, שופר שהוא חכמה ואינה מלאכה / אור מקיף - אור האמונה שלמעלה מהשגה ממאיר מרחוק, בחי' ירח, קדושת עצם האותיות / לבוש - ענין הכבוד הנמשך מיסוד האש, בחי' חושך, לילה. ושלמות האדם היא כאשר אוחז בהלבוש ככלי להאור מקיף, שהוא נמשך אחר האור כענין נרות שבת, נרות המנורה, והוא נמשך אחר כבוד שמים שלמעלה מהבחירה המונחת בהכבוד שניתן לו, וגם בשעת שכיבה בהסתלקות המוחין מאיר אצלו קדושת עצם האותיות. וכל"א ה"ז בחי' תרדימה, לשון תרגום שאין בו קדושת האותיות, והכבוד הוא בבחי' יקר, ועי"ז יכול ליפול לטומאת קרי, ענין קלי' יון שאחזו ביסוד האש ללא אור הנשמה / תחילת תיקון הלבוש ביוהכ"פ, שהגוף משתווה להנשמה והינו אוכל אכילה רוחנית, ענין אש הקטורת הבאה מן הס"מ, גילוי אור האמונה אפילו אצל יהודים פשוטים שאין אור האמת מאיר אצלם. וגמר התיקון בחנוכה, ביטול קלי' יון, שאור המנורה האיר בבחי' אור ולא בבחי' אש / אור האמת - הכרת הנשמה, דביקות, צדיקים. אור האמונה - למעלה מהשגה, המשכת הגוף להקדושה בדרך אמונה, מרחוק, אפילו אצל פשוטים. כשמאיר אור האמת מקרוב אין ניכר אור האמונה שמרחוק אף שהינו נעלה ממנו, וזהו מעלת יוהכ"פ על ר"ה שמאיר בו אור האמונה, אור הי"ג מדות של רחמים המאיר בדרך צדקה ורחמים למעלה מהשגה ובחירה / טומאת קרי באה ע"י שהלבוש אינו נמשך אחר האור. כשלא קידש את הלילות ונעשה אדם המזיק, כשקיבל כבוד ולא נמשך אחר כבוד שמים שבו / הכבוד שבא לאדם בדרך יחוס אף כשיש ראויים יותר ממנו נמשך מהלבוש גאות של הקב"ה שלמעלה מבחירה, והוא נעשה מרכבה לכבוד שמים / מצות וידוי בפה הוא נתינת כח להחוטא שיוכל לשוב בתשובה שלימה, שהפה ממשיך את האמונה היורדת להאיר גם במקום הסט"א אשר שם נפל החוטא, וביוהכ"פ הוידוי מעורר גם את הלב לשוב אליו ית'.

שיחת התעוררות ביום שלש עשרה מדות - שנת תשע"א לפ"ק . . . . . מא

ענין קדושת הזמנים המקשר בין העבר להווה והעתיד / יוהכ"פ - מעין הכפרה של לעתיד לבוא / שורש התשובה שלמעלה מן הבחירה הוא ביוהכ"פ / יוהכ"פ הוא יום גילוי האמונה וביטול יצרא דע"ז / מצות האמונה שיגלה האדם את מהותו האמיתית / מעלת יוהכ"פ שמתגלה בו מלכות ה' בעולם / ביוהכ"פ כל בני' קרובים ורחוקים

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / שיחות ושיעורים למועדי השנה

מרגישים קדושה עליונה / ביוהכ"פ גם היצה"ר מוכרח להודות שניצח הקב"ה בעולמו / עיקר מצות תשובה הוא הווידי דלא שייך לצוות על עזיבת החטא / ענין הווידי שמפליט החטא מעצמו ונותנו על ראש היצה"ר / כח הווידי הוא כח הדיבור המגלה האמונה / יוהכ"פ הוא יום גילוי נקודת נשמות ישראל ובפרט בא"י / יסוד העבודה שכיור האדם ויבין מה הקב"ה מצפה ממנו / מעמד הר סיני - גילוי רצון השי"ת מעם ישראל / גודל התביעה הנדרשת מהאדם בעבודת ה' ובלמוד התורה / להתחזק בהתעוררות בעשיית בכל שנה מחדש / טבע עם הנצחי שלא להתפעל ממקרי הזמן / הקב"ה אינו מתייחס מן האדם וממציא עצמו אליו בכל עשיית / מהות האדם ניכר לפי ערך דיבורו / גדלות הדיבור במדריגות הצדיקים ובדרך החסידות / לימוד התורה הוא יסוד ועיקר בעבודת ה' / מידת החסד באופן של גדלות בלי שום סתירות / גמילות חסד בין לעניים ובין לעשירים / גדלות הנפש להבין נפש זולתו ולהיכנס למצבו.

יום כיפור

מוצאי יום הכיפורים - שנת תש"ע לפ"ק . . . . . נח

- א. שיעור כותבת ליום הכיפורים מצד הקידושין, ומצד ביטול ע"ז שביום זה.
- ב. ביום הכיפורים מאיר הארת אליהו המקשר עוה"ז ועוה"ב, והוא ענין הי"ג מדות של רחמים שהשכינה מתפללת מתוך גרונו של אדם.

מוצאי יום הכיפורים שנת תשע"א לפ"ק . . . . . סא

- א. ענין התכללות השמאל בהימין ביום הכיפורים
- ב. השמחה במוצאי יו"כ כהכרה בכך שנתכפרו עוונותינו ביום זה

סוכות

שמחת בית השואבה - חג הסוכות תשע"א לפ"ק

אושפיזא דמשה . . . . . טד

ענין סוכה ושמחת בית השואבה להמשיך המשכות רוחניות ורוח הקודש בדרך הטבע שבכך מבררים קלי' עמלק ואוה"ע.

נס ענני הכבוד כלל בו ענין רוחני הנמשך בכל שנה ע"י הסוכה, והנס שבו היה ככיסוי על כך / מלחמת עמלק בדרך הטבע דווקא - בפשטות מכיון שאחיותם בהנחשלים שאינם ראויים לנס, ובעומק משום שעיקר הנצחון עליו ע"י שיוורדים לגבול הטבע, שעמלק סבור כי שם הוא בעה"ב / כח עמלק כלשון הרע נגד שם אלקים ושאר כינויים, שאין בהם גילוי אלקות ח"ו. וביטול לשון הרע זה מיניה וביה ע"י בעלי לשון הרע היוורדים למקום הטבע ועושים גם אותו מושב להקדושה / ענין התורה שלא לסמוך על הנס אלא להמשיך הקדושה בהטבע. מלבד מצות סוטה, ענין נזיר, נבואה, כתינת רשות להשתמש בנס לעומת התגברות הסט"א שלא ברשות ברוח שטות שלמטה מן השכל / עיקר מעלת הנבואה כאשר גם הגוף מזוכך עד שמקבל נבואה בטבע. מעלת נבואת משה על שאר הנביאים, מדריגת מתן תורה, מלכות שאול ונבואתו, רוח הקודש של מגילת אסתר ומצות פורים, רוח הקודש הנמשך ע"י שמחת בית השואבה, מדריגת אליהו הנביא / ענין מה שמדת הנצח מכוננת נגד משה רבינו, ונגד חג הפורים - דעיקר הנצחון על הסט"א ועמלק הוא ע"י נס הבא בטבע שזהו"ע פורים, נבואת משה / הנאחז במידה מסוימת בקיצוניות ה"ז ישות וגאווה, שצריך לילך בכל הצדדים, ושלא לבטל כל דבר.

אושפיזא דאהרן . . . . . עד

שמחת חג הסוכות מצד בחי' ימי זקנה דקדושה, ומצד הבירור בין ישראל לעמים בבחי' קדושת יו"ט, שמחה המקושרת לאור, והמסתעף.

שמחה דקדושה בימי הזקנה דווקא כיון שזוכה לבחי' כל, שבא אל התכלית, משא"כ זקני עמי הארץ שעומדים על כי הכל הבל ולכן נופלים לעצבות / ימי הנעורים - עבודה על שבועת תהי צדיק, סור מרע

חוברות דוגמא

יא אוצר גלייני דברי תורה / שיחות ושיעורים למועדי השנה

שיעורים בביאור העשר ספירות נלמד במסגרת שיעורים בספר התניא

שיעור א' ..... שו

ביאור ספירת "כתר"

שיעור ב' ..... שי

המשך בענין ספירת "כתר"

ביאור ספירות "חכמה" ו"בינה"

ביאור ספירת "דעת"

שיעור ג' ..... שכ

ביאור מידת "חסד"

ביאור מידת "גבורה"

ביאור מידת "תפארת"

ביאור מידות "נצח" ו"הוד"

ביאור מידת "יסוד"

ביאור מידת "מלכות"

ד"ת אצל סעודת ל"ג בעומר - שנת תשע"א לפ"ק ..... שלב

ענין רשב"י - העמדת סוד החיים, העלאת מ"ן, על מכונן. והמסתעף.

מסירות נפש באה מהכרת סוד החיים כנכון, שזהו דביקות והעלאת מ"ן אל הקב"ה. ענין מזבח וקרבן, תורה לשמה. היפך הבנת הגוף ש'חיים' היינו ליקח כל דבר לגרמיה / ענין קלי' אדום לבלוע כל דבר לעצמו עד שמשמעות החיים הוא עוה"ז, ולכן אינו רוצה בעבודה, בחי' אשה זרה. ואצל צדיקים גם קצת הנאה מן הדביקות נחשב לגרמיה / שלימות ענין מסי"נ יתגלה רק לעת"ל, ולע"ע בהכרח ליתן לסט"א קצת יניקה, ואפילו ביוהכ"פ. אמנם סוד השעיר לעזאזל להעמיד בחי' חיים על מכונן, וזהו סוד ל"ג בעומר, עבודת רשב"י / יניקת החיצונים בבחי' העלאת מ"ן בהיחוד גורמת דינים ופירוד בהלידה, ורשב"י מתקן זאת / ענין שליטת החיצונים בהגרון המעלה מ"ן להחיק בהיחוד שבבחי' דיבור. ענין קלי' מצרים, מלאך המות, מיתת אסכרה לעומת מיתת נשיקה שהו"ע מתן תורה / התיקון לאחיות החיצונים - א. ע"י שמוציאים את חלק הטוב שבהם להעלותו, ענין ר' יהודה. ב. ע"י הבירור שהם פועלים לגרמייהו, לגלות עי"ז את סוד החיים והעלאת מ"ן כנכון, ענין רשב"י / מלחמת גומ"ג שלא יתגלה ענין העלאת מ"ן, לעומת מלך המשיח / דינים באים ע"י פירוד בין מעלה ומטה, רוחניות וגשמיות. וככל שמתגלה האחדות ביניהם, שהטוב בגשמיות בעומק שרשו היינו לעבוד את השי"ת ולעשות לו נח"ר, כן נמתקים הדינים. ול"ג בעומר מסוגל לכך.

שיעור לקראת יום ל"ג בעומר - וענייני פרשת בהר - לבני אר"י - שנת תשע"א לפ"ק

שלח .....

ביאור כללי בענין הכרח כל דבר לחזור לשרשו, אחדות הכלים עם האורות, אור חוזר עם אור ישר, והמסתעף.

יסוד העפר בשרשו מאוחד עם שמים, ולאחר החטא נאחו בו הנחש להפרידו משרשו, כח המשיכה למטה, קללה. ועבודת האדם להעלותו לשרשו, להמשיך הגוף אחר הנשמה, ענין תרו"מ מתבואת הארץ להכנין שאין בו אחיות הנחש, ענין שמיטה ויובל להחזיר כל דבר לשרשו. ובלא"ה נעשה האדם 'יורד' מדחי אל דחי, ענין סוטה היוודת למקום המיתה וחל בה קללה / עבודת ימי העומר להעלות בחי' סוטה, יסוד העפר, להוכיח שטוהרה היא / הנחת יסוד כי כל דבר בהכרח לחזור לשרשו, מכח הנקו' שבנפש הגנויה להשי"ת שלמעלה מכל

ב אוצר גליוני דברי תורה / שיחות ושיעורים למועדי השנה

שיעורים בספר אגרא דפרקא

אות קל"ו / פרשת חוקת - תשע"א לפ"ק . . . . . תקסה

ביאור כללי בענין היראה שהיא ככלי להאהבה שתוכל להתקיים בהכלים, בחי' האור שבכלים עצמם שלמעלה מהשגה.

שלימות היראה ככלי לקבל את תוקף האהבה – דזיכור היראה משווה את הכלים להאורות אשר שוב אין צריך לצאת מן הכלים מגודל האהבה. ושלימות זו תבוא לעתיד לבוא ע"י משיח, ומעיי"ז בביהמ"ק / סוד מתן תורה הו"ע גילוי אלקות בכלים, ולכן ההכנה באה ע"י מצות הגבלה, זיכור היראה. ולא נתקן זאת בשלימות אחר שטעו במראה המרכבה ולכן נכשלו בעגל, והתיקון ע"י משה רבינו בענין היגמ"ש, חידוש ענין התשובה. ועדיין לא נשלם זאת בדראג דתפלה לעני, ולכן בא ענין מיתת נדב ואביהוא מגודל האהבה בעת חנוכת המשכן שנצרך בו שלימות זיכור היראה. והתיקון ע"י פרה אדומה – הארה מתחתית המתים שישתווה הגוף להנשמה / יראה טהורה המשתווה לאהבה דינה כאהבה, וגם היא באה מן השמים ושייך תפלה עליה / השגת חק פרה אדומה כפי זיכור הגוף כהנשמה, בחי' משה משיח, ת"ח הממית עצמו באהלה של תורה. וכפי זיכור זה כן דומים להקב"ה בבחי' קדוש / בריאת העולם ע"י הכתר, בחי' רצון שלא שייך בו צמצום. קיום העולם ע"י החכמה, הלכות התורה, שמקבלים מן הרצון בדרך העלם ולא בגילוי / ספירת החכמה (ימין) מכוונת נגד היראה (שמאל) – דהחכמה מעלמת על הרצון, בבחי' צמצום, יראה. ספירת הבינה (שמאל) מכוונת נגד האהבה (ימין) – דלפי ערך הבינה אין העלמה בהנחות החכמה / צד הקדושה סתים וגליא. א. סתים מצד הכתר, שורש האורות, ראשית הנעלם, שם הו"ה. וגליא מצד המלכות, תחלת הצמצום, שורש הכלים, ראשית הנגלה, שם אלקים. ב. האורות עצמן סתים וגליא, שאינם מושגים להשכל, ומאידך ניכר בפשטות כי זהו אלקות. והכלים עצמן סתים וגליא, שהינם בגדר השגה, והא גופא הו"ה העלמה על האלקות שבהם, בחי' חלל הפנוי / ענין הצמצום בכדי לגלות האורות דכלים עצמן ע"י הפרדת הכלים מן האורות ממש, וביתר שאת ע"י שבירת הכלים, דבלאו הכי בטל הכלי אל האור ואין ניכר האור של הכלי עצמו, השוואת הכלי להאור / ב' בחי' בענין שירה – ביטוי להתענוג של מילוי חסרון, וביטוי להגעגועים המביאים שייכות וקשר למה שמתגעגעים אליו. שירת הלויים בעלי הדין מצד רושם החסרון של הכלים לעומת האורות המביא לגעגועים, והגעגועים מביאים לשייכות כנ"ל, וה"ז גורם מילוי חסרון ותענוג המביא גם הוא לשירה / האמת האלוקית משתייכת לבחי' המלכות, חלל הפנוי, שם אלקים – דהאלקות שבהכלים אינה משתנית לעולם, בבחי' אמת, וכשישיגו אותה לא שייך בה העלמה, משא"כ בהאורות שייך העלם וגילוי.

אות קל"ט / פרשת מטות - תשע"א לפ"ק . . . . . תקעח

ענין התעלות התורה והמצוות ע"י ביהמ"ק וע"י התקשרות להצדיק. ענין צדיק עליון וצדיק תחתון מעין ביהמ"ק. ענין דרך העבודה על קנין תשוקות רוחניות.

שלימות המצוה הנעשית בגשמיות שתוכל לעלות למעלה – ע"י שהאדם עומד על הרוחניות והחיות שבה אשר יש בה משמעות נעלית יותר / ענין ביהמ"ק – שזוהו מקום מסוגל שישגי המשמעות הנעלית של המצוות ששרשם באנכי ה' אלקיך, ושיתגלה נקו' צדיק אמת שבו / ענין ההתקשרות לצדיקים – הכרה בבחי' 'צדיק', שישנה משמעות נעלית להתורה ומצוות למעלה ממדריגתו שלו, והרי שיש לו שייכות לכך, וכשבא למחיצת הצדיק מתעלה גם הוא באיזו בחי' למדריגה זו / כשגילה האדם את נקו' צדיק שבו שוב אפשר לדון את כל מצוותיו כי צדיק עשאו, וביכולתם לעלות למעלה / בפרטיות בא כל אדם להתרוממות הנפש בשעת התפלה, ולכן התפלה גורמת להעלאת התנו"צ שנעשו בכל היום למעלה / ענין תפלה בצבור – שאזי נחשב כי נקו' צדיק שבאדם, בחי' כנס"י מתפללת / ענין 'צדיק אמת' מעין ביהמ"ק, שכח הכרת האמונה הנטועה בנפש איש ישראל הינה אצלו בתוקף כמציאות ממש שיש לה חיות, מעין מה שהורגש בביהמ"ק שהוא המשכה מהר סיני. ובדידיה היסח הדעת נחשב חטא כביהמ"ק, ונמשך זאת מצד מצב העולם שעדיין אינו במדריגה זו / מעלת הצדיק – שהוא כולל בקרבו את בחי' ציבור, ולדידיה אין סתירה בין גשמיות לרוחניות, ולכן הינו מעלה את העבודה של כלל"י למעלה / ב' המחלוקת בענין התקשרות לצדיקים – אם הרב יכול לחנך תלמידיו להדיא רק עד גבול מסוים, ויתר מכן צריך התקשרות לצדיקים, והרוצה לבוא למדרי' צדיק אמת עליו לידע מעצמו מה לעשות, או שיכול הרב לחנך ולהדריך את תלמידיו להדיא שייגעו למדרי' צדיק אמת, ופשוטא שאי"ז ויתור על העבודה העצמית שע"י הושבענו 'תהי צדיק' / ב' מדריגות בצדיקים, ביהמ"ק – א. העבודה מתתא לעילא, בחי' צדיק תחתון הרוצה לחיות חיים ורוחניים בלבד כאליהו, בחי' 'מקדש', מזבח, בנימין ויהודה, עבודת התפלה שזוהו דביקות אחת כללית.

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / שיחות ושיעורים למועדי השנה

כה

שיעורים בספר מסילת ישרים

שיעור נ"ה / פרק ט"ו (המשך א') . . . . . תשג

בענין התבודדות והתנתקות מעולם החיצוני - העמקה בכוחות הנפש המיוחדים לכל אחד
כשלא מתבדלים עלולים להשחתה / חוסר ההתנתקות גורם להתחברות לפחותי העם / התבודדות - העמקה
בכוחות הנפש המיוחדים / ההעמקה בעבודת השם בכוחות יחידות / תפלה בהתבודדות / תפילה בינו לבין קונו
/ יצירת קשר עם השי"ת / נעילה בכל השנה / המשיכה אחר פיתוי העינים

שיעור נ"ו / פרק ט"ו (המשך ב') . . . . . תשיב

בענין פיתוי היצר - תענוג בעבודת השם
עיקר פיתוי היצר להימשך אחר חושים בלי שכל / החטא הראשון - 'וכי תאוה היא לעינים' / פיתוי חטא עה"ד
שורש לכל החטאים / איך להשתמש מפיתוי תאוות אכילה / שורש כל התענוגים בא מרוחניות / עבודת האכילה
בצדיקים ובאנשים פשוטים / פיתוי העינים לכבוד / הזוכה להרגשה אמיתית ביהדות, קל לו להינצל מפח היצר
- התענוג בעבודת השם - ובחרת בחיים / הדגשת הבחירה ב'חיים' ע"ג ה'טוב' / ההדגשה לספר יצ"מ בליל
פסח דייקא / גודל התענוג בתורה מעיד על גודל קדושתה / העמלות בתורה מוציא את העונג / אין בהרגשת
תענוג משום חידוש / מצד האדם קבלת עול, ומצד השי"ת השפעת תענוג / אל תתפתה לשונא הכי גדול שלך!
/ בזמננו אין ההכרה בדבר משום חידוש / המאושרים היחידים בעולם - עובדי השם

שיעור נ"ז / פרק ט"ז (המשך א') . . . . . תשכה

בענין נאמנות בעבודת ה'
הדרכה כללית בלימוד המוסר / כל מדה פרטית, מסתעפת מהמערכת הכללית של העבודה / הלימוד בעניני
עבודה הוא כבר חלק מהמעשה / בעניני מוסר לא שייך לקבוע סדר קבוע / בעניני מוסר אין לקבוע הלכות
קבועות / סוף דבר הכל נשמע... כי זה כל האדם / סיבת העבודה - כי זה כל האדם / ע"י מניעה מעבודה, מאבד
מהותו כבן אדם / להיות נאמן / התבוננות במעברי דוד המלך - אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב / בהדי כבשי
דרחמנא למה לך / טהרה - כלי לחלות הקדושה

שיעור נ"ח / פרק ט"ז (המשך ב') . . . . . תשלז

נסיון הפניות - לא להתנהג בקיצוניות - עבודה לשמה
גדול כח היצר / מאוייב תחכמי / מאבק הפניות ודרכי ההתמודדות / דמיון הפניות / לשקול תועלת הבלבול
לעומת הפסדו / עם היצר אין מתוככים / איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם / תוצאות הקיצוניות / גם בדרגא
זו שייך לשמה / גדול כבוד הבריות / לשמה / טבע הנשמה - ליתן, טבע הגוף - לקבל / טבע הנתינה והוותרנות
עושה את האדם מאושר גם בעניני עוה"ז

שיעור נ"ט / פרק י"ז . . . . . תשנ

עבודת הטהרה - שמירה מטיפוס במדריגות לא לו - ההכנה לזמנים נעלים
בדרכי קניית הטהרה / בגדרי חובת קניית הטהרה, ואופני קנייתה / ענין ההכנה מסתעף מחובת הסדר / מקור
ענין ההכנה / עיקר ההכנה דרושה למצוות המיוחדות להעלות את האדם / ההכנה לתפלת שחרית ושבת קודש
/ בדרכי ההכנה לתפלה / ההכנה לשבת קודש

שיעור ס' / פרק י"ח . . . . . תשסב

בעניני חסידות (גולמי החסידות) - דעת תורה של תלמידי חכמים
ב' דרגות בפרישות / בין חסידות של המס"י לחסידות דרך הבעש"ט / גולמי החסידות / שורש טעותם של
המתנהגים בגולמי החסידות / הן יראת ה' היא חכמה / ייחודיות החכמה של יראת השם / הדרך המובחרת
בעבודה / גודל הנחיצות לקבל ע"ע מורה בעבודת השם / תלמיד חכם עצמו עין לא ראתה... / השקפת ההמון
על תלמיד חכם / דרגת תלמיד חכם מלווה את האדם לעולמי עד / ייחודיות ד' אמות של הלכה / בין השקפת
הת"ח להמון העם / שורש הבלבולים נובע מהשפעת דעת ההמון / בין שמחה ל'זועטרלעך'

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / שיחות ושיעורים למועדי השנה

כו

שיעור ס"א / פרק י"ט (המשך א') ..... תשעד

בענין מנהגי ישראל - העבודה בבחינת בן - בין אדם לחבירו

מנהג ישראל תורה היא, והם חלק עיקרי בקיום התורה והמצוות / שורש המנהגים גבוה מהמצוות / חשיבות המצוות אינה נמדדת לפי שיעור החיוב שעליהם / מנהגים שנקבעו עפ"י פנימיות התורה / טבע בני ישראל לחדש ולהוסיף בעבודת ה' / שורש מידת החסידות ע"י הבנת עומק טעמי המצוות עד שמקבלים רצון עצמי לקיימם / אם חכם לבך ישמח לבי גם אני / היחיד מומחה שהשלים עצמו בעבודת ה' יכול להוסיף בה חידושים מעצמו / שלימות האמונה - להיות 'מאמין בפועל' / מעלת עבודת ה' כשמוסיפים בה דברים מדעת עצמו / נוסח התפילה יסודות בכוונות הפנימיות / עיקר ענין כוונות האר"י וסודות התורה - הוא להוסיף ולחדש בהם / ביאור מהות ה'חסידות' האמיתית / משמעות מידת החסידות בעיניים שבין אדם לחבירו / מידת ההטבה - צריכים להוציאה מן הכח אל הפועל

שיעור ס"ב / פרק י"ט (המשך ב') ..... תשפה

ענייני גמילת חסדים ובין אדם לחבירו

מידת החסידות - בין אדם לחבירו / מידת החסד דאזיל עם כולוהו יומין / חסד ה' מלאה הארץ / התקרבות הגרים ע"י מידת החסד / ויתבוננו חסדי ה' / הכרת אומות העולם במי שאמר והיה העולם ע"י מידת החסד / מידת החסד - מידה יסודית ושרשית בבריאה ובאדם / מצד העבודה הנעלית צריך האדם לרצות מעצמו גם במצוות חוקיות / שני סוגי 'בעלי חסד' / החסד הגדול שבחור יכול לעשות - להשלים ולעבוד על עצמו / עיקר הנדרש במידת החסד - שיהיה 'אדם טוב' בטבעו / העושה חסד מצד טבעו הטוב אינו מזניח גם חסדים קטנים / גמילות חסדים - בין לעניים ובין לעשירים / גמילות חסד האמיתית - בתוך ביתו של אדם / מי שנעשה 'איש טוב' משכיל לראות בכל דבר את הטוב שבו / עבודת השמחה וההודאה על כל הטוב והחסד / מסגולות איש הטוב והחסד, להשרות אוריה טובה על כל הסובבים אותו ולחלצם ממצור / מידת החסד - פתח תקוה ודרך תיקון לשפלים ביותר / דרך התורה - 'ורחמיו על כל מעשיו' אפילו על בעלי חיים וגויים

שיעור ס"ג / פרק י"ט (המשך ג') ..... תשצט

ענין מידת אהבה ויראה - יראת העונש - יראת הרוממות - יראה מצד מידת דרך ארץ

ב' הגדרות בענין יראה ואהבה / יראה ואהבה - תרין גדפין להעלות את המצוות ואת האדם / הרגשת יראה ואהבה שבתעלומות לב / הרחקת ענין יראת העונש על פי פנימיות התורה / מעלות ענין 'יראת העונש' והחיוב שלא להתעלם ממנה / ב'דרך החסידות' לא הדגישו את ענין יראת העונש / גם התורה לא הדגישה את ענין השכר ועונש / דרך החסידות - יראת הרוממות / יראה - עבודה שיש בה שמחה ונעימות / מעמד הר סיני - מעמד קרבת אלוקים והרגשת יראה ודביקות / ההבדל בין יראה ואהבה / לעתיד לבוא תהיה עיקר העבודה ביראה, וביאור מעלת עבודת היראה / מעבודת היראה - להרגיש כעומד לפני המלך ושכל דבר שעושה יש לו משמעות וחשיבות

שיעור ס"ד / פרק י"ט (המשך ד') ..... תתיד

בענין הידור מצוה - ענייני פורים

הידור המצווה בעניינים חיצוניים - לגלות כבוד שמים גם בעולם הגשמי / כל מה שברא הקב"ה בראו לכבודו / התגלות כבוד שמים ע"י העוסקים בחכמת הטבע / ארץ ישראל - מקום דירתו של הקב"ה בתחתונים ובעולם הגשמי / הידור מצוה - ולא הידור עצמו / קדושת המועדים והזמנים / פורים - יו"ט של לעתיד לבוא / שנהנו מסעודתו של אותו רשע / אור הפורים - אור של ימות המשיח למעלה מנקודת הבחירה / לך כנוס את כל היהודים / כי הגיד להם אשר הוא יהודי / אור האמונה בוקע את כל החושך וההסתרים

שיעור ס"ה / פרק י"ט (המשך ה') ..... תתל

תעסקות בגשמיות ועבודת העלאתה - כח הדמיון בעבודת ה' - אהבת ה'

כל פעל ה' למענהו - להשתמש בו לעבודת ה' / ענין אריכות ימים שהיה לפני דור המבול - עבודת ה' גם בעניני העולם הזה / עבודת הצדיקים - להעלות עיניים גשמיים ולעשותם לרוחניות / עבודת האבות הקדושים ובפרט יעקב אבינו לברר את הגשמיות ועניני העוה"ז / השתמשות בכח הדמיון לעבודת ה' - נגד היצר הבא בכח הדמיון

חוברות דוגמא

מדור תורה ומועדים

נדבת ידידינו הנכבד, הנגיד המפואר,
נדיב הלב וטוב העין המפורסם לשם
ולתהילה בנדבת לבו וצדקת פזרונו
לתורה ולחסד, עומד תמיד לימין
קהילתנו הק' במסירות נפלאה ה"ה

**מוה"ר משה שמואל
פרענקל הי"ו**

זכות הפצת מעיינות התורה והחסידות
תעמוד לו לעד, שיזכה להמשיך
במפעלותיו הכבירים לתורה ולתעודה,
ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא,
עדי נזכה לקבל פני משיח
צדקינו, בב"א

**מועדי השנה
ופרשת השבוע**

שיחות ושיעורים למועדי השנה

חודש אלול וימים נוראים

שיעור בענייני חודש אלול

פרשת ראה תשע"א לפ"ק – עיה"ק ירושלים תוכב"א

ביאור כמה בחי' בענין הצדקה של משה,
ובחי' "ורב חסד" השורה בחודש אלול, והמסתעף.

איזו שייכות עם ענין "צדקת ה'" שעשה משה רבן של ישראל. והנה צדקה זו הינה צדקה ברוחניות, ועל כך נאמר "ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר ציוני ה' אלקי" (שם ז, ט), ודרשו חז"ל (מדרס ל). מה אני בחנם אף אתם נמי בחנם, וכן נמי אמרו חז"ל (סופה מט): דתורה על מנת ללמדה זו היא תורה של חסד, ונראה כי זהו מדריגה מיוחדת של חסד בבחי' 'תורת חסד', דהשפעת חסד בתורה זהו צדקה רוחנית, צדקה נעלית יותר, וזהו הצדקה של משה רבינו שנאמר בו "צדקת ה' עשה", וה"ז משתייך לשבט גד המכוון נגד חודש אלול.

וביאור ענין צדקה זו הוא, בהקדם, דהנה בהשפעת צדקה רוחנית גופא ישנם ג"כ כמה מדריגות, דישנם כמה מיני צדקות בענינים רוחניים שאפשר להשפיע אותם להזולת, והרי משה רבינו הוא בחי' הדעת הכולל של כלל ישראל, והיינו אשר הצדקה שעשה משה רבינו עם ישראל זהו צדקה של דעת. והנה המלמד דעת לעני בדעת זהו הצדקה הגדולה שבצדקות,

א.

הנה חודש אלול משתייך במיוחד לענין צדקה וחסד, דהצירוף של שם הוי"ה השולט בחודש אלול יוצא מן הפסוק "וצדק"ה' תהיה לנו' כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת" (דברים ו, ט), וכן נמי נודע כי סדר החדשים מכוון נגד הי"ג מדות של רחמים, ועפ"ז נמצא כי חודש אלול מכוון נגד מדת "ורב חסד" (שמות לו, ו), וכמו"כ הי"ב חדשים מכוונים נגד הי"ב שבטים לפי סדר הדגלים, ועפ"ז נמצא כי חודש אלול מכוון נגד שבט גד, ובגמ' (שם קד) איתא גימ'ל דל"ת גמול דלים. וכן נמי כתיב בברכת שבט גד "וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון, ויתא ראשי עם, צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל" (דברים לו, כ), ופירש"י דבני גד ראו ליטול חלק בארץ סיחון ועוג שהיא ראשית כיבוש הארץ, כי ידעו אשר שם בנחלתו חלקת קבורת מחוקק, והוא משה, ו"צדקת ה' עשה" על משה אמור, עכ"ל, ונמצא כי שבט גד יש להם

הלוואה וכו' כדי לחזק ידו שלא יצטרך לבריות ולא ישאל, ועל זה נאמר "והחזקת בך" (ויקרא כה, לט), והיינו אשר המפרנס את העני ליתן לו כדי מחייתו הנה בכך לא נתבטלה עניותו של זה, שהוא אינו יכול להתפרנס בעצמו, ועדיין הינו בגדר עני, ואין זה עיקר מעלת הצדקה, אמנם עיקר השפעת צדקה הוא כאשר נותנים לעני מקום שיוכל להתפרנס בעצמו, דע"ז מבטלים ממנו לגמרי את עניותו. וה"נ המשפיע לזולתו ללמדו דרך בעבודה שיוכל לעבוד את השי"ת ע"פ דרך זו, אך לא נתן לו דעת באופן שיוכל להבין מעצמו דרכי עבודה, הנה בכך עדיין נשאר זה בגדר עני, ועדיין אין זה שלימות הדעת, אלא עיקר השפעת הדעת הוא להעמיד את המקבל שיהא לו דעת מעצמו להבין את אשר לפניו. ומשה רבינו שהוא הדעת הכוללת של כל ישראל, הנה הוא לימד דעת את ישראל עד"ז, וצדקה שכזו הינה צדקה בתוקפה, בבחי' "צדקה ה' עשה".

ועיקר השפעת צדקה זו של דעת הוא בשבת, וכענין שאמרו חז"ל (שם פ"ט) דכולי עלמא מודי כי בשבת ניתנה תורה לישראל, ואכן השבת באה במתנת חנם, וכדאיתא בחז"ל (שם י'), אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, וכן נמי אמרו חז"ל (פסטי"ט), אמר רבי יצחק, שמש בשבת צדקה לעניים, שנאמר "וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה" (מלאכי ג, ט). ואכן צדקה זו של משה שזוהו השפעה של דעת ה"ז בחי' הצדקה של השמש, כענין 'פני משה כפני חמה' (ב"צ ע"ה), דהחמה משפיעה אור גדול שזוהו צדקה גדולה, וצדקת החמה כנכון הוא כאשר הינה משפיעה להירח באופן שהירח אפשר לה להשתוות אל החמה, בבחי' שני מלכים בכתר אחד, דאזי מתבטלת עניות הירח, ואפשר לה להתפרנס בעצמה להיות לה אור כהשמש, ואינה צריכה עוד לבוא להשפעת השמש, וזהו מדריגת 'שמש בשבת צדקה לעניים'. וילפינן לה מדכתיב "שמש צדקה ומרפא בכנפיה", דבמקום שיש דעת ה"ז

כי אין לך עני כעני בדעת (מדרס מ"א; ע"י נ"י יששכר אלר מאמר ז' דרוש פ'), ודעת זו צריך בודאי לקבלה בחינם בדרך צדקה, וכלשון הברכה בשמונה עשרה 'אתה חונ"ן לאדם דעת', שהדעת באה במתנת חנם, וזאת משום שהרי הרחמנות באה רק לזה שהינו בר דעת להכיר חסרונו, ואפשר לו להעריך כראוי את מה שניתן לו, ולהשתמש בו כנכון, ובכך הינו מעורר רחמים שישלימו לו את חסרונו, ואילו מי שאין בו דעה אינו מכיר בחסרונו, והוא אינו יודע להעריך את השפע שניתן לו ולהשתמש בו כראוי, ולכן אין רחמנות עליו, אמנם המרחם עליו ליתן לו את הדעת גופא ולהשלים לו חסרון זה, הנה זהו הצדקה הגדולה שבצדקות, ובא זאת במתנת חנם ממש ללא אתערותא דלתתא. ומעלת צדקה זו של הענקת דעת להזולת הוא ג"כ מצד מה שהדעת הוא כח הקנין, ובלא דעת אי אפשר לקנות כלום, וכענין דאיתא בגמ' (ס"ה) 'דא קני מה חסר, דא לא קני מה קני', ובלשון המדרש (ויק"ר א, ו; ועוד), 'דעה קנית מה חסרת, דעה חסרת מה קנית', דמי שאין לו דעת אינו בר קנין כלל, 'מה קנית', ומאידך מי שיש לו דעת שיוכל לקנות על ידו, שוב 'מה חסרת', כי הנה מי שיש לו דעת ה"ז מובטח כי אכן יהא לו איזה קנין, וברוחניות בודאי הוא כן, דמי שיש לו דעה, 'מה חסרת', אין חסר לו כלום, ומכיון שכן הנה המשפיע דעת לזולתו ה"ז הצדקה הגדולה שבצדקות.

וביתר ביאור, הנה אפילו בהשפעת הדעת גופא ישנם ג"כ כמה מדריגות, דהמלמד דעת לזולתו בכך שהוא מקנה לו ידיעות חדשות בהלכה, ידיעות חדשות בתורה, הנה דעת זו עדיין אינה שלימות הדעת, ואילו עיקר השפעת הדעת הוא כאשר מעמידים את המקבל שיהפוך הוא עצמו להיות בר דעת, שיוכל בעצמו ללמוד ולהבין דף גמרא, שיוכל לעמוד בעצמו על דרכי העבודה, וזהו הצדקה הגדולה שבצדקות, וכענין שנמנו בשולחן ערוך (יו"ד ס' רמ"ט, סעיף ו') שמונה מעלות בצדקה זו למעלה מזו, ומעלה הגדולה שאין למעלה ממנה הוא המחזיק ביד ישראל המך ונותן לו מתנה או

שיעורים בביאור העשר ספירות

נלמד במסגרת שיעורים בספר התניא

שיעור א'

כל זאת אל גדר לימוד הקבלה, אלא הוא כבר נכנס אל גדר לימוד החסידות, שיש הבדל גדול בין קבלה לחסידות, כי קבלה עניינו השגת ההנהגה הנעשה בעולמות עליונים, משא"כ חסידות עניינו לראות את העשר ספירות למטה, תוך כוחות הנפש של האדם, עד שיוכל האדם להבין את תוכיותו וכחות נפשו, ולהגדירם כנכון עפ"י תורה, ועי"ז יוכל אח"כ למצוא גם בדברי חז"ל, איך הם דיברו מעשר ספירות הללו, וכ"ז נכלל בגדר החסידות אשר ניתן לכל אדם, ובכך צריכים אנו לדרוש ענינים הללו.

+

ביאור ספירת "כתר"

הנה מקודם נעמוד לבאר מה שמצינו אצל ג' הראשונות, שלפעמים אנו קוראין אותם "כתר חכמה בינה", ולפעמים "חכמה בינה דעת", והרי שביחד יש לנו כאן ארבע, שהם כתר חכמה בינה דעת, ועם השבע מדות הרי הם אחד עשר במספר ולא עשר. ובאמת ידוע כי מספר אחד עשר משתייך תמיד אל הסט"א, משא"כ הקדושה משתייך רק אל מספר עשר ולא אחד עשר, כי אחד עשר הוא מספר אשר הוא מיוחד להכחות של הסט"א. וכגון אשר מצינו בקטורת שהיו בה אחד עשר סממנים, וידוע שהקטורת הוא המתנה שנתן הס"מ אל מרע"ה בעת מ"ת, וסגולת הקטורת הוא שעוצר המגיפה הנגרם ע"י הס"מ, והס"מ הוא שגילה סוד זה אל מרע"ה.

הנה ידוע כי הקב"ה כביכול מתגלה בעשר ספירות, וכן כל נשמה יש בו עשר ספירות, כי האדם הוא אדמה לעליון, שהוא חלק מאלקות, אשר יש בו עשר ספירות. ואלו עשר ספירות נחלקים לב' מערכות, שהם הג' ראשונות והז' מדות, הג' ראשונות הם חכמה בינה דעת, ונקראים ג' אמות, כי הם ג' שרשים, ואח"כ יש הז' מדות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, שהם נקראים שבעת ימי הבנין, וזהו כי העולם נברא בשבעה ימים, והרי הם שבעת ימי בנין העולם, שבעה מדות. ולא נתגלה תוך העולם בשלימות ג' הראשונות ג"כ, כי הם נקראים עלמא דאיתכסאי, היינו העולם הנעלם אשר לא נתגלה עדיין בשלימות תוך העולם שלנו, ואין לנו לעת עתה אלא הגילוי של הז' מדות, ונגדום יש ז' תיבות בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, שהם ז' ימי בראשית, אשר נתגלה לנו.

והנה כל התורה כולה נבנה על החכמה של העשר ספירות, ואין שום מבוא להבנת פנימיות התורה, זולת ידיעת עשר ספירות הללו. וכמו שאין יכולים לחדש איזה ניגון, זולת אם יודעין את השבע תנועות של נגינה, כך אין יכולין לקבל השכלה בעבודת ה', זולת אם יודעין את העשר שרשים, שהם העשר ספירות המצטרפים בכמה מיני צירופים, כמו צירופי תנועות של נגינה. וכמובן שיש בכל פרט ופרט כמה מיני עומקים, אמנם מקודם צריכים אנו לבאר את השרשים. גם יש להודיע שלא משתייך

אחד עשר יריעות עזים. וכן יו"ד אל"ף הוא מספר סמא"ל, והרי שחיותו הוא אחד עשר.

אמנם הקדושה יש לו רק עשר, והחילוק למה הסט"א יש לו אחד עשר, והקדושה יש לו רק עשר, זהו כי אצל הקדושה לא נמנו כתר ודעת לשני מדות נפרדות, אלא מדה אחת הן, משא"כ אצל הסט"א נמנו אכן לשני מדות נפרדות, וממילא יש להם אחד עשר. וביאור הענין, כי הנה ג' הראשונות משתייכים אל ענין המוחין, ואח"כ שאר הז' ספירות הם ז' מדות אשר אינם כבר בגדר מוחין. והנה הראשון הוא "הכתר" שפירושו רצון, היינו כח הרצון שבנפש, כי כל נפש יש לו איזה רצון, שזה הרצון הוא השורש של כל הדברים הנעשים בנפש, כי כל הדברים הנעשים בנפש, משתייכים אל זה הרצון שבנפש, ומהו זה הרצון שבנפש, מהו רוצה, הנה העומק האמיתי של הרצון, גם הנפש בעצמו אינו יודע, וזהו כי ידיעה מתחלת רק בהספירות של חכמה בינה ודעת, ומה שיש לנו כח לתפוס דברים ע"ד המחשבה, זהו שאנו תופסין אותו בכח החכמה והבינה והדעת, שהם הכוחות שנותנים ידיעות אל האדם, משא"כ הכתר הלא הוא למעלה מחכמה בינה ודעת, כי הוא הראשון, שהוא הרצון, וממילא אין לו לנפש שום ידיעה בו, כי הוא למעלה מהידיעה, והוא רצון נעלמת. וכך הוא בכל הרצונות של האדם, שהשורש שלהם לא ידוע כלל אל האדם.

והנה הקב"ה נתן לנו תרי"ג מצוות שהם רצון העליון של הקב"ה, והיינו שהם מגלין מה שהקב"ה רוצה, ומגלין את הדברים שהקב"ה כביכול מקבל תענוג מהם, והם התרי"ג מצוות שביחד עם ז' מצוות דרבנן הרי הם כת"ר מצוות, והרי שרוצה הקב"ה בכת"ר מצוות הללו, ונקראים בספה"ק תר"ך אורות, שהם המשכות מרצון העליון, כי רצון העליון הוא שעשה את הכת"ר מצוות, כי מהם כביכול מקבל הקב"ה תענוג, וע"ז אחז"ל נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שיש לו כביכול תאוה ורצון לכך, באשר מקבל הוא מזה תענוג, שזהו פירושו

וזהו מפאת שהקטורת הוא הוא החיות של הס"מ, והיינו שישנו חיות של קדושה שיורד לתוך הרע להחיותו, כי בודאי גם הרע יש לו חיות מהקדושה, שבלאו הכי לא היה לו שום מציאות, וזה החיות שיורד לתוך הרע הוא האחד עשר סממני הקטורת, וזהו שהגיד הס"מ למרע"ה את האופן איך יוכל להעלות את זה החיות. והיינו כי בשעה שיש מגפה רח"ל, זהו כי ישנם מחבלים אשר יש להם חיות מהסט"א, והם המסתובבים בארץ ומשלימין את הגזירה רח"ל, וא"כ כדי לעצור את המגפה צריכים אנו להרגם, והוא ע"י שמוציאין מהם את חיותם, וצריכים לכך דבר המושך, שימושך מהם את חיותם, וזהו כח הקטורת, שהוא לשון התקשורת, והיינו שהוא מקשר את חיותם אל השורש, כי הוא מושך את החיות מתוך הסט"א, ומעלה אותו אל השורש, ובזה משתנה החיות שלא להיות כמו שהוא אצל הסט"א, אלא כמו שהוא אצל השורש. ונמצא כי בשעה שמקטירין קטורת, אזי יוצא כל החיות שישנו תוך המחבלים, כי הקטורת הוא כח המושך, שמושך את החיות מהם, ועי"ז הם נשארים פגרים מתים, ונעצר המגפה, וזהו הסוד של הקטורת שמסר הס"מ אל מרע"ה.

וכך מצינו כשהלכו ישראל במדבר, נאמר מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן, מקוטרת מור ולבונה, שפעלו דברים גדולים במדבר, כי העלו את החיות מתוך הסט"א כעשן הקטורת, ועברו ישראל דרך הר שעיר "אחד עשר יום" מחורב, כדי להעלות את הסט"א אשר משתייך אל אחד עשר. וכך מצינו שנמנה בתורה אחד עשר אלופי עשיו, וכן היריעות של המשכן מצינו שהיו עשר יריעות, ואחד עשר יריעות עזים על גבו, כקליפה שהוא מכסה על הפרי, ועזים משתייך לעשיו שהוא איש שעיר כענין שעיר עזים, שעיר לעזאזל, ואחז"ל מאי טעמא עיזי מסגי בריש עדרי, כבריתו של עולם, ברישא חשוכא והדר נהורא, והרי כי עיזים רומזים על חושך הסט"א, וכן ע"ז הוא מספר י"א פעמים ז', כי ישנו ז' מדות של עלמא דאיתגליא, וכאשר כל אחד נכלל מאחד עשר, הרי הוא ע"ז, שזהו

השרשים אל הענינים שנופלים לתוך המוחין של האדם, וכל אלו הרצונות נכללים בענין הכתר. וזהו שאין אנו יכולים להבין את טעמי התורה, ולא רק בענין החוקים, אלא גם בענין שאר המצוות אשר הספה"ק נתנו בהם טעמים, אין כוונתם לומר שהם הם הטעמים השורשיים לכך, אלא שבאו לומר שגם טעמים הללו יש בהם, באופן תוספת, אבל אינם הטעמים האמיתיים של המצוות, כי טעמי תורה לא נתגלו. וזהו כי טעמי תורה הם למעלה מחכמה ובינה, כי הם מושרשים ברצון שאין טעם ברצון, כי רצון הוא עצמיות הנפש, והוא השורש והחלק הראשון שבנפש ששם אין עדיין הגדר של טעם, וזהו שטעמי תורה לא נתגלו. ועוד כי טעמי תורה הם רצון העליון שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים, ונמצא כי טעמי תורה הוא להיות לו דירה בתחתונים, שע"י מצוות הללו נמשך דירה בתחתונים, והרי כי דירה בתחתונים הן הם טעמי המצוות, אמנם למה דוקא ע"י אלו המצוות נמשך הדירה בתחתונים, זה לא נתגלה, כי הוא עצמיות התענוג, וכמו שהאדם אינו יכול לפרש למה הוא אוהב איזו דברים במיוחד, כי זהו טבעו שאוהב דברים הללו, וכך ענין המצוות הוא טבע הרוחני של הנשמה, כי עצמיות ענין אלקי הוא תורה ומצוות, ולכן לא נתגלו טעמי תורה.

אמנם למעשה כאשר הנשמה מקיים תורה ומצוות, הרי הוא מזכך את הרצון שבנשמה, כי הרצון הנעלם שבגוף הלא הוא היפוך רצון הנשמה, ולכן כאשר האדם שהוא צירוף נשמה וגוף, שובר את הרצון שבגוף ועושה את רצון ה', הגם שאינו יודע הטעם, עי"ז זיכך באופן נעלם את הרצון שלו, כי המשיך עי"ז קדושה לתוך שורש הרצון שבנפשו, כי שורש הרצון שבנפשו נעשה בזה מרכבה לרצון העליון, והרי שהפעיל בזה דבר גדול מאד, כי הפעיל שעצמיות הנשמה יהיה ממולא בקדושה אלקית, ויתנתק מרצונות הגוף להיות כולו מרכבה לרצון העליון. וזהו הכתר שהוא השורש לכל התורה ומצוות, והוא כמו הכתר של המלך, שהוא כח עליון שישנו להמלך, כי המלך יש לו

של נתאוה דייקא, ולא קאמרי ששיער הקב"ה בחכמתו שהוא טוב להיות לו דירה בתחתונים, אלא שנתאוה, כי תאוה פירושו רצון, אשר הוא עוד למעלה מחכמה ובינה, והרי הוא מושרש בשורש של עצמיות אלקות, שעצמיות הנפש הוא אספקלריא לכך.

וזה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, בא לידי התגלות ע"י כתר מצוות הללו, שכל אחד מכת"ר מצוות הללו הם המשכה מזה הרצון, היינו שמגלה את זה הרצון, וזה המצוה הוא ממש ההתגלות מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, כי הוא אכן הגורם לו דירה בתחתונים, והוא מגלה שהקב"ה אכן עושה לו דירה בתחתונים, והרי שזה המצוה ממשיך ומגלה את זה הרצון מכח אל הפועל, כי הרצון של הקב"ה יש לו כח להתמלאות, שלא כמו שהוא אצל האדם, שיש שרוצה ואינו יכול למלאות את רצונו, אבל הקב"ה הלא הוא כל יכול, ואם יש לו איזה רצון, על כרחך שכן צריך להיות, ומוכרח להיות כך, ואכן יהיה כך, כי רק רצון של שקר המשתייך אל הסט"א, לא יתמלא, משא"כ הרצון של הקדושה מוכרח להתמלאות, כי הקדושה הוא כולו אמת, ואם יש לו רצון, על כרחך שהאמת הוא שיהיה כך, וזהו הרצון העליון של התרי"ג מצוות, שהם העושים אכן שיהיה כך, שיהיה להקב"ה דירה בתחתונים. וכל נשמה יש לו ג"כ את זה הרצון, כי הנשמה הוא אספקלריא של אלקות, וממילא יש לכל נשמה זה הרצון הנעלם לעשות להקב"ה דירה בתחתונים, ואכן מצד החכמה והבינה לא יודעת הנשמה מזה הרצון, אמנם בהעלמה ישנו לזה הרצון תוך הנשמה. וידוע שכל מה שיש בנשמה, יש גם בהגוף, כי הגוף הוא זה לעומת זה של הנשמה, כי זה לעומת זה עשה האלקים, והגוף יש לו ג"כ רצונות נעלמים שאין יודע מהם, ואכן אינם רצונות של הקדושה, אלא הם רצונות של הגוף.

והנה המוחין של האדם נמשכים מרצונות הללו שהאדם אינו יודע מהם, והם נקראים בספה"ק בשם "שורשי המוחין", שהם

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / עשר ספירות

שט

ועובדי ה' אכן יודעים את זה, שישנם כמה זמנים שעוזר להם השי"ת בסייעתא דשמיא, שנפתח לפנייהם ממש עולם חדש, שאין יכולים להסביר, ואז מתעורר להם רצון לומר שירה, כי הכוחות הנפש יוצאים ומתגלים בכ"כ תענוג, ובכ"כ תוקף, עד שנאמר שירה.

וזהו הענין של קריעת ים סוף, כי ים נקרא עלמא דאיתכסיא, שהוא עולם נעלם, ובשעה שנבקע הים, הרי נעשה מעלמא דאיתכסיא עלמא דאיתגליא, שזש"כ ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, שהלכו בהתגלות תוך עלמא דאיתכסיא, ונפתח לפנייהם כוחות נעלמים, ומזה התעוררו לומר שירה. ואיך נתגלה להם אלו הכוחות נעלמים, זהו ע"י ההכנעה של הזה לעומת זה, ע"י שהכניעו את העבו"ז של בעל צפון. וזהו כי פרעה ה' לו כח נעלם של שנאת ישראל, שהוא לא ידע מזה, שכבר חשב כי נתבטל לגמרי השנאת ישראל שלו, אמנם באמת לא נתבטל עדיין לגמרי השנאת ישראל שלו, כי היה עדיין בתוכו איזה כח הרע, שהוא השנאה שלו אל הטוב, ונמצא שהכוחות נעלמים של הרע לא נתבטלו עדיין לגמרי, ועתה הוא שנתגלה אלו הכוחות נעלמים שלו, כי באו כלל"י אל בעל צפון, ועי"ז נתחדש כוחו מחדש, שהרי אכן השאיר הקב"ה את בעל צפון כדי לרמות את פרעה, כי הרגיש פרעה עתה כי קיבל בזה כוחות חדשים, ולא הכניעו אותו עדיין לגמרי, כי יש לו הכח של בעל צפון, שהוא כח חדש שנתחדש לו עתה. אמנם כיון שפרעה נתחדש, עי"ז יש לנו ג"כ כח להתחדש, ונתגלה עי"ז הצפון שלנו, שעז"כ מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, וזהו דרגת יוסף הצדיק שנקרא צפנת פענח שמגלה צפונות, והים ראה וינוס, מה ראה, ארונו של יוסף ראה, היינו שראה הצפנת פענח, שהוא מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, וכאשר מתגלה רב טובך הלזה, זהו גילוי כוחות הנפש הנעלמים שע"ז אומרים שירה.

ואבן אלו הכוחות הנעלמים משתייכים אל הכתר שדיברנו, ואכן צפנ"ת בגימ'

איזה כוחות נעלמים המשתייך במיוחד אל המלך, והם למעלה מהחכמה ובינה שלו, כי הוא כח עליון מאד, שכן המלך נתמנה מן השמים, אם הוא מלך של הקדושה, וגם המלך של הסט"א יש לו זאת מהסט"א בדרך זה לעומת זה, ועכ"פ המלך של הקדושה יש לו כח עליון מהקדושה, והוא הכתר של המלך, שהוא הכח נעלם שישנו להמלך כדי לפעול במלוכתו.

+

ונמשך בכל זה אי"ה בשיעור הבא, ונסיים בענין המשתייך לשבת זו, שהוא שבת שירה, הגמר של יציא"מ, והוא אכן בשנה זו בחודש אחד עשר ביום אחד עשר לחודש, והרי שמשתייך הוא להפוך ולהעלות את האחד עשר כוחות הטומאה של הסט"א, ולהכניסם תוך קדושת העשר. והוא משתייך אל הגמר של יציא"מ, שכן כאשר יצאו כלל"י ממצרים, הרי כבר ניצולו מפרעה, ומה נעשה כאן פרשה חדשה ברדיפת פרעה אחר כלל"י, עד שהוצרך לקרימ"ס כדי להכניע את זה החלק האחרון שנשאר בפרעה. אמנם מצינו אכן שנשאר לאחר יציא"מ עבו"ז אחד של פרעה, שלא הכניעו אותו עדיין, והוא העבו"ז של בעל צפון, שכל שאר העבו"ז כבר הכניעו, כמש"כ ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים, שכבר הכניעו כל הכוחות של הקל"י, שלכן הוכרח פרעה להוציא את כלל"י ממצרים, אמנם נשאר עבו"ז אחת שלא הכניעו עדיין, והוא העבו"ז של בעל צפון, שכן הגידו חז"ל שא' משמות היצה"ר הוא צפוני, שהוא צפון ונעלם בלבו של אדם, והרי שישנו יצה"ר שהוא נעלם, עד שגם פרעה בעצמו לא ידע שיש לו יצה"ר הלזו, כי היה זאת כח נעלם. וכן לעומת זה הוצרך עוד להתגלות איזה כח נעלם שבנפש דקדושה שמתגלה ע"י כח השירה, כי זהו באמת תוכן ענין כח השירה, אשר יכולים לזכות לכך בכל שבת שירה, שהוא שמתגלה תוך האדם איזה כח נעלם שעד היום לא ידע מזה, וכאשר הוא מתגלה מתעורר האדם לומר שירה, כי נפתח לפניו עולם חדש, ונתגלה לפניו מדריגה חדשה, ומאיר לפניו כוחות חדשים שבנפש.

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / עשר ספירות

שי

שהוא כולו שירה, כטעם ויום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת, והרי הוא שבת שירה, שבת שכולו שירה וזמרה, כולו שמחת הנפש, תפארת עטה ליום המנוחה, עונג קרא ליום השבת. כן יעזור השי"ת שנזכה לשבת מאירה ושמחה.

כת"ר, פענ"ח בגימ' או"ר, והרי כי צפנת פענח הוא אור כתר, שהוא גילוי כוחות הנעלמים שע"ז אומרים שירה. וזהו שאצל הקדושה מתאחד הכתר והדעת, שיוצא הכתר ומתגלה תוך הדעת, שע"ז נאמר שירה, והוא יוצא ומתגלה בתענוג גדול, וע"ז נעשה הגמר של יציא"מ,

שיעור ב'

המשך בענין ספירת "כתר"

הדברות. וזהו כי רצון העליון הוא שעשה המצוות, כי יש לו כביכול תענוג מקיום המצוות שלנו, ואין לו שום רצון ותענוג אחרת חוץ מכת"ר מצוות הללו, כי הם הם שלימות הרצון, ואם היה לו עוד רצונות, אזי היה מצווה לנו עוד מצוות, כי ענין המצוות הוא שהקב"ה מגלה לנו את רצונו בשלימות ע"י כת"ר מצוות הללו. וכך בתוך נפש האדם יש ג"כ ענין הרצון, כי כל מה שיש למעלה יש גם למטה תוך האדם, והוא הרצון של הנפש אלקית שהוא אספקלריא על הרצון העליון. והיינו שכמו שרצון העליון הוא להמשיך ולגלות אלקות ע"י אלו הצינורות של הכת"ר מצוות, שהם מיני שלימיות של הכתר מצוות, שכל אחד מהם הוא צינור ואופן אחר איך מתגלה רצון העליון, שרצון העליון הלא הוא להתגלות ולירד בתחתונים, והרי הוא מתגלה תוך אלו מיני שלימיות של הכת"ר מצוות, וכמו כן הרי זה ג"כ רצון הנפש, והיינו שישנו רצון תוך כל נפש אשר ברצונו להתדבק אל רצון העליון, שכמו שרצון העליון הוא להתגלות, כך רצון הנשמה הוא להתדבק בזה הגילוי, והוא הרצון הנעלם שיש תוך כל נשמה.

וביארנו שהרצון הוא נעלם מפאת שהוא למעלה מחכמה ובינה, ולכן אין טעם ברצון, כי הוא כתר שהוא למעלה מחכמה ובינה, וחכמה ובינה הלא הוא לידע ולהבין,

הנה ביארנו כי שבעת ימי הבנין הם השבע מדות, שהם השורש של שבעת ימי בראשית, שבהם גילה הקב"ה את השבע מדות שלו, כי "יום" פירושו "מדה", והוא הפירוש הפנימי של יום, שהוא התגלות של איזה מדה, ובשבעת ימי בראשית גילה הקב"ה אל הנבראים שבאלו המדות ברא השי"ת את העולם, וכל מה שיש תוך העולם שנברא בשבעת ימי בראשית, הרי הם נמשכים מאלו המדות. וכמו שנרמזים אלו המדות בשבעת ימי בראשית, כך הם נרמזים בשבע שנות השמטה, ובשבע שמטות של יובל, כי העולם נברא ע"י שבע כנזכר. וכן מצינו בספירת העומר, שסופרין שבעה שבועות, ולאח"כ בחג השבועות מתגלים הג' ראשונות, שהוא כבר הארה מעוה"ב, שהוא עלמא דאיתכסיא, והשי"ת גילה עלמא הלזו בשעת מ"ת, שאז נתעלה העולם וקיבלה קשר ושייכות לעוה"ב, והוא יום מ"ת שהוא כבר בדרגא דשמיני שלמעלה משבע, וכן כל דבר המשתייך לשמיני, הרי הוא למעלה מזה העולם, כי זה העולם משתייך לשבע שהם השבע מדות, ושמיני הוא למעלה מזה העולם המשתייך אל הג' ראשונות.

והנה ביארנו כי "כתר" הוא הספירה הראשונה, והוא משתייך אל הרצון, וישנו כת"ר מצוות, שכל מצוה הוא איזה המשכה מרצון העליון, וכנגדם יש כת"ר אותיות בעשרת

פרשת משפטים - וענייני שובבי"ם

שנת תשע"א לפ"ק - בעיר אשדוד יצ"ו

ביאור בענין תיקוני סוד הגלגול, ובענין שמירת הברית אף באונס, כפי גדרי פנימיות התורה.

שהוא דור עקבתא דמשיחא, דענינים אשר יש להם שייכות לפנימיות התורה, וענינים המתגלים בפנימיות התורה, יש להם ביותר שייכות לדור עקבתא דמשיחא. והענין, דהנה בזמן אשר קבעו חז"ל אשר זמן זה מכונה בשם 'עקבתא דמשיחא', המכוון הוא אשר ישנה עבודה מיוחדת לדור זה להתכונן לימות המשיח, דכדרך שיש ביום השישי עבודה מיוחדת כהכנה אל שבת קודש, כן נמי בהזמן אשר ניכרים בו הסימנים שקבעו חז"ל כהכנה לימות המשיח. שקודם ביאת משיח, והאריז"ל בימיו אמר כבר כי התחיל הזמן של עקבתא דמשיחא, וצדיקים דברו הרבה מענין זה, ובדאי כי בדורות אלו ישנה ג"כ עבודה מיוחדת כהכנה לימות המשיח. והמכוון של הכנה זו הוא הן בענין הציפייה לביאת משיח, להרבות בתפלה על ביאת משיח, והן בכך שישנה דרגה של עבודה ה' המיוחדת לכך שיהא זאת הכנה לימות המשיח, והרי בעצם העבודת ה' אין בה שינוי בין קודם זמן עקבתא דמשיחא לבין זמן עקבתא דמשיחא, ומאידך הרי נתבאר כי ישנה עבודה מיוחדת לדור זה כהכנה לימות המשיח, ולכן צריך לומר כי העבודה בזמן זה הוא להשתדל אחר כל הענינים שיתגלו בימות המשיח. והרי מעיקרי הענינים של ימות המשיח הוא מה שבו יתגלו סודות התורה, כדכתיב "תורה מאתי תצא" (ישעיה נא, ז), וכדכתיב "ישקני מנשיקות פיהו" (ס"ט א, ב), ופירש"י, על שם שנתן להם תורתו ודבר עמהם פנים אל פנים, ואותם דודים עודם עריבים עליהם מכל שעשוע, ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפונותיה, ומחלים פניו לקיים דברו, וזהו "ישקני מנשיקות פיהו", עכ"ל, ומאחר שגילוי פנימיות התורה זהו מעיקרי

א.

תנה בזה"ק בפרשתנו ישנה אריכות גדולה בענין סוד הגלגול, וזהו מסכתא שלימה הנקראת 'סבא דמשפטים', שרב ייבא סבא נתגלה לחכמי הזוהר והאריך לבאר להם את כל יסודות הרזא דגלגולא, כמה בחי' ישנם בענין גלגולי הנשמה, ומסכתא זו הינה היסוד ל'שער הגלגולים' שבכתבי האריז"ל, ועל סוד זה נאמר "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, ב), ותרגום אונקלוס 'ואלין דיניא די תסדר קדמיהון', ופירש הזוה"ק אלין אינון סדורין דגלגולא, דינין דנשמתין, עיי"ש. והנה פרשה זו הינה בסיום ימי השובבי"ם (שבשנה פשוטה), וימים אלו נעמדו בעיקר בזמן לתיקון פגם הברית, כמבואר בכתבי האריז"ל, וענין שמירת הברית יש בו כמה מדריגות, וזהו א' הענינים אשר יש בהם חילוק גדול בין נגלות התורה לבין סתרי תורה, דהגם כי ע"פ נגלות תורה ה"ז ג"כ ענין נחוצ, מ"מ החומר שיש לענין זה בסתרי תורה הוא הרבה יותר לאין ערוך, וכמעט שאין דף אחד בזה"ק שלא מדובר בו מענין שמירת הברית, וענין זה תופס מקום נכבד בחלק הפנימיות שבתורה. ונבוא לבאר כמה נקו' בענינים אלו.

תנה סוד הגלגול זהו ענין אשר אינו כתוב כלל בנגלות התורה, ובש"ס אין מקור להנהגה זו של השי"ת, אלא שבוזה"ק ובכתבי האריז"ל הוא שנתגלה סוד זה, וזהו מן ההנהגות של השי"ת שענינם להביא תיקוני נשמות. וכמו"כ חומר ענין שמירת הברית נתגלה ג"כ בעיקר בפנימיות התורה כנ"ל. והנה מכיון שכן, צריך לידע כי ענינים אלו משתייכים ביותר לדור זה

זאת באופן אחר, וזאת משום שענין שנתגלה ע"פ פנימיות התורה אין לו את הצמצום שיש בגדרי ההלכה שבנגלות התורה. ואכן הספרדים קבלו גם ענינים אלו כהלכה ממש, אמנם גם לדידם אין זה בשלימות ממש כהלכה בשו"ע, ואילו אצל תלמידי הבעש"ט זי"ע וההולכים בדרך החסידות ראו כי לא קבלו זאת כלל כענין של הלכה.

ודוגמא לדבר ממה שכתב האריז"ל כי צריך להעביר את הסדרה שניים מקרא ואחד תרגום ביום שישי דווקא, וזאת מכיון שהתרגום הוא מענין קלי' נוגה, ו'שנים מקרא' מבטלים את קלי' נוגה, וזהו ממש חלק מכל סדר ההכנה לשב"ק שענינה לבטל את הקלי' נוגה ששורה בימות החול, וה"ז ממש כענין הרחיצת חמין בערב שבת, וכדרך שלא שייך לקיים רחיצה זו בליל שב"ק או ביום שב"ק כהכנה לשבת, כן ממש הוא ענין העברת הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום שאין מקום לקיימו בשבת. ואעפ"כ היו צדיקים שנהגו להעביר הסדרה בליל שבת קודש או ביום שבת קודש. וכן נמי ע"פ האריז"ל מי שלא טבל במקוה באשמורת הבוקר של חג השבועות ה"ז כמעט כאילו שלא ספר כלל ספירת העומר, דספירת העומר אינו אלא כענין השבעה נקיים, ולאחר השבעה נקיים צריך לטבול במקוה כדי לקבל את הטהרה, ובלא הטבילה אין מקום להשבעה נקיים. ומאידך חזינן אצל כמה צדיקים, וכגון כמה צדיקים מגזע ראפשיץ, שלא טבלו כלל באשמורת הבוקר של חג השבועות. וכן נמי בענין תיקון חצות שתיקן האריז"ל, דחזינן אצל כמה צדיקים שהיה די להם שדיברו משפט אחד קצר בענין בחי' רחל, וזו היתה נחשבת אצלם כתיקון חצות, ועד"ז ישנם כמה ענינים כאלו.

ובשו"ת חתם סופר (א"ח סי' קל"ז) כתב כן להדיא בענין התפלה בנוסח ספרד אשר האריז"ל גילה בה סודות וענינים, וכתב ע"ז החתם סופר זי"ע כי התפלה בנוסח ספרדי איננו גנאי ופחיתות לנוסח אשכנזי אשר התורה מקובלת בידיהם מאבות הראשונים, אך היות כי

הענינים של ימות המשיח, מכיון שכן הנה הענינים שנתגלו ע"פ פנימיות התורה, הם משתייכים לעבודה זו המיוחדת לדור עקבתא דמשיחא כהכנה לימות המשיח.

ואכן חזינן כי כל דרך הבעש"ט הק' אשר זהו דרך בעבודת ה' הבנוי על פנימיות התורה, שהבעש"ט הביא ענינים של פנימיות התורה אל דרכי העבודה למעשה, הרי דרך זו נתגלתה בדור עקבתא דמשיחא. וכן נמי חזינן בדור זה האיך מתאמצת הסט"א באופן נורא על ענין פגם הברית, עד שנראה כי ניתן להם כוחות מיוחדים על כך, וזאת ע"י כל הכלים למיניהם אשר כמעט ואי אפשר לינצל מהם, דכל העוסק במסחר עליו להשתמש בכלים אלו, וכן ע"י מצב הדור, פריצות הדור, ונראה בחוש כי הסט"א משתדלת בכל יכולתה על פגם הברית. ומכיון שכן הנה לבד הענין הכללי שיש בענין שמירת הברית, כן נמי ישנו ענין מיוחד בכך כהכנה לימות המשיח לעומת התגברות הסט"א שבענין זה, ומכיון שימות המשיח משתייך לענין הגילוי של סודות התורה, לכן הנה ההכנה לימות המשיח הוא ע"י בחי' זו של שמירת הברית כפי המבואר בסודות התורה.

+

ותחילה נקדים לבאר בכלליות החילוק שישנו בין ענינים המבוארים בנגלות התורה לבין ענינים שע"פ פנימיות התורה, דהנה כל חלק מחלקי התורה יש לו גדרים משלו, ולא הרי גדר הענינים שנתגלו ע"פ פנימיות התורה כהרי גדרי הלכה בנגלות התורה, דהנה מה שנתגלה בחלק ההלכה שבתורה היינו אשר כן הוא הדין בדווקא, וצריך לקיים דין זה כפשוטו וכצורתו כפי שכתוב בשו"ע, וה"ז נוגע להלכה ולמעשה בפועל ממש, ואין זה רק בגדר בחי' וענין בלבד. אולם מה שנתגלה בכתבי האריז"ל ובפנימיות התורה אינו כן, דענינים אלו אינם אלא בגדר בחי' וענין, ואין צריך לקיימם כפשוטן של דברים ממש, וכדחזינן אצל צדיקים אשר על אף כי האריז"ל כתב לנהוג בהנהגה מסויימת ובענין מסויים מ"מ הם לא נהגו כן כלל, או שקיימו

חוברות דוגמא

תנו אוצר גליוני דברי תורה / פרשת משפטים

ולתקן מה שחטא ופגם גם בגלגוליו הקודמים, והנה לכאורה להלכה ע"פ גדר מצות תשובה אין שום חיוב לאדם שישוב על חטא שעשה בגלגולו הקודם, דע"פ הלכה אין האדם צריך לידע מה נעשה עמו בגלגול הקודם, ואין לו כל שייכות לגלגול הקודם, ואם הינו יודע כי בגלגול זה לא חטא מעולם מיום היוולדו ועד עתה, או שחטא בגלגול זה וכבר שב על כך בתשובה, שוב אינו צריך עוד לשוב על מה שיתכן שחטא בהגלגול הקודם, דהאדם אינו נידון אלא על פי מצבו זה ותו לא, ופשטות מצוות התשובה היא לשוב על החטא שחטא כמות שהינו עתה, ואילו הגלגול הקודם לעומת גלגול זה הם כשני אנשים שאין להם שייכות זה לזה.

והאמת הוא אשר גם ע"פ נגלה יש למצוא מקום חיוב תשובה גם על מה שחטא האדם ופגם בהגלגולים הקודמים, וכגון בענין מה שע"פ נגלה צריך לשוב בתשובה גם על מידות רעות כגאווה וקנאה וכדו', וכדכתב הרמב"ם להדיא בהלכות תשובה (פ"ו ה"א), 'ואל תאמר שאין התשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה, כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדיעות רעות שיש לו ולשוב מהן, מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה וכו', מן הכל צריך לחזור בתשובה'. והנה אם האדם עשה כל יכולתו בכדי שלא יהא עוד בעל גאווה, וכגון שהתבונן בשפלות עצמו וכדו', והתנהג בדרכי הענווה, ואחר כל זאת עדיין הינו רואה עצמו בעל גאווה, הנה ע"פ נגלה לכאורה כבר יצא ידי חובתו, וכדכתבו הראשונים כי בעניני מצוות הלבבות אין החיוב שבהם אלא על ההשתדלות אחר ענינים אלו, ואם עשה האדם די השתדלות לכך כפי הראוי לו, אף שלבסוף לא עלתה בידו אחר שלבו אינו ברשותו, מ"מ הוא קיים מצוותו. אמנם הא ודאי כי על אף שאדם זה אכן יצא ידי חובתו בקיום מצוות אלו, מ"מ אין לומר שלא מוטל עליו חובה להצטער על כך, ובודאי שאין לו לאדם להשלים עם כך אשר למעשה אחר כל ההשתדלות לזכות להכנעה הינו רואה כי אינו יכול להתגבר על

בעו"ה נשכחו סתרי הכוונה בצרות ויגונות, ובדור האחרון העמידה נר מזרחי האר"י זצ"ל, וזכו הספרדים שהיה מבניהם והוא גילה תעלומות בנוסחאות שלהם, ואילו היינו גם אנחנו זוכים לכיוצא בו היה מבאר לנו כהנה וכהנה בנוסחאות שלנו, עכ"ד. ונמצא כי הגם שהאריז"ל כתב בפירוש את כוונות ועניני התפילה ע"פ נוסח ספרד, אעפ"כ כתב החתם סופר זי"ע כי אין זה בדווקא, אלא שהאריז"ל היה ספרדי ולכן גילה את הסודות ע"פ נוסח זה, אולם גם בנוסח אשכנז ישנם סודות אלו. והגם כי בנידון זה גרידא חלקו על החתם סופר, וכדאיתא באגרות קודש שבספר נועם אלימלך, וכן הדברי חיים זי"ע סבר בתוקף כי האריז"ל נתכוין על נוסח ספרד בדווקא, מ"מ אין לעשות מחלוקת קיצונית ביניהם, ובפשטות נראה כי לא נחלקו על עצם היסוד שכתב החתם סופר אשר מה שכתב האריז"ל אינו מוכרח להיות בדווקא באופן זה שפירש האריז"ל, וכולי עלמא מודי ביסוד הדברים אשר הצדיקים יכולים לקיים למעשה את הענינים שע"פ פנימיות התורה גם ע"י ענין אחר, ובאופן אחר, ולא דווקא כפי שפירש האריז"ל, אלא שעל פרט זה דמיירי ביה החתם סופר, על כך נחלקו, ולא על עצם הענין, והיינו כנ"ל אשר הענינים שע"פ פנימיות התורה הינם בחינות וענינים שאין בהם את הצמצומים שישנם בגדרי ההלכה.

ומעתה הנה ה"ה בענין הרזא דגלגולא שנתגלה בסודות התורה, ובענין מה שנתבאר כי ע"פ פנימיות התורה ישנו חומר מיוחד על ענין שמירת הברית, הנה אין זה כפשוטו ממש כפי גדר ההלכה שע"פ נגלות התורה, אלא ענין סוד הגלגול, וחומר זה שיש לשמירת הברית, יש לכך גדרים של פנימיות התורה, וצריך לידע האין לקבל ענין זה, והאין פועל ענין זה, וכדיבואר.

ב.

בענין סוד הגלגול, הענין הוא כדאיתא בכתבי האריז"ל שהאדם צריך לשוב בתשובה

אמנם הנה מכיון שענין סוד הגלגול לתקן את אשר חטא האדם בגלגוליו הקודמים זהו סוד שנתגלה בפנימיות התורה, שוב גם התיקונים על חטאים אלו באים ע"פ גרדי פנימיות התורה, וישנם מיני תיקונים לכך שאינם מתגלים אלא אצל פנימיות התורה. וכגון מה שנודע ע"פ דרך החסידות בענין נתינת קוויטעל לצדיק אמת, שהצדיק מסתכל בהקוויטעל ורואה את השמות הכתובים בו, ובכך יודע הצדיק את כל אשר נעשה עם נשמות אלו בכל גלגליהם הקודמים, והצדיק עומד על התיקונים שנשמות אלו צריכים לעבור, והוא מתקן את תיקונים אלו, ונמצא כי ע"י שהאדם מקושר אל הצדיק, וע"י שיש לו אמונה בהצדיק, ע"יז הינו זוכה לבוא אל תיקונו, דאמונת צדיקים והתקשרות לצדיקים מזכה את האדם בכך שיוכל הצדיק לתקן את מה שפגם זה בגלגוליו הקודמים. והנה ע"פ נגלה אין מקום כלל לתיקון חטאים עד"ז, שהצדיק יתקן את פגמי זולתו, דע"פ נגלה כל אחד אחראי על עצמו, ומה מקום יש שיוכל הצדיק לתקן את מה שהלה חטא, והאיך יכול הצדיק לתקן את נשמתו של המקושר אליו, אלא שמכיון שכל חובת התיקון מה שצריך לתקן את הפגמים שנגרמו בהגלגול הקודם ה"ז ענין שנתגלה בפנימיות התורה, דע"פ נגלה אין האדם צריך לתקן זאת כלל, שוב גם התיקונים לכך הינם תיקונים שע"פ גרדי פנימיות התורה, ואי אפשר להקשות על תיקונים אלו מצד מה שע"פ נגלה אין מקום לכך שיוכל הצדיק לתקן את חטאיו של זה, אחר שע"פ נגלה אין הלה צריך לתקן כלל את חטא זה, ואם יש ענין בכך ע"פ פנימיות התורה שוב גם התיקונים לכך הינם תיקונים פנימיים.

ובדרך שאמרנו כי יש למצוא מקום גם ע"פ נגלה לכך שהאדם צריך לתקן את מה שחטא בגלגוליו הקודמים, כן נמי יש למצוא מקום גם ע"פ נגלה לתיקון זה שבא ע"י הצדיק, דהנה ודאי כי חלק מן ההשתדלות של האדם לבוא אל תיקונו הרוחני גם ע"פ נגלה ה"ז ע"י שיתאבק האדם בעפר רגליהם של תלמידי

הרגש הגאווה שיש לו בלבו, ובודאי עליו להתפלל שלא יהא בעל גאווה, ועליו להשתוקק לכך שעוד יהא עניו, והשתוקקות זו ודאי הינה חלק ממצות התשובה שעל מידת הגאווה. וד"ז צ"ב, דמאחר שהוא כבר עשה כל יכולתו על מנת לזכות לענוה, ואכן יצא ידי חובתו בכך, ושוב הינו נידון כצדיק גמור, א"כ מה לו עוד להשתוקק על כך שלא יהיה בעל גאווה, ובשלמא על התפלה שהינו צריך להתפלל על כך י"ל כי זהו ג"כ חלק מן ההשתדלות לינצל מן הגאווה, אך צ"ב מהו ענין הצער על שלא זכה לכך, וההשתוקקות שעוד יזכה לכך.

ועומק הדברים בכך הוא, שהרי אם היה האדם חוטא אשר לא שב בתשובה על חטאיו, ויחד עם זאת היה משתדל ג"כ אחר הענוה ולא היה משיגה, הלא בודאי היינו אומרים כי גאוותו זו שעדיין נשארה בידו אף אחר כל ההשתדלות לינצל ממנה, ה"ז בא לו מכיון שיש בידו עבירות המטמטמים את לבו, ושוב בכדי לינצל מן הגאווה עליו לשוב בתשובה גם על כל שאר חטאיו. ומכיון שכן הנה ה"ה נמי מי שכבר שב בתשובה על כל חטאיו, ובכל זאת הינו רואה כי עדיין יש לו הרגש של גאווה, עליו להבין כי גאווה זו באה לו מכח הפגמים שנשארו בנפשו מן הגלגולים הקודמים, דמאחר שלא תיקן את פגמים אלו שיש בידו מן הגלגולים הקודמים, שוב גרמו פגמים אלו לכך שיהא לו מידות רעות בנפשו באופן אשר לא יהא לו בחירה להתגבר עליהם, ושוב הינו מוצא עצמו במצב זה שאין לו מה לעשות בכדי שינצל מן הגאווה. ונמצא כי על אף שאכן לא מצינו להדיא חיוב ע"פ נגלה לשוב בתשובה על החטאים מהגלגולים הקודמים, ואכן אי אפשר לחייב את האדם להדיא שישוב עליהם בתשובה, מ"מ בדרך ממילא נמצא כי עליו לשוב על כך בתשובה, דעליו לשוב בתשובה על פגמי הנפש שגורמים לו למידות רעות באופן שאין לו בחירה להתגבר עליהם, ופגמים אלו באו לו מכח החטאים שחטא בגלגול הקודם.

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / פרשת משפטים

תנט

ענין זה כפשוטו, שהאדם מועד לעולם בין ער בין ישן, דהאדם הינו אחראי על כל מעשיו, אפילו על מה שהינו עושה בשעת שינה, והחובה מוטלת על האדם שיהא לו שמירה על עצמו גם בשעת שינה, ואם בא לו פגם אפילו באונס מוטל עליו חיוב לתקן פגם זה. וביותר הורחב הדבר בספרי חסידות, וכגון בספה"ק מגן אברהם להרה"ק המגיד מטריסק זי"ע מדבר הרבה מענין זה. והנה גם בענין זה, מכיון שזהו חיוב שנתגלה ע"פ פנימיות התורה, שוב צריך להגדיר זאת בגדרי פנימיות התורה, וכדיבאר.

וביאור הענין הוא, בהקדם, דהנה האדם יש לו מוחין פנימיים ומוחין מקיפים, והחילוק בין מקיף לפנימי הוא, דהמוחין הפנימיים יש להם שייכות אל האדם עצמו, שהינם נכנסים לפנימיות האדם ונעשים כחלק ממנו, ומתלבשים בתוך כלי ההשגה של האדם, שיש לאדם השגה במוחין אלו, ואילו בחי' מקיף הינו מין אור נעלה ביותר מכדי שיוכל להיות חלק מעצמיות האדם ממש, ואכן יש לאדם שייכות וקשר לבחי' זו, אך לא נעשה זאת חלק ממנו, אלא זהו אור גדול ביותר שנשאר בגדר מקיף. וזהו כדוגמת ב' מיני השפעות של צדיק על תלמידיו, יש השפעה הבאה בדרך מה שהצדיק אומר דברי תורה בפני תלמידיו, ודברי תורה אלו יש להם קדושת התורה, ומונח בהם קדושת הצדיק, והתלמידים מבינים דברי תורה אלו, ויש להם השגה בכך, והינם עוסקים בדברי תורה אלו וחוזרים עליהם, והם מכניסים אותם אל קרבם, ובכך נחשב שהצדיק השפיע להם אור פנימי שנהפך להיות חלק מעצמיות התלמידים. אופן נוסף של השפעה ישנה ע"י שהתלמידים שומעים את תפלת הצדיק והינם מתעוררים עי"ז, ובכך לא השפיע עליהם הצדיק בחי' אור פנימי שיהא זאת מושג להם עד שייעשה חלק מעצמיותם, אלא זהו אור נעלה שאין לו כלים להכניסו אל תוך כלי התלמידים, וזהו בחי' אור מקיף.

והנה האריז"ל כתב כי בשעת התפלה נמשכים מוחין אל פנימיות האדם, ואילו אחר

חכמים, ע"י שיהא לו שייכות אל צדיקים, ולא דווקא ע"י שישמע מה שהינם אומרים, אלא די בכך שיהיה במחיצתם, ויעמוד בקרבם, ויסתכל בפניהם, ודי בכך שיאהב את התלמיד חכמים, וכדמצינו בחז"ל שיש ענין לאהוב את התלמיד חכמים, שיהא לאדם שייכות אליהם ודביקות בם, וכדדרשו חז"ל (פסוקים ק"א): אל הפסוק "לאהבה את ה' אלקיכם ולדבקה בו" (דברים ל"ג), וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה, אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמיד חכם וכו', מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. ושייכות זו אל התלמיד חכם מביאה להשפעות טובות גם ע"פ נגלה, דודאי כי מי שיש לו שייכות אל הצדיק, ואפילו אם רק בא למקומו של הצדיק, להד' אמות של הצדיק, ואפילו אם רק הסתכל בפני הצדיק, ה"ז ממשיך בודאי שפע קדושה על האדם ע"פ נגלה, ולא רק ע"פ נסתר, וקשר זה מסייע בודאי להרוחניות של האדם. ומעתה הנה מאחר שהשייכות אל הצדיק הביאה קדושה על נשמת האדם, הנה זהו ג"כ מענין מה שהצדיק מתקן את פגמיו של זה, שעיי"ז בא האדם אל תיקונו. וזהו ענין תיקונים אלו ע"פ נגלה, לבד מה שעצם ענין תיקון זה הוא ענין נסתר, ולקושטא דמילתא מתקן הצדיק את ענין זה בשורשו.

ג.

בענין שמירת הברית, הנה ע"פ פנימיות התורה נתחדש כי האדם אחראי על מה שפגם בענין זה אפילו באונס, ועליו לשוב על כך בתשובה ולתקן גם פגמים אלו, ואילו ע"פ נגלה אין לאדם שום חיוב לתקן את מה שעשה באונס, דאונס רחמנא פטריה (מדרש טו), וילפינן ליה מקרא ד"ולנערה לא תעשה דבר" (דברים כ"ג, טו). ואפילו לענין נזיקין דתנן (נ"ק טו) דאדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד, בין ער בין ישן, שאדם חייב על אונס כרצון, מ"מ פירשו תוס' שם (כ"ג ד"ה ושמאל) שעל אונס גמור פטור, דהא בירושלמי (פ"ג ה"ח) פוטר אותו שישן ראשון אם הזיק לשני הבא אצלו לישן, אמנם ע"פ פנימיות התורה נאמר

בלשון ארמי. והנה לשון ארמי היינו לשון תרגום, והאריז"ל כתב דתרגום גימ' תרדמה, והיינו אשר בשעת שינה אין האדם עומד במדריגת לשון קודש, אלא הינו במדריגת לשון תרגום, ולשון תרגום הוא השורש של כל הע' לשון, והוא כממוצע בין הע' לשון ובין לשון הקודש, וזהו כבחי' קלי' נוגה הממוצע בין הקדושה להטומאה. והנה כשם שצריך לברר את קלי' נוגה להביאה אל הקדושה, כן נמי צריך לברר ולקדש את לשון תרגום, וכענין הנ"ל אשר העברת הסדרה שניים מקרא ואחד תרגום הוא הכנה לשבת קודש, לבטל את הרע שבקלי' נוגה ולהעלות את הטוב שבו, וכמו"כ צריך לברר את התרדמה שבגימ' תרגום, שיהא זאת בקדושה כבחי' לשון קודש אשר זהו מדריגת האדם בשעה שהינו נייעור. וזהו ענין מה שמצינו ענין גדול אצל הצדיקים בהשינה של ערב שב"ק, ומטו משמיה של הרבי ר' מענדלי זי"ע שהתפלא למה אין ענין זה כלול בעשרת הדברות, והיינו משום ששינה זו הינה כענין העברת הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום כנ"ל, וביום השישי לבריאת העולם כתוב "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן" (בראשית ב' כד), וזהו מן התיקונים הבאים כהכנה לשבת קודש, לברר קלי' נוגה, שלא יהא להרע שבקלי' נוגה אחיזה בשעת התרדמה, ולהעלות את החלק הטוב שבה להקדושה. והרי נתבאר כי "יקר" מורה על לשון תרגום כנ"ל, והיינו אשר "יקר" אינו בבחי' כבוד ממש, אלא זהו כבחי' חלק הקדושה שבקלי' נוגה אשר בענין הכבוד, וזהו בחי' השורה בשעת התרדמה, והענין הוא אשר צריך לקדש את בחי' "יקר" שיעמוד באותה בחי' ממש כבחי' 'כבוד' שבלשון הקודש, וזהו ענין רושם התפילין שנקראים "יקר" השורה בדרך מקיף גם בלילה.

ומעתה נמצא עפ"י כי מי שאכן זוכה לבחי' כבוד כנכון הנה הוא יש לו שמירה גם בשעת שינה, וכענין יעקב אבינו אשר הוא מעין שופריה דאדם הראשון (ב"צ נט), וצורתו של יעקב אבינו חקוקה על כסא הכבוד, שהוא זכה

התפלה מסתלק האור הפנימי מן האדם, ואזי לא נשאר בפנימיותו אלא רושם מן האור שהיה לו בשעת התפלה, והיינו אשר האור הפנימי שהיה לו בשעת התפלה נסתלק ונעשה כאור מקיף, ובפנימיות האדם לא נשאר אלא רושם מן האור הפנימי שהיה לו בשעת התפלה. ורושם זה הוא ענין התפילין, דמעיקר הדין אכן צריך להתעטר בתפילין בכל משך היום, דבכל משך היום נשאר אצל האדם רושם מן המדריגה שהיתה לו בשעת התפלה, ובלילה מסתלק גם רושם זה מן האדם, ולכן הגם כי להלכה ע"פ נגלה לילה זמן תפילין הוא (עי' אור"ח סי' כ"ט), ומה שאסור להניח תפילין בלילה ה"ז שמא ישכחם ויישן בהם (שם סי' ל' ס"ג), מ"מ ע"פ פנימיות התורה יש חומר גדול שלא להניח תפילין לאחר השקיעה, דלילה לאו זמן תפילין הוא, וזאת משום שבלילה מסתלק גם רושם זה מן האדם. אמנם הנה רושם זה שמשתלק בלילה אינו מסתלק אלא מפנימיות האדם, אך עדיין הינו נשאר כבחי' מקיף על האדם, וכדרך שבמשך היום נשאר האור הפנימי שנתגלה בשעת התפלה כבחי' מקיף על האדם, והרושם הוא שנשאר בפנימיותו, כן נמי בלילה נעשה גם הרושם כבחי' מקיף, ובחי' מקיף זה נשאר אצל האדם בכל עת, ואפילו בלילה, ומקיף זה הוא שצריך להשפיע על האדם שמירה ואור אפילו בשעת הסתלקות המוחין, שאפילו בשעת שינה מ"מ ישנה בחי' של "בהלו נרו עלי ראשי" (איז נט, ג) המאיר גם אז על האדם.

והנה התפילין הם בחי' מה שנאמר על האדם "וכבוד והדר תעטרהו" (מלכים ב' ו'), שהתפילין הם כבוד האדם, דתפילין נקראו "פאר" (פסוק ו'), וכמו"כ דרשו חז"ל (מגילה טז:) על הפסוק "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" (ספרי ב' טז), ד"ויקר" אלו תפילין. והנה "יקר" אינו בחי' כבוד ממש, אלא זהו תרגום לשון ארמי של כבוד, וחז"ל (סנהדרין נט:) הוכיחו כי אדם הראשון בלשון ארמי סיפר מדכתיב "ולי מה יקרו רעיך א-ל" (מלכים ב' טז), ד"יקר" הוא לשון ארמי, וה"נ התפילין הם בחי' כבוד האדם

חוברות דוגמא

חסא

אוצר גליוני דברי תורה / פרשת משפטים

במקום ההוא, י"ש היינו "להנחיל לאוהבי י"ש" (משלי מ, כב), דישנס ש"י עולמות הבאים מענין הכ"ב אותיות, וי"ש בגימ' יקר, ובחי' זו שורה במקום ההוא. וזהו מדריגת יעקב אבינו, בחי' אדם שיש לו שמירה אפילו בשעת שינה, ובכך נחשב כי יש לאדם צלם אלקים כנכון.

ובכך מבואר ג"כ ענין מה שדרשו חז"ל (ע"ז כ:) את ענין חטא הידוע מן הפסוק "ונשמרת מכל דבר רע" (דברים כג, י), ופסוק זה נאמר אצל "כי תצא מחנה על אויבך", והענין הוא, בהקדם, דהנה מצינו כי אנשי המלחמה היה להם ענין מיוחד להתעטר בתפילין, וכדמצינו במיתת שאול דכתיב "ואקח הנזר אשר על ראשו, ואצעדה אשר על זרועו" (ש"ל א, י), ותרגום יונתן "וטוטפתא דעל דרעיה", והרי שהיה לשאול ענין מיוחד בשעת מלחמה להיות עטור בתפילין. וכן מצינו בהרוגי ביתר שמצאו בראשם מ' סאה קצוצי תפילין (גיטין מ). וכן שבט גד שהם אנשי מלחמה, כתיב בהו "וטרף זרוע אף קדקד" (דברים ל, ט), ופירשו במדרש (הוגא גרבינו נחמי גמדינר ל, ג) שבזכות תפילין של יד ותפילין של ראש זכו לנצח את אויביהם. ומאידך אמרו חז"ל (מנחות לו.) דהסח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו, וחוזר עליה מעורכי המלחמה, והרי שאנשי המלחמה היו זהירים ביותר במצות תפילין. והענין הוא, דהנה כדרך דכתיב "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" (נחלת מ, ט), שמורא האדם מוטל על כל הבהמות, כן נמי מוטל מורא כלל ישראל על אומות העולם, ד'אתם קרויים אדם' (נחלת סא), ואומות העולם לגבי כלל ישראל הם כבהמות, ועל כך נאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (דברים כה, י). והנה חז"ל (נחלת ו.) דרשו כי פסוק זה קאי על תפילין שבראש, שע"ז נופל מורא האדם על אומות העולם המכונים 'עמי הארץ', ועמי הארץ היינו שאין להם שייכות אל תורה, שאף אם ילמדו אומות העולם תורה מ"מ הינם עמי הארץ בעצם, שאין להם שייכות עצמית עם התורה, ולעומת זה בתפילין כתיב "למען תהיה תורת ה' בפיך" (שמות יב, ט), והיינו אשר

לבחי' "וכבוד והדר תעטרהו", הנה הוא אכן זכה לברר את בחי' יקר, ולכן אמר על ראובן "בכורי אתה כוחי וראשית אוני" (נחלת מט, ג), ופירש"י היא טיפה ראשונה שלו, שלא ראה קרי מימיו. ומאידך בכך מבואר החומר שישנו בענין פגם זה אפילו באונס, דעל כך נאמר "ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו" (מחלים מט, ג), דאם האדם אינו לן בבחי' יקר, שבשעת שינתו אין לו בחי' שמירה זו, והינו נכשל במקרה לילה, הנה ה"ז מורה כי הוא אינו בגדר אדם, אלא "נמשל כבהמות נדמו", שהינו כבהמה ולא כאדם, דכל מעלת כבוד האדם הינה בכך אשר "בצלם אלקים עשה את האדם" (נחלת ט, ו), ולכן אפילו תינוק בן יומו חי אין צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים (שנא קנא), והרי שמדריגת "צלם אלקים" הוא מה שאפילו בשעת שינה יש לאדם ג"כ בחי' צלם אלקים, ואילו הפוגם בבחי' יקר הוא נכשל בחטא הידוע שהוא היפוך אתוון של "יקר", והנכשל במקרה לילה היינו שאין לו שמירה זו בבחי' יקר שיש לאדם.

וזהו ענין מאי דכתיב אצל יעקב אבינו כאשר בא למקום המקדש "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא" (נחלת כה, א), ופירש"י עשאן כמין מרזב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות, ועומק הענין הוא אשר יעקב הוצרך לשמירה רוחנית בשעת השינה, ונתבאר כי שמירה זו באה מן הרושם שנשאר באדם במשך היום מהמוחין שהיו לו בשעת התפילה, והמוחין עצמם הם נקראים 'מוחין', והרושם של המוחין זהו האותיות של המוחין, שזהו הרושם של מה שנאמר ע"י המוחין, ונתבאר כי בשעת הלילה מסתלק רושם זה מפנימיות האדם ונעשה למקיף, והנה זהו ענין מה שיעקב לקח מאבני המקום ושם מראשותיו, דבספר יצירה מכונים האותיות בשם 'אבנים', ויעקב לקח את אותיות אלו שזהו הרושם הנ"ל, והקיפם בבחי' 'אור מקיף' מראשותיו, ועי"ז היה לו שמירה גם בשעת שינתו, ולכן "וישכב במקום ההוא", שאזי היה יכול לישן. ובזהו"ק (מק"ו קלג:) איתא ד"וישכב" נוט' י"ש כ"ב אתוון

צ"ב, שהרי מענין זה ילפינן כל המקור לדין של אונס רחמנא פטריה, והרי שאכן אונס הוא זה, ועל כגון דא אמרה תורה "כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה, כי בשדה מצאה, צעקה הנערה המאורשה ואין מושיע לה", וא"כ מה מקום יש לאסור את אשת כהן לבעלה, מה עוד היה לה לעשות. אלא הביאור הוא אשר אף כי בפשטות אכן אין לה אשמה בדבר, וע"פ נגלה אכן "אין מושיע לה" היינו שלא היה לה עוד עצה מה לעשות, וה"ז נחשב כאונס גמור, מ"מ כהן הוא זה שעוסק בפנימיות התורה, ואשת כהן האוכלת בתרומה יש לה ג"כ שייכות לפנימיות התורה, וכדאיתא בזה"ק בכמה מקומות ד'תרומה' היינו פנימיות התורה, והרי ע"פ פנימיות התורה יש ענין של זהירות אפילו באונס, ולכן ע"פ פנימיות התורה אין מעשה זה נחשב כאונס.

וע"פ פנימיות התורה מתפרש הפסוק "אין מושיע לה", מלשון אין, כענין דרשת חז"ל (א"כ"ר א, טו) על הפסוק "אין לה מנחם" (איס"א א, ג), דכל מקום שנאמר "אין" הוה לה, וה"נ "אין מושיע לה" הוה לה מושיע, והענין הוא מצד אשר אדם שיש לו רצון באמת בפנימיות לבו שלא ליכשל בענין מסוים, אזי יש לו שמירה מן השמים שלא ייכשל בכך אף לא באונס, ועל כך נאמר "כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה", שהרי אם יקום איש על רעהו לרצחו נפש בודאי יש לזה רצון עז עד מאוד שלא יבוא לידי כך, וה"נ אילו היה להנערה רצון עז זה, ואילו "צעקה הנערה המאורשה" על כך באמת מפנימיות לבה, אזי "אין מושיע לה" הוה לה מושיע, ואם למעשה לא היה לה מושיע, הרי שאף כי ע"פ נגלה הינה נחשבת כאנוסה, מ"מ בפנימיות הלב לא היה זאת אונס ממש, ולכן לדינא אשת כהן שנאנסה אסורה לבעלה. וביתר עומק, הנה בחי' "אין" יש בו כח להביא ישועות גדולות ונפלאות, ועל כך נאמר "צעקה וגו' אין מושיע לה", שאילו היתה צועקת כנ"ל מפנימיות לבה אזי היתה נושעת מכח בחי' אין, ואם לא נושעה הרי שפגמה

העטור בתפילין יש לו שייכות אל תורה, והתפילין זהו הצלם אלקים שעל האדם שע"ז נופל מוראו על הבריות, ולכך כתיב בהו "וראו כל עמי הארץ וגו' ויראו ממך". ומעתה הנה מהאי טעמא היו אנשי המלחמה וזהירים ביותר בענין התפילין, שבכך חל עליהם הצלם אלקים שעל האדם, וע"ז נופל מוראם על אומות העולם.

ומעתה הנה בכך מבואר ענין דרשה זו על חטא הידוע שנאמרה בענין היוצאים למלחמה דווקא, שהרי נתבאר כי היוצא למלחמה על אומות העולם ה"ז כבחי' אדם היוצא למלחמה נגד בהמות, והנה מי שהינו בבחי' 'אדם' בהכרח שיהא לו שמירה מחטא גם בלילה, וכדנתבאר בענין 'אדם מועד לעולם בין ער בין יושן', ולכן נצטוו אז במצות "ונשמרת מכל דבר רע". והשמירה בשעת שינה אכן זהו ענין התפילין שבראש, בחי' יקר' אלו תפילין, שזהו הרושם של המוחין המאיר בדרך מקיף גם בלילה. וביאור הענין הוא מצד ש'אדם' הוא כבחי' חיל בצבא המלך שאסור לו לישן על משמרתו, ואפילו כאשר הינו ישן אין זה שינה ממש, ועדיין מונח לו חובת השמירה במעמקי ראשו, ומאידך היה טענה לדוד המלך על אנשי שאול שנרדמו סביבות שאול, "חי ה' כי בני מות אתם אשר לא שמרתם על אדוניכם על משיח ה'" (ט"ז מ, טו), דאנשי חיל אין להם לישן כ"כ, ונצרך שיהא להם שמירה אף בשעת שינה.

ובחי' זו מה שאדם כנכון יש לו שמירה אף בשעת שינה, שלא יכשל אף באונס, ואשר לכך יש לאדם אחריות בענין קדושת הברית אף על אונסין, יש למצוא לכך מקום גם ע"פ נגלה. דהנה מקור הדין של אונס רחמנא פטריה ילפינן מדכתיב "ולנערה לא תעשה דבר וגו', צעקה הנערה המאורשה ואין מושיע לה" (דברים כג, כט), דאשת איש שנאנסה על בעלה לא נאסרה עליו, אמנם חזינו גם להלכה כי אשת כהן שנאנסה אסורה לבעלה, ואם הינה נאסרת לבעלה בהכרח שיש לה איזה צד אשמה בדבר, ודבר זה

חוברות דוגמא

תסג

אוצר גליוני דברי תורה / פרשת משפטים

לאונס זה שייכות אל אסתר עצמה. וזהו כנודע אשר כל אדם יש בו חלק טוב וחלק רע, ונודע כי צדיקים היה להם כח להפריד את ב' חלקים אלו זה מזה, וכענין העובדה שבאה אשה עגונה לבכות אל הרה"ק משינאווא זי"ע על בעלה שברח לאמריקה, וציוה לה הרה"ק להכין את ביתה, על כי בעלה ישוב ליום פלוני, ואכן חזר בעלה אליה, והגיד כי ראה את הרה"ק משינאווא זי"ע באמריקה בפועל ממש, והוא נתן לו מכות נאמנות בכדי שישוב לביתו, וע"ז אמר הרה"ק משינאווא דזהו מכיון שכל צדיק יש לו כח להשוות צלם הדומה לו, ולשלחו תחתיו לכל מקום שירצה. ועד"ז הכניסה אסתר שידה תחתיה לאחשוורוש. ועפ"ז נראה לכאורה כי גם להלכה היתה אסתר מותרת למרדכי, מאחר שבאמת לא נאנסה כלל אלא שהכניסה שידה תחתיה.

ואסתר זכתה לבחי' זו מאחר שהיא אכן היתה בבחי' "צעקה הנערה המאורשה ואי"ן מושיע לה", שהיא צעקה מעומק לבנה על כך, ולכן זכתה לכך שתוכל להכניס שידה תחתיה והיא לא נאנסה. וענין זה הוא אכן מדריגה של פורים, דפורים הוא גמר תיקון השובבי"ם הנמשכים עד לתחילת חודש אדר, ושובבי"ם הרי הוא זמן התיקון אפילו על אונס, וגמר תיקון זה בא בענין "נקהלו ועמוד על נפשם" (אסתר ט, טו), אשר כלל ישראל עמדו על עומק נפשם עד אשר צעקו צעקה אמיתית שבכך נצלו גם מאונס. ולכן נמי כתיב בתחילת המגילה "והשתיה כדת אין אונס" (טו א, טו), "שתיה" מורה על בחי' אבן שתיה שיש אצל כל איש ישראל אשר עליו מושתת העולם, וכאשר השתיה הינה כדת אזי "אין אונס", שאפשר לינצל מן הפגם שלא ליכשל בו אפילו באונס. וזהו מדריגה של פורים אשר אז אפשר לבוא לבחי' "אין אונס", לינצל אפילו מאונסין, וכדחזונו בחי' זו אצל אסתר כנ"ל.

ומעתה הנה כדרך שמצינו בחי' זו של 'הכניסה שידה' לגבי אשה שנאנסה, כן נמי שייך בחי' זו בענין קדושת הברית גם אצל האיש, וזהו ענין מה שנתבאר אשר מה

בבחי' אין, ואשת כהן שצריך להיות לה שייכות אל פנימיות התורה, יש לה אחריות גם על אונס.

ד.

אמנם נתבאר כי ענין שנתגלה ע"פ פנימיות התורה יש לו ג"כ גדרים של פנימיות התורה, וה"נ אונס זה אינו נידון כחטא ע"פ גדרים החטאים שע"פ נגלות התורה. והענין הוא, בהקדם, דהנה מצינו כי אסתר נאנסה בפשטות ע"י אחשוורוש, אמנם איתא בחז"ל, ובאריכות יותר בזה"ק (ס"ג רע"ג), שהאומר כי אסתר נאנסה ע"י אחשוורוש ה"ז מוציא שם רע על בתולת ישראל, דאסתר היא השכינה הק', ועל כך נאמר "אני ה' הוא שמי, וכבודי לאחר לא אתן" (ישעיה מ, ט), דהשי"ת אינו מניח שיהא להסט"א יניקה מהשכינה הק', אלא שאסתר הכניסה שידה באתרה, ואתהדרת איהי בדוועיה דמרדכי, ומי שאינו אומר כן ה"ז מוציא שם רע ממש. וסמך לזה יש להביא ג"כ מנגלות התורה, דהנה איתא בגמ' (סנהדרין עז.) שאין למסור את הנפש אלא על שלש עבירות חמורות בלבד, וכי אתא רבין אמר ר' יוחנן, לא אמרו אלא בצנעא, אבל בפרהסיא אפילו מצוה קלה יהרג ואל יעבור. ומקשה הגמ' (ס"ט ע"ג), והא אסתר פרהסיא הואי, ומשני אסתר קרקע עולם היתה. והקשו התוס' (ד"ה ואל) דהו"ל לאקשווי עריות הואי, והנה אי נימא דאסתר הכניסה שידה תחתיה א"ש, דגילוי עריות לא היה כאן, אחר שהכניסה שידה, אלא שהעולם לא ידע מכך שהיא הכניסה שידה, ושוב היה לה למסור נפשה מצד חילול ה', דפרהסיא הואי, וכמו שאמרו התם דפרהסיא אפילו מצוה קלה יהרג ואל יעבור, ובכך מיושב קושית תוס'.

וענין מה שאסתר הכניסה שידה תחתיה, נראה מדברי חז"ל שלא היה זאת סתם בגדר בחי' וענין בלבד, אלא שאכן אסתר שלחה שידה תחתיה בפועל ממש, שהיה לה כח להפריד בה עצמה את חלק הרע שבה מחלק הטוב שבה, והיא הכניסה לאחשוורוש רק 'צלם' של אסתר, והצלם הוא שנאנס ע"י אחשוורוש, ולא היה

חוברות דוגמא

תסד

אוצר גליוני דברי תורה / פרשת משפטים

נשמות הערב רב, ולכן נכשל יוסף בענין זה באונס. ועל כך נאמר "ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה" (בלאשם לט, יג), והיינו כנ"ל אשר חטא זה של יוסף הוא כענין מה שאסתר הכניסה שידה תחתיה, והנ"ל לא נתן יוסף להסטה אלא את בחי' השידה שלו, וע"ז נאמר "ויעזוב בגדו בידה", ואילו הוא עצמו "וינס ויצא החוצה", שלא היה לו שייכות לכך בעצם. וזהו ג"כ ענין מה שיוסף נתן מילה להמצריים, וכתב האריז"ל שמכח זה באו כל נשמות הערב רב במצרים אשר נצטרפו אח"כ אל כלל ישראל, והיינו כנ"ל אשר בכך הביא יוסף בחי' של קדושה במצרים, ועי"ז קירב נשמות וניצו' נפולים אל הקדושה, ואלו הן נשמות הערב רב אשר סוף כל סוף אכן יהא להם תיקון.

[אגב] נפרש את ענין הערב רב, דהנה כתיב "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף" (שמות ט, ט), ופירשו חז"ל (עיון נג) שנתחדשו גזירותיו, והענין הוא אשר יוסף גזר על המצריים שימולו, ונקבע זאת כחוק ומנהג במצרים להימול להם כל זכר, ומלך חדש זה לא קיים את גזירת יוסף, והוא ביטל את המילה מן המצריים. אמנם היו כמה מן המצריים שלא קבלו גזירה זו של המלך החדש, והם עדיין מלו עצמם אף אחר ביטול הגזירה, וביאר האריז"ל דעל מצריים אלו אמר פרעה אל עמו "הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו וגו'", והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו, ונלחם בנו, ועלה מן הארץ" (שם פסוק ט"ו), דמצריים אלו שהינם מלים עצמם עדיין, הם אינם בבחי' בני ישראל ממש, אלא הינם בבחי' "עם בני ישראל", והם יתוספו על שונאינו ועלו מן הארץ, שהם יצטרפו אל כלל ישראל לצאת ממצרים, ואלו הן הערב רב.

ובכך יש לפרש ענין מה שכתוב בתורה "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה" (שם יב, מ), ואילו למעשה ישבו במצרים רק רד"ו שנה, וי"ל דמנין הת"ל שנה במצרים קאי על הערב

שנתגלה בפנימיות התורה יש לו גדרים של פנימיות התורה, והנ"ל מכשול באונס בענין פגם הברית ה"ז ענין שנתגלה בפנימיות התורה, ולכן אין לו גדרים של חטא כגדרי החטאים שע"פ נגלות התורה. והיינו אשר פעמים יתכן כי מכשול זה אכן הוא אונס גמור, ולא דווקא שיש לאדם עצמו אשמה בדבר, ובאמת אין לכך כל שייכות אל האדם, וע"פ נגלה אכן אין לו ענין לתקן מכשול זה אחר שהינו אונס, ומה שעליו לתקן זאת אין זה אלא ע"פ נסתור, והענין הוא אשר מן השמים הכשילוהו במכשול זה בכדי להוריעו מפגם שהיה בו מהגלגול הקודם, שעתה מוטל עליו לתקן זאת, ואילו מצד גלגול זה אכן הינו אונס גמור. וכמו"כ פעמים אכן אין פגם זה משתייך כלל אל אדם זה עצמו, והוא כשלעצמו אכן הינו אונס גמור, אלא ה"ז משתייך לנשמות שהן משורש נפשו אשר מוטל עליו לתקן אותם, והביאוהו מן השמים למכשול זה, ובכך מסרו לו את הפגם של נשמות אלו בכדי שיתקן אותם. ופעמים נוגע פגם זה לכליות הבריאה, ומן השמים סיבכו שיבוא לידי פגם בכדי שיתקן את כלליות הבריאה. והרה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע מאריך הרבה בענין זה. וזהו כענין בחי' הכניסה שידה הנ"ל, שאין לפגם זה שייכות אליו בעצם, ומכשול זה בא לו מבחוץ בכדי שיתקן תיקונים חוצה לו כנ"ל, ולפעמים אכן זהו גדר פגם הברית באונס ע"פ גדרי פנימיות התורה.

ובכך מבואר ענין מה שיוסף הצדיק נכשל בענין זה, ולקושטא דמילתא הרי יוסף הוא בחי' צדיק יסוד עולם, ויוסף עצמו אמר לאחיו כי כל המכירה היתה לטובתו, אלא שמכשול זה בא לו באונס מכיון שהיו במצרים ניצו' קדושה נפולים אשר הם היו נשמות הערב רב, וניצו' אלו הוצרכו לתיקון, ובכדי לתקן ניצו' נפולים מוריד השי"ת לפעמים חלקים מן הקדושה ממש אל הסט"א, והינו נותן להסט"א יניקה מהם, בכדי שאח"כ כאשר ישוב הצדיק בתשובה, אזי יתעלו יחד עמו עוד הרבה ניצו' מהסט"א, והנ"ל הוצרך יוסף להוריד חלקי קדושה להסט"א בכדי שעי"ז יוכל אח"כ להעלות את

חוברות דוגמא

תסה אוצר גליוני דברי תורה / פרשת משפטים

נאמר "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה".

+

והנוגע למעשה, הנה פעמים בא האדם לידי מכשול, והינו נופל ליאוש וכדו', אמנם עליו לידע כי פעמים בא לו זאת מכבשי דרחמנא, והוא צריך לעשות את מה שעליו לעשות, ואילו ענינים אלו יתכן שבא לו זאת מכח גלגוליו הקודמים, ובכך הודיעו לו כי עליו לתקן פגמים ישנים, אולם ע"פ מצבו עתה בגלגול זה אכן הינו אונס גמור, ואכן אין לכך שייכות אליו. וזהו ענין מה שהתיקונים של ענין שמירת הברית הם כפי גדרי פנימיות התורה, וצריך לדון אותם כפי שדנים ענינים שנתגלו בפנימיות התורה, דפעמים אכן נחשב האונס כאשמה, שנחסר לו בחי' צעקה הנ"ל, ופעמים ה"ז בבחי' הכניסה שידה, ואין לו ליפול מכך ביאוש.

ובללויות הענין הוא, אשר שמירת הברית אכן זהו ענין נחוץ ביותר לגבי פנימיות התורה, הרבה יותר מאשר לגבי נגלות התורה, והרוצה לזכות לבחי' "תורה מאתי תצא", ושיזכה לבחי' הפנימיות כפי שנוגע לזמן הזה, שיהא לו הרגש פנימי בתורה, ושיהא לו הצלחה בפנימיות התורה, בהדביקות, ובענינים נעלים, הנה ה"ז תלוי ביותר כפי מדריגתו בענין שמירת הברית. וזהו ענין ימי השובבים"ם שענינם לתקן בהם את תיקוני חטא זה, וענין שבועות אלו נמסר בדווקא ע"י האריז"ל, ע"י חכמי הסוד, ומן התיקונים הגדולים לכך הוא בחי' צעקה הנ"ל, שיהא לאדם רצון אמיתי, ושיצחק צעקה אמיתית מעומק לבו להשי"ת על כך, ואזי בודאי כי בחי' אין יהא מושיע לו, ונזכה להגאולה השלימה בב"א.

רב, שהם היו ניצו' קדושה נפולים שהוצרכו תיקון, ואילו היו מתקנים אותם ממש אזי היו באים למדריגת "בני ישראל" עצמם, ולא היו במדריגת "עם בני ישראל" בלבד, ואזי לא היו הערב רב מצירים לישראל, אלא אזי היו גם הם יוצאים ממצרים באותה בחי' של כלל ישראל, וכחלק מכלל ישראל. ויתכן שהערב רב לא היו סתם בני אדם יחידים מן המצריים שעדיין החזיקו בתקנת יוסף למול את עצמם, ולא קבלו את גזירת המלך החדש שביטל את המילה, אלא שהם היו שבט מסויים מבין המצריים שלא קבלו גזירה זו, ויתכן ששבט זה אכן ישבו במצרים ארבע מאות ושלשים שנה, ושמעתי לומר כי אפשר שהערב רב הם הגרים שגייר אברהם בחרן, ואברהם לקח עמו את הנפש אשר עשו בחרן (בראשית י"ב, ט), והם ירדו יחד עמו למצרים ונשארו שם, וירידת אברהם למצרים אכן היתה לערך ת"ל שנה קודם יציאת מצרים. והנה אילו היה תיקון גלות מצרים בא בשלימות עד אשר גם הערב רב היו מתוקנים להיותם כבני ישראל ממש, אזי לא היו צריכים עצות האיך להשלים את גזירת "ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה" שנגזר על אברהם אבינו בברית בין הבתרים (ש"ט, יא), דהערב רב הם חלק מכלל ישראל, והם אכן ישבו במצרים ארבע מאות שנה. ואע"ג דכתיב "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם" (ש"ט), והערב רב אינם מזרע אברהם, מ"מ הרי אברהם אבינו הוא ראש לגרים, ונאמר בו "כי אב המון גוים נתתיך" (ש"ט, יא), ושוב יתכן שגם על הערב רב נאמר "כי גר יהיה זרעך", ומכיון שהם ישבו במצרים ת"ל שנה נצרך היה שייחשב זאת כי כלל ישראל ישבו ת"ל שנה במצרים, ועל כך

חוברות דוגמא

מדור אגרא דפרקא

נדבת ידידינו הנכבד, הגיד
המפואר, נדיב הלב וטוב העין
המפורסם לשם ולתהילה בנדבת
לבו וצדקת פזרונו לתורה ולחסד,
עומד תמיד לימינינו במסירות
נפלאה ה"ה

הרוצה בעילום שמו

זכות הפצת מעיינות התורה
והחסידות תעמוד לו לעד, שיזכה
להמשיך במפעלותיו הכבירים
לתורה ולתעודה, ואך טוב וחסד
ירדפוהו כל ימי חייו, מתוך בריות
גופא ונהורא מעליא,
עדי נזכה לקבל פני משיח
צדקינו, בב"א

אגרא
דפרקא

חוברות דוגמא

תקעה

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט

שהיא שורש הכלים עצמם, הנה בה לא נגע הצמצום, והינה קביעא וקיימא לאחר שנברא העולם כמו קודם שנברא העולם, והארץ לעולם עומדת ואי אפשר לבטלה. ועל כך נאמר "אמת מארץ תצמח" (מסיל פס, יג), דמבחי המלכות, מבחי הכלים, משם צומחת האמת, והענין הוא, אשר זהו אמת אלוקית אשר לכשישיגו אותה שוב לא יהא עוד מקום להעלמה, דהנה כל עוד שאין משיגים את האלקות אלא מצד האורות עדיין יתכן שיהא בהם העלמה, אך מצד בחי' חלל הפנוי שהינו לגמרי למעלה מהשגה, שם לא שייך העלמה, וזהו קביעא וקיימא, ולכשישיג את האלקות שבה שוב "והארץ לעולם עומדת".

מה שהאמת האלוקית משתייכת לבחי' החלל הפנוי דווקא, שהרי 'אמת' היא בבחי' קביעא וקיימא שאינה משתנית לעולם, והרי לפי ערכינו נראה כי בענין החלל הפנוי צמצם השי"ת את האור של שם הוי"ה ונשארו בו רק בחי' שם אלקים, ונמצא שהאור של שם אלקים לא נשתנה לעולם, וכל השינוי בין קודם שנברא העולם לאחר שנברא העולם לא נגע בענין האור של שם אלקים, ונמצא שאור זה הוא עומק האמת של השי"ת שלא נשתנה לעולם ולא ישתנה לעולם. וזהו ענין הפסוק "דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת" (קלמ א, ד), דהאורות יכולים לעלות ויכולים לירד, שיתכן שיהא בהם ריבוי ומיעוט, אך הארץ שזהו מדת המלכות

אות קל"ט

פרשת מטות - תשע"א לפ"ק

ענין התעלות התורה והמצוות ע"י ביהמ"ק וע"י התקשרות להצדיק. ענין צדיק עלין וצדיק תחתון מעין ביהמ"ק. ענין דרך העבודה על קנין תשוקות רוחניות.

וע"ד לשון קישום, "עדי עדיים" (יחזקאל טו, ו), שאני מבין לקשט העולם החוץ. ואמר עוד (מסיל סס פסוק מ"ה) "והתחלכה ברחבה [יש יכולת ובה לילך אפילו ברחובות עיר, בין אנשים העוסקים בעניני העולם], כי פקודיך דרשתי", כי כל הנעשה והנדבר אלי אני דורש פקודיך, היינו אני מבין שאתה פוקדני בדבר הזה, הן ממדת אהבה הן ממדת יראה, אתה מזכירני בדבר הזה [מלשון "וה' פקד את שרה" (גנלשים כא, ב)] להתקשר במדה הזאת, על כן אני יכול לילך ברחובות קריה באין מגור. ע"ב לשון הספר.

א.

הנה ענין זה שכתב כאן באגרא דפרקא שצריך לקשר כל מדה לשורשה, זהו יסוד גדול

קלט) **בתבו** תלמידי הכעש"ט, ככל דבר שאדם לומד, יראה מאיזה בחי' מדבר הלימוד ההוא, אם מבחי' יראה, אם מבחי' אהבה, אם מבחי' התפארות וניצוח וכיוצא, ויתקשר את עצמו במדה ההוא, וכן אפילו במה שמדבר ועוסק עם בני אדם יראה מאיזה בחי' הוא, ויעשה כזאת ויחשב לו לעבודה שלימה. ולדעתי זהו שאמר דוד "ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד" (מסיל קט, מד), והאיך אפשר זה לשמור התורה תמיד מבלי הפסק, אך הוא הענין הנרצה, כל מה שאני לומד בתורה אני רואה מאיזה בחי' הוא הלימוד, ואשמור לקשר את עצמו במדה ההיא, וזהו "ואשמרה תורתך תמיד" היינו "לעולם ועד", וע"ד' הוא התקשרות, היינו שאני מקשר את עצמו לעולם ההוא שמרברת בו התורה אז, או

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט תקעט

אשר שם מתרכזים כל עבודות ישראל כאחד, ואחר שהעבודה באה שם אזי אכן יש לה עלייה למעלה, דמצד עצם העבודה גרידא עדיין אין העבודה במדריגה זו שתוכל היא מעצמה לעלות למעלה, ועדיין צריך לברר ולתקן את העבודה בכדי שתוכל לעלות למעלה, ולכך צריכה העבודה שתבוא אל בית המקדש, ובבואה אל בית המקדש אזי הינה מתעלית למדריגה כזו אשר שוב ביכולתה לעלות למעלה, ועי"ז נשפעים אח"כ במקום זה כל ההשפעות מלמעלה למטה. ונמצא כי ענין בית המקדש הוא אשר זהו מרכז העבודה של כל כלל ישראל להביאה אל תכליתה שתעלה למעלה, ועל כך נאמר (מסילת קנה) ד' "ששם על"ו שבטים שבטי י-ה עדות לישראל להודות לשם ה'".

וביאור ענין העלאת העבודה למעלה שבאה דווקא ע"י מקום המקדש הוא, דהנה העולם התחתון והעולם העליון הם לכאורה שני עולמות הסותרים זה את זה, שהרי העולם התחתון הוא עולם גשמי והעולם העליון הוא עולם רוחני, וישנה מחיצה גמורה המפרדת ביניהם, ומכיון שכן, הנה הרוצה להעלות את מעשה העבודה שעשה בעולם התחתון למעלה, ה"ז כרוצה להפוך דבר גשמי להיותו דבר רוחני, והגשמיים והרוחניות הרי הינם שני הפכים, ודבר גשמי אינו יכול בפשטות להפוך להיות דבר רוחני, שהרי אין מה שיקשר ויתווך ביניהם. ולכך בא החידוש של מקום המקדש אשר זהו המקום שבו מתאחדים השמים והארץ כאחד, דירושלים של מטה מכוננת כנגד ירושלים של מעלה, והעולם התחתון מתקשר שם אל העולם העליון, וכאשר מעשה העבודה באה אל מקום המקדש אזי מקבלת העבודה משמעות אחרת לגמרי, ושם נחשבת העבודה כדבר אחר לגמרי, שאין זה כמעשה גשמי גרידא אשר אין לו שייכות לרוחניות, אלא אזי מתעלית העבודה למדריגה רוחנית כזו אשר שוב ביכולתה לעלות למעלה.

ובאמת יכול כל אדם לראות בעצמו דוגמא לענין זה של התעלות העבודה

שחידש הבעש"ט זי"ע, והבעש"ט זי"ע הניח דגש גדול על עבודה זו, אמנם הנה מין עבודה זו באמת אינה משתייכת אלא למי שהינו בגדר צדיק אמת, ונבוא לבאר את ענין עבודה זו אף שאין זה נוגע למעשה לכל הכלל, אחר שזהו חלק מחלקי התורה, וצריך לעמוד על ענין זה מצד חלק הלימוד שבו, ומתוך ענין זה נבוא להגדיר ג"כ מהו ההגדרה של 'צדיק אמת' אשר זהו ידיעה נחוצה שנחוץ ביותר לידע אותה. הנה ענין 'צדיק אמת' הוא אשר צדיק זה הוא דוגמא של בית המקדש, והוא כשלעצמו הינו בבחי' בית המקדש, ובפרט בזמן הזה לאחר חורבן בית המקדש, הנה הבית המקדש היחיד אשר יש לנו באמת בזמן הזה הוא הצדיק אמת, שעליו שורה השי"ת מעין מה שהיה השי"ת שורה בבית המקדש, וכדכתב הרבי ר' אלימלך זי"ע (ויקרא ד"ה ויקרא) בפסוק "אתה ה' לעולם תשב כסאך לדור ודור" (איכה ה, יט), דפסוק זה נאמר אצל חרבן בית המקדש, וקאמר אשר אפילו אחר שנחרב בית המקדש, מ"מ "אתה ה' לעולם תשב", וכסאך קיים בכל המשך הדורות, וזאת משום שכדרך שהיה השי"ת שורה בבית המקדש כן הינו שורה עתה על צדיקי אמת. ומעתה הנה מכיון שכן, נמצא כי עיקרי הענינים שנעשו בבית המקדש נפעלים בזמן הזה ע"י צדיקי אמת אשר הם הדוגמא של בית המקדש.

והנה ענין בית המקדש הוא אשר מקום זה הוא מרכז העבודה של כלל ישראל, דהנה עיקר העבודה של כלל ישראל היא מה שעליהם לברר בירורים ולהעלות ניצוץ מכל הבריאה בכל אופן שהוא, והעלאה זו של חלקי הקדושה והאורות למעלה הינה בבחי' העלאת מ"ן, דכלליות עבודת כל ישראל עולה למעלה והינה גורמת נחת רוח להשי"ת, ועי"ז נפעלים תיקונים בהעולמות העליונים, ובכך נעשה יחוד למעלה, ושוב נמשך עי"ז מלמעלה למטה השלמת תיקונים אלו, וה"ז גורם שיושפע מלמעלה השפעות רוחניות וגשמיות התלויים בתיקונים אלו. אמנם הנה העלאת מ"ן זו אינה באה אלא מכח מה שישנו מקום אחד בעולם

חוברות דוגמא

תקפ

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט

ממצרים, שמצד פנימיות הענינים הנה כל מה שנעשה ביציאת מצרים ה"ז נפעל ג"כ עתה בעת הנחת תפילין.

ומעתה הנה עד"ז מבואר כל ענין בית המקדש, וענין העלאת התורה והמצוות למעלה שנפעל בבית המקדש, דעיקר ענין בית המקדש הוא מה שבמקום זה קבלו כל המצוות משמעות אחרת, ושם עמד האדם על ענין המצוות, על המכוון מה רצה השי"ת בקיום מצוות אלו, וכל המצוות שקיימו כלל ישראל בזמן המקדש עמדו תחת ההשראה של בית המקדש, בבחי' השראת השכינה שהיתה בבית המקדש, ואזי באו המצוות למדריגה כזו אשר ביכולתם לעלות למעלה. ויתר על כן, הנה מאחר שהשיג האדם השגה זו בהמצוה בזמנים נעלים יותר או בבואו לבית המקדש, שוב ה"ז גורם עליה גם לכל המצוות שקיים עד עתה, שהרי עכשיו הינו עומד למפרע על מה שעשה מה היה המכוון בכך, ועתה הינו עומד ביותר על עומק מהות המצוה, ובכך נחשב כי גם המצוות שקיים עד עתה נתעלו למעלה, וכדיבואר להלן. ומה גם אשר בודאי כי אחר שהינו משיג זאת שוב הינו שב בתשובה על מצבו הקודם, ותשובה זו גרידא גורמת גם הוא להעלות את המצוות שכבר עשה, ועכ"פ הנה התעלות זו של כל המצוות והתקשרותם לשורשם שלמעלה זהו עיקר ענין בית המקדש.

+

והנה עד"ז יבואר ענין המדריגה של 'צדיק אמת', דהנה עיקר מדריגת 'צדיק' הוא כענין דכתיב "וצדיק באמונתו יחיה" (פסוק ז, ד), אלא שבענין האמונה גופא ישנם כמה מדריגות וכמה בחי', ישנה בחי' אמונה פשוטה אשר הינה נובעת בפשטות מכח מה שהאדם הינו חלק מכלל ישראל, ויש לו שייכות לכלל ישראל, וכמו"כ הוא עוד הכיר את הדור הקודם של כלל ישראל, והינו לומד את דברי תורתם, ומתוך כך יש לו אמונה בהמסורה של כלל ישראל, והינו מכיר באמיתת מסורה זו, וה"ז כענין מה שאנו

למדריגה רוחנית יותר עד אשר עפי"ז אכן יכולה היא לעלות למעלה, דאצל כל אדם שייך שיבוא למצב כזה אשר העבודה שלו תיעשה במצב נעלה יותר, ואף כי אכן אין זה בגדר העלייה שע"י צדיק אמת, מ"מ באיזו בחי' שייך שיהא לכל אדם עליה להעבודה שלו, וכגון אשר בימות החול מקיים האדם מצוות בדרך רגילות, פעם בכונה יתירה ופעם במעט כוונה, פעם הינו מכוין יותר לשמה ופעם אין זה כ"כ לשמה, כל אדם לפי מצבו שלו, ובדרך כלל אין האדם מרגיש את קדושת המצוה, את אור המצוה, ובשעת תפילתו אינו מרגיש את קדושת התיבות, את האור והדביקות שבהם, ואינו עומד על מהות המכוון של הקב"ה במצוות אלו. אמנם בשבת ויום טוב, או בבוא האדם למצב נעלה יותר מן הרגילות, אזי הינו יכול לעמוד על אור המצוה יתר מבשאר הזמנים, ובשעה זו הינו עומד על כך אשר בימות החול לא הבין כלל את ענין המצוות שקיים, ורק עתה לפי מצב הנפש בו הינו עומד כעת, ולאור המצוות שהינו עושה במצב זה, אזי הוא שהינו עומד על ענין כל המצוות שקיים עד עכשיו, שהרי עכשיו הינו מקיים את המצוות במדריגה נעלית יותר מאשר בשאר הזמנים, ושוב הינו מבין כי ענין המצוות הוא הרבה יותר למעלה מכפי שהיה סבור, ונמצא כי עתה נתעלו המצוות שהינו מקיים למדריגה כזו אשר שוב ביכולתם לעלות למעלה.

ובגוף אשר הוא היה סבור עד עתה כי התפילין

הם זכר ליציאת מצרים, לזכרון זרוע הנטויה, ושנוכח נסים ונפלאות שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים, כמזכרת בעלמא, אולם כאשר האדם מתעלה למצב הנפש נעלה יותר, ובמצב שכזו הינו מניח תפילין, הנה אז הינו מרגיש על ידם את האור של יציאת מצרים, ואזי הינו עומד על כך אשר התפילין אינם סתם כמזכרת בעלמא ליציאת מצרים, אלא זהו מצוה שמשיפה להאדם את החיות של יציאת מצרים, את האור שבה, סאיזו א לעבעדיגע מצוה, דבקדושת התפילין מונח האור של יציאת מצרים, והמניח תפילין בא למדריגה זו כאילו הינו יוצא עתה

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט תקפא

המציאות, ולכן האמונה שלו הינה מציאות קיימת בעיניו, וכח זה שהינו נעלם בנפש כל בר ישראל הנה אצל הצדיק ה"ז כח שיש לו חיות בפועל ממש. והנה עד"ז גם כל התורה והמצוות אשר הצדיק מקיים הינם לדידיה בבחי' 'תורת חיים', שיש בהם חיות, והינם נחשבים בעיניו כמציאות ממש, ועל ידם נפתחים אצלו חושים אחרים, חושי הנשמה, שעל ידם הינו עומד על ההכרה בהשי"ת, על ההכרה באלקות, אשר הכרה זו הוא האור המונח בכל המצוות, וכן"ל אשר כל המצוות הינם חלק מ"אנכי ה' אלקיך", וזהו ענין "וצדיק באמונתו יחי"ה", ומכיון שכן יש לכל המצוות שלו עליה למעלה בבחי' 'צדיק דאחיד בשמיא וארעא'.

וענין בית המקדש בבחי' זו הוא אשר בית המקדש הוא המקום המיוחד להכרה זו, דבבית המקדש השיג כל אחד ואחד לפי ערכו השגה זו, וזאת משום שמצד בחי' המקום, מצד בחי' 'עולם' שבענין עולם שנה נפש, היה בית המקדש מקום כזה אשר בו נתקרב כל אדם ביותר אל מדריגה זו של צדיק אמת, אל הנקו' של "ועמך כולם צדיקים" (שע"ס, כ), ואכן מובן כי בהכרח היה שיהא להאדם שייכות אל בית המקדש, אלא שלפי שייכות האדם לכך כן השיג יותר את ענין זה.

+

ומעתה הנה בכך יבואר עומק ענין מה שבית המקדש העלה את כל העבודה של כלל ישראל למעלה, וענין מה שהצדיק אמת מעלה את העבודה של כלל ישראל למעלה מכח השראת השכינה השורה אצל הצדיק מעין בית המקדש, דהנה לכאורה צ"ב מהו ענין זה אשר הצדיק מעלה את העבודה של זולתו למעלה, הלא כל אדם יש לו את העבודה שלו, ומה מקום יש לכך אשר הצדיק יוכל להעלות את עבודת זולתו למעלה, ולא עוד אלא שבליובאויתש אומרים [לא שמעתי אומרים כן במקומות אחרים, אלא שבליובאויתש מקובל כן] כי מהר"ש מקארלין זי"ע סבר כי העיקר הוא

איננו צריכים הוכחה על אמיתת שואת אירופה, אשר בה נהרגו ששה מליון מאחינו בני ישראל, וזאת משום שהכרנו את אלו שהיו בהשואה, ומכח זה אנו מכירים באמיתת הדברים, ועד"ז הוא ג"כ פשטות הסבר ענין האמונה פשוטה באופן המובן להשכל הגשמי, שנמשך זאת מכח ההכרה שיש לנו בהדור הקודם, שע"ז הננו מאמינים בהמסורה של כלל ישראל. אולם ענין האמונה יש בה עוד הרבה משמעויות זו לפנים מזו, דהאמונה הינה באמת כח בנפש מה שהנפש יש לה 'הכרה' בהשי"ת, וזהו מין אור שאינו נובע מכח השכל הגשמי אלא ה"ז בא מכח הנשמה, מכח פנימיות הנפש, ואת כח זה בנפש נטע השי"ת בקרבנו בעת מתן תורה. וכמו"כ מונח אור זה של אמונה בכל המצוות, דכל המצוות מושרשות ב"אנכי ה' אלקיך", והמקיים מצוות כנכון הינו מרגיש אור זה, והינו מרגיש את המציאות של "אנכי ה' אלקיך".

אמנם הנה כל מאמין אשר עדיין לא בא למדריגת צדיק אמת, אזי אף כי אכן הינו מאמין בהשי"ת מכח פנימיות נפשו, מ"מ היה רוצה לראות הוכחה לאמונה זו בפועל ממש, שהיה חפץ להתראות עם האמונה כדרך שהינו מתראה עם דברים גשמיים, והתראות זו עם האמונה היתה מסייעת בידו להאמין בכך, ואילו היה מתראה עם האמונה אזי היתה האמונה מתחזקת בקרבנו. אולם מדריגת 'צדיק' הוא אשר "וצדיק באמונתו יחי"ה", והיינו אשר הצדיק השלים כ"כ את מדה זו של האמונה בנפשו עד אשר יש להאמונה שלו משמעות אחרת מן האמונה של סתם בני אדם, שאם אצל כל אדם תתחזק האמונה ע"י שיתראה עמה בפועל, הנה אצל הצדיק יש להאמונה גופא תוקף יותר מאשר מה שהינו רואה בהחושים הגשמיים, ואדרבה, מה שהצדיק רואה בהחושים הגשמיים אין זה כ"כ בתוקף אצלו כענין האמונה שיש לו, דהאמונה שלו באה מן כח שבנפש אשר הוא מעין כח הנבואה, וכח זה קובע בנפשו את המציאות שבעולם יותר מאשר מה שהחושים הגשמיים שלו קובעים את

חוברות דוגמא

תקפב

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט

מאמין הבא למחיצת צדיק אמת יש לו הרגשה כי זהו צדיק, אחר שהוא מרגיש התעלות על ידו וכדו'. והכלל הוא אשר אי אפשר לרמות את כלל ישראל, דכלל ישראל יודעים בבירור את האמת מי נחשב כ'צדיק', ומי נחשב כעובד ה' בעלמא, ויתכן שאחד ירצה להשלות עצמו ולומר על אדם מסוים כי הינו צדיק, אך לקושטא דמילתא כל אחד יודע האמת אם אכן הינו 'צדיק' אם לאו, ואי אפשר לרמות את אף אחד, וה"ז הפלא ופלא כמה שיש לכלל ישראל הרגש בכך, והמתבונן בכך יכול לצאת מהתפעלות עד כמה יש לכלל ישראל הרגש בענין זה]. והנה מי שיש לו לב יהודי, לב מאמין, הנה כאשר הוא בא למחיצת הצדיק הינו מקבל השפעה ממנו, ואזי לא מיבעיא אשר הינו מכיר בהכרה בלבד בקיומה של מדריגה נעלית יותר של קיום המצוות, אלא שאזי מתעלה גם הוא בעצמו למצב הנפש אחר מכפי מצבו בעלמא, והתרוממות הנפש זו מורה ביותר כי אכן יש לו איזו שייכות למדריגה נעלית זו, ומכיון שכן שוב יש כח לכל התורה והמצוות שלו שיתעלו למדריגה נעלית יותר. ועד"ז גם כאשר האדם אינו מכיר ממש את הצדיק, אלא ששמע עליו סיפורים ועי"ז נתרוממה נפשו מכח הצדיק, הנה גם עי"ז נמצא כי יש לו שייכות אל הצדיק, ובכך ניתן כח להצדיק שיוכל להעלות את מצוותיו של זה.

ועומק ביאור ענין מה שע"ז מתעלים כל המצוות שעשה האדם הוא, מצד אשר באמת כל אדם הינו בבחי' צדיק בעצם, שהרי "ועמך כולם צדיקים" כתיב, וכל אדם הינו עתיד עוד לבוא אל מדריגת צדיק, וכמו"כ כל כח המצוות שיוכלו לפעול את פעולתם למעלה ה"ז מכיון שהמקיים אותם הינו בעצם בבחי' צדיק, אלא שבכדי שהמצוות אכן יפעלו את פעולתם נצרך שהאדם המקיים אותם יגלה את עצמיותו זו, ומכיון שכן הנה אם יש לו לאדם התקשרות לצדיקים ואמונה בצדיקים, ובכך גילה כי יש לו הכרה ושייכות אל מדריגת צדיק, מה גם אם הוא בעצמו ג"כ מתעלה לפעמים אל רוממות הנפש שלמעלה ממדריגתו דעלמא, כגון כאשר הינו בא

התקשרות להצדיק, ועי"ז מתעלית העבודה של כל יחיד למעלה, וד"ז צ"ב.

וביאור הענין הוא, בהקדם, דהנה הכלל הוא אשר מי שיש לו הכרה בענין מסוים ה"ז מורה כי יש לו שייכות לכך, ואכן עיקר ההכרה באה ע"י אמונה, שהמאמין בדבר מסוים היינו שיש לו הכרה בכך, ועד"ז מבואר ג"כ ענין ההתקשרות להצדיק, דהמקושר להצדיק היינו אשר יש לו הכרה בקיומה של מציאות זו של 'צדיק', והינו מכיר בכך אשר עבודה זו מה שהוא עושה בעצמו אין זה תכלית המכוון בעבודת ה', ועבודתו שלו עדיין אינה עומדת במדריגה כזו אשר על ידה יוכל לבוא היחוד הנכון, ועדיין ישנה מדריגה נעלית יותר בקיום המצוות יתר ממדריגת קיום המצוות שלו. וכן נמי יש לו הכרה בכך אשר ישנו צדיק אמת אשר אכן יש לו שייכות לקיום המצוות כנכון. והכרה זו מה שהינו מכיר כי יש להתורה והמצוות משמעות עמוקה יותר מכפי מה שהוא משיג ה"ז בא לו מכיון שיש לו איזו הכרה בקדושת המצוות, שמתוך כך הינו מכיר כי מעלת המצוה הינה למעלה יותר מכפי השגותיו שלו, וכי מונח בהמצוה קדושה נעלית ביותר, וכאשר הוא מקיים מצוה יודע הוא כי הינו עושה מעשה אשר באמת היה צריך לעשותה במדריגה נעלית יותר מכפי מה שהוא מקיים אותה, וכי בכדי שיוכלו המצוות לפעול את אשר עליהם לפעול נצרך שהמקיים אותם יעמוד במדריגה נעלית יותר מהמדריגה בה הוא עומד, ומאחר שיש לו הכרה זו בקדושת המצוות ה"ז מורה כי אכן יש לו איזו שייכות לכך כנ"ל, ומכיון שכן הנה הכרה זו גופא גורמת העלאה להמצוות שהוא מקיים, וכדיבואר.

ויתר על כן נפעל כאשר האדם בא למחיצת צדיק אמת, ונאכן עיקר ההתקשרות להצדיק ע"פ רוב הינה כאשר האדם מכיר את הצדיק, וכאשר הינו 'מבין' על מעלת הצדיק, דמכח האמונה הנטועה אצל כל איש ישראל יש ביכולת האדם להיות 'מבין' על הצדיק, ויהודי

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט תקפג

והיינו אשר בשעת התפלה מתגלה אצל האדם נקו' הצדיק שבנפשו כדרך שנתגלה בבית המקדש כנ"ל.

ומהאי טעמא נמי צריך האדם להתפלל בציבור, דהנה כאשר היחיד מתפלל אזי היחס לכך הוא אשר 'פלוני בן פלוני' הוא שמתפלל, משא"כ בתפלת הציבור אין היחס לכך אשר 'פלוני' מתפלל, אלא היחס הוא אשר 'יהודים' מתפללים, דבתפלת הציבור אין כל אחד ואחד מהם נחשב כפרט לעצמו, אלא כל יחיד בהם הינו חלק מהציבור, וה"ז נחשב שה'ציבור' מתפללים, וציבור היינו כנסת ישראל, ענין השכינה הק', והיינו אשר נקו' היהדות שבכל אחד אשר שם שורה השכינה היא זו שמתפללת, ועל כך אמרו חז"ל (פסחין נט.) כל בי עשרה שכינתא שריא, דכאשר הציבור מתאספים כאחד להתפלל היינו אשר השכינה היא שמתפללת. והנה נקו' יהדות זו הרי היא הנקו' של "ועמך כולם צדיקים", ונמצא כי בתפלה בצבור נתעורר נקו' הצדיק של כל אחד, ושוב עי"ז מתעלית למעלה העבודה של כל היום בשעת התפלה מעין ההתעלות שבבית המקדש.

ומעלת הצדיק בענין זה הוא אשר הצדיק כשלעצמו נחשב ככלליות הצבור של כלל ישראל, ועי"ז יש ביכולתו להעלות את העבודה של כלל ישראל למעלה, דבענין 'כנסת ישראל' ישנם כמה מדרגות, ישנה מדרגת הציבור דעלמא שזהו ענין תפילה בצבור כנ"ל, אשר אז מתגלה נקו' היהדות אצל כל יחיד, וכמו"כ ישנה מדרגת צדיק הדור אשר הוא מעין של בית המקדש, [וכל צדיק וצדיק יש לו בחי' שלו אשר מצד בחי' זו הינו נחשב כצדיק הדור], וכדרך אשר ענין בית המקדש הוא מצד אשר ירושלים של מטה מכון כנגד ירושלים של מעלה ועי"ז מתעלית העבודה שלמטה למעלה, כן נמי הצדיק הוא בבחי' 'צדיק דאחיד בשמיא וארעא', שהוא חי בארץ שכזו אשר השמים אינם סתירה אליה, ולגבי ידיה השמים והארץ שוים הם, והינם מכוונים זה כנגד זה, והוא עושה שלום בין פמליא של מעלה לפמליא של מטה,

אל מחיצת הצדיק והינו מושפע ממנו, הנה עי"ז מתעורר בו עתיד זה מה שכל אדם עומד להיות צדיק, דבכך נתגלה כי יש לו איזו שייכות לאור הצדיק, וה"ז ראייה כי גם הוא עצמו הינו צדיק בעצם, וה"ז נחשב כי זכה לגלות את עצמיות צדקותו זו מה שמכוחה הינו עתיד להיות צדיק, ומכיון שכן שוב אפשר לדון את המצוות שהינו עושה ע"ש העתיד, ונחשב כי 'צדיק' הוא שקיים מצוות אלו, ועי"ז ישנה עליה לכל המצוות שעשה.

ועד"ז הוא ג"כ המכוון למה העמיד השי"ת את ענין בית המקדש, דבית המקדש הוא המקום אשר שם עומד האדם על כך אשר ישנה משמעות אחרת לכל המצוות כנ"ל, וכענין דכתב הרמב"ן (יט פס"ט מומה) כי סוד המשכן הוא שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר, והיינו אשר ההשראה של "אנכי ה' אלקיך" שזהו שורש כל התורה והמצוות נמשכה לבית המקדש, וכאשר האדם בא לבית המקדש אזי הינו מתעלה למעלה ממדרגתו דעלמא, ושוב אפשר לדון אותו כ'צדיק', ולהחשיב את מצוותיו כי צדיק הוא שקיים, ועי"ז באה עלייה לכל המצוות שעשה עד הנה.

+

והתרוממות הנפש זה שבאה ע"י בית המקדש, ובזמן הזה בא זאת מכח הצדיק, ואשר עי"ז נפעל עלייה לכל התורה והמצוות שהאדם מקיים, הנה בפרטיות אצל כל אדם נפעל זאת בעיקר בשעת התפילה, וזהו עומק הפשט בדברי האריז"ל שכתב אשר עיקר עליית הניצוץ של עבודת האדם במשך כל היום באה בשעת התפלה, והענין הוא כנ"ל אשר בשעה שהאדם זוכה להתרוממות הנפש אזי מקבלים כל המצוות שהינו עושה משמעות נעלית יותר, ועי"ז שוב מתעלים כל המצוות שלו למעלה, והנה מעין התרוממות זו באה לו לאדם בשעת התפלה, דהתפלה הינה כדוגמת העלייה לבית המקדש, דתפלות כנגד תמידים תקנום (נכוח טו.) וכן נמי איתא כי השלש תפלות שמתפללים בכל יום הם כענין השלש רגלים,

חוברות דוגמא

תקופה

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט

שכליות בעבודת ה', או ע"י עצות ודרכים שונים אשר על ידם יבוא האדם להיות צדיק אמת. ואילו שאר הצדיקים סברו כי לא שייך לחנך את האדם להיות 'צדיק אמת', והרב אינו יכול להשפיע ולהדריך את תלמידיו אלא עד גבול מסוים, ויתר על כך, הרוצה לבוא למדריגת צדיק אמת עליו לידע בעצמו מה עליו לעשות, ועל כך צריך האדם להשתדל בעצמו עד שיבוא למדריגה זו, ואילו הצדיק אינו יכול לפעול אצל תלמידיו שיבואו למדריגה זו, דמדריגה זו אינה באה בדרך השפעה מרב לתלמיד באופן אשר הרב יכול להשפיע זאת להדיא לתלמידיו, לחנכם ולהדריכם מה יעשו בכדי לבוא לכך, ולכן אמרו הצדיקים שהרב אינו משפיע לתלמידיו אלא עד שיעור כמה שביכולתו להשפיע להם להדיא, ואילו על מה שלמעלה מכך צריך שיהא להם התקשרות להצדיק אמת.

ונמצא כי אדרבה, אלו שאמרו כי צריך התקשרות לצדיק אמת הלכו בדרך קשה יותר התובעת מן האדם עבודה רבה יותר, דענין דרך זו הוא אשר האדם צריך לעבוד מעצמו להיות צדיק אמת, והצדיק אינו יכול להדריכו בכך, ואכן החוש מעיד כי כמעט ואי אפשר לפעול אצל הזולת שיבוא למדריגת צדיק אמת, והרב בעל התניא חידש דרך כזו שעל ידה יוכל הרב להביא את תלמידיו למדריגה זו, ויתכן כי בדורו אכן זכה לכך, אמנם הכלל הוא אשר האדם צריך לעבוד בעצמו לבוא לידי כך, והצדיק הגדול ביותר אינו יכול להפוך את זולתו שיהא צדיק אמת, ועל כך אמרו חז"ל (יומא נא:) 'צדיק מעצמו', שעל מנת להיות צדיק בהכרח שהאדם מעצמו יעבוד לבוא לידי כך, ושיידע מעצמו מה עליו לעשות.

ב.

ובענין מדריגת צדיק דאחיד בשמיא וארעא, שאצל הצדיק אין סתירה בין העולם התחתון להעולם העליון, אלא שניהם באים כאחד והינם מכוונים זה כנגד זה, והצדיק הוא מעין בית המקדש אשר ירושלים של מטה

והעולם הגשמי שלו אינו סותר את העולם הרוחני, וב' עולמות אלו פועלים אצלו ממש כאחד, ועי"ז הינו מעלה את כל עבודת כלל ישראל למעלה.

+

אנב, הנה בענין מה שהוזכר לעיל אשר בלויבאוויטש אומרים כי נחלקו הצדיקים בענין התקשרות לצדיקים, שמהר"ש מקארלין זי"ע סבר כי העיקר הוא התקשרות לצדיקים, והרב בעל התניא זי"ע סבר להיפך, [מחלוקת זו לא מצאתיה אלא אצל ספרי חב"ד, דמעולם לא שמעתי דיבורים כאלו שיאמרו כי העיקר הוא התקשרות לצדיקים, וכ"ק אדמו"ר זי"ע היה אומר כסדר כי העיקר הוא העבודה אשר האדם עושה בעצמו, אך נניח שישנה מחלוקת בכך], הנה מי שסבר כי העיקר הוא התקשרות לצדיקים אין המכוון בכך אשר העיקר מכל וכל הוא להתקשר אל הצדיק ותו לא מידי, וכי כל העבודה מה שהאדם אכן צריך להיות עובד ה' אינה אלא כטפל אל ההתקשרות להצדיק, שהצדיק יעלה את העבודה, ולא יתכן שיהא שום דרך בעבודת ה' אשר בה יסתפק האדם במועט, דבודאי נצרך שיהא לאדם רצון להגיע למדריגת צדיק אמת, ומעולם לא היתה שום דרך שתכחיש זאת לאמר שהאדם צריך לוותר על רצון זה שיהא הוא בעצמו צדיק אמת, שהרי לפני יציאת הולד לאויר העולם משביעין אותו 'תהי צדיק' (מס ל:), ו'תהי צדיק' היינו שיהא צדיק אמת, ואין לשבועה זו משמעות אחרת זולת זה, ונמצא אשר כל אדם הינו מושבע ועומד להיות צדיק, ולא יתכן שיהא דרך בעבודת ה' שתכחיש זאת.

וביאור מחלוקת זו לענ"ד הוא עד"ז, שהרב בעל התניא זי"ע סבר כי אפשר להצדיק להדריך את תלמידיו ולחנכם עד אשר עי"ז יפעל אצלם שיבואו אל מדריגת צדיק אמת, והוא התאמץ והשתדל על כך ביותר, שהוא הדריך את תלמידיו וחינך אותם בחינוך שכזה אשר על ידו יוכלו לבוא למדריגה זו, אם ע"י

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט תקפה

שם לשכנו תדרשו ובאת שמה" (דברים יב, ט), ומסיק "והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם וגו'", והיה המקום אשר יבחר ה' אליכם בו לשכן שמו שם, שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם, עולותיכם וזבחיכם וגו', כי אם במקום אשר יבחר ה' וגו' שם תעלה עולותיך" (ספ פסוק י"ה), ומכל המושך פסוקים אלו נראה כי כל ענין בית המקדש הוא אשר זהו מקום הקרבת הקרבנות. ואכן בפשטות נראה כי כן הוא, ודבר מוקשה הוא לומר כי הארון הוא העיקר, שהרי בבית שני לא היה כלל ארון, שהארון נגנז (וימלא צד), ואי נימא שהארון הוא עיקר המכוון של בית המקדש האיך יתכן שעיקר בית המקדש יהא בגניזה בבית שני, ונמצא לכאורה כי המזבח הוא עיקר בית המקדש.

אלא הענין הוא אשר בית המקדש אכן יש בו ב' ענינים, ב' בחי', דמצד אחד יש בו את ענין העבודה מתתא לעילא, מה שהתחוננים עושים בו נחת רוח להבורא ית"ש, בחי' צדיק תחתון, וזהו ענין מקום המזבח, בחי' ירושלים של מטה, דהמזבח הוא ענין העבודה מתתא לעילא, ומאידך יש בו את ענין מה שהשכינה שורה בבית המקדש, שהשי"ת יורד מלמעלה למטה לשכון בבית המקדש, בחי' צדיק עליון, וזהו ענין מקום הארון, בחי' ירושלים של מעלה, שעיקר השראת השכינה בבית המקדש היא על מקום הארון. והנה עיקר השראה זו אכן היתה רק בבית המקדש הראשון, ואילו בבית שני אכן אחד הגירסאות שבגמ' (ספ פ"א:) לא שרתה בו השכינה, ובודאי כי אכן גם בבית שני היתה איוז בחי' של השראת השכינה, אלא שישנם כמה בחי' של השראת השכינה, והאריז"ל כתב כי בבית שני נתגלה בבית המקדש בחי' מלכות דיצירה אשר בחי' זו שורה בכל עת בעולם העשיה, ואילו בחי' עולם הבינה שלמעלה מעולם העשיה לא שרתה אלא בבית ראשון, ולדבריו מבואר היטב ענין זה, דבחי' קדושה זו והשראה זו אשר הינה נעלית מן העולם זהו ההשראה המיוחדת לבית ראשון, והשראה זו לא היתה בבית שני. אלא דנראה לומר אשר כדרך

מכוונת נגד ירושלים של מעלה, הנה באמת יש בכך ב' מדריגות בענין צדיק, מדריגה אחת מצד העולם התחתון, ועיקר ענינה הוא העבודה מתתא לעילא, ומדריגה אחת מצד העולם העליון, ועיקר ענינה הוא ההשפעה מעילא לתתא, וכענין דאיתא בזה"ק ובדברי האריז"ל כי ישנו בחי' צדיק עליון המשפיע השפעות מעילא לתתא, ובחי' צדיק תחתון המעלה מ"ן מתתא לעילא. והרי נתבאר כי מדריגת הצדיק הינה מעין בית המקדש, ואכן ב' מדריגות אלו מכוונות לכאורה נגד ב' המדריגות של בית המקדש, בחי' משכן ובחי' מקדש, ואכן בגמ' (עירובין ג.) איתא דאשכחן מקדש דאיכרי משכן ומשכן דאיכרי מקדש, אמנם בפשטות נחלקים לב' בחי', דבית המקדש שבירושלים הוא הנקרא בשם 'מקדש', ואילו כל הקודמים אליו נקראו בשם 'משכן', כענין המשכן שעשה משה במדבר, ומשכן שילה וכדו', והרי לן כי בית המקדש שבירושלים הוא שזכה לתואר חדש שיקראוהו בשם 'מקדש', וב' בחי' אלו הם כענין בחי' צדיק עליון ובחי' צדיק תחתון הנ"ל, וכדיבואר.

ותמצית החילוק בין ב' בחי' אלו הוא, בהקדם, דהנה הראשונים פליגי מהו עיקר המכוון של בית המקדש, הרמב"ן בריש פרשת תרומה כתב דעיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת" (שמות כה, כג), שסוד המשכן הוא שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר, וכמו שבהר סיני דיבר ה' אל משה, כן נמי במשכן כתיב "וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת מבין שני הכרובים" (צמדנר א, פט) ע"ש. ואילו הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פ"א פ"א) כתב כי מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות" (ועיין עוד ספ פ"ג פ"א וי), והיינו אשר עיקר המכוון של בית המקדש הוא המזבח אשר הוא מקום הקרבת הקרבנות. וכן נראה לכאורה מהמשך הכתובים בפרשת ראה, דמייירי התם מענין בית המקדש, וכתוב ביה "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' וגו' לשום את שמו

חוברות דוגמא

תקפו / אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט

תקפו

ומשכן הם בחי' צדיק תחתון וצדיק עליון, ועל בחי' מקדש מה שהתחתונים מקדשים עצמם מתתא לעילא, על כך נותן השי"ת מלמעלה למטה את משכנו עליהם.

+

וביאר ענין ב' בחי' אלו של צדיק תחתון וצדיק עליון הוא, דהנה עיקר ענין הצדיק תחתון הוא עבודת העלאת מ"ן במסירות נפש מתתא לעילא, והיינו אשר באיזו בחי' נחשב כי עיקר עבודת צדיק זה הוא בבחי' סור מרע, דצדיק זה אין לו שום חיות בהחיים הגשמיים, ובהתענוגים הגשמיים, וכל מה שתופס מקום אצל העולם הגשמי אינו נחשב בעיניו לכלום, וכל מעייניו וכל תשוקתו אינו אלא מה שהינו חפץ לחיות חיים רוחניים, בדביקות הבורא, והוא היה רוצה באמת להתעלות להעולם העליון ולהפריד את עצמו לגמרי מן הגוף הגשמי כנדב ואביהוא, שאין לו מה לחפש כאן בזה העולם, וכענין מזבח, בחי' העבודה במסירות נפש כהעלאת מ"ן מלמטה למעלה, וה"ז כדוגמת אליהו הנביא אשר הוא היה עיקר בחי' הצדיק תחתון, והוא זה שהינו מעלה מ"ן מתתא לעילא, ובדידיה כתיב "וישאל את נפשו למות" (מ"א יט, ז), דצדיק שבבחי' זו אינו חפץ לישאר חי בעולם הזה, אחר שהינו רואה את העולם הזה כסתירה לכאורה להדביקות שלו, ולכן הינו משתוקק להתעלות להעולם העליון, אלא שבעל כרחך אתה חי' (אצט פ"ד מ"ב), ולכן הינו מבטל את רצונו מפני רצון המקום אשר השי"ת רוצה שעדיין יחיה בזה העולם, אולם כל עבודתו בעולם הזה הוא לגלות כי גם בזה העולם ישנו מין מקום שכוה אשר שם אפשר לחיות חיים רוחניים, ואכן בכל העולם אין עוד אלא מקום אחד כזה בלבד, ותו לא מידי, וזהו מקום המזבח, ואין עוד מקום אחר לכך זולתו, שזהו מקום אחד בזה העולם אשר פינו אותו מבחי' העולם הגשמי, ושם יש רשות לחיות חיים רוחניים גם בעולם הזה, וה"ז כאדם החי חי' מלאך בזה העולם, וזהו ענין העבודה של בחי' צדיק תחתון.

שהארון היה בגניזה אצל בית שני, כן נמי בחי' השואה זו היתה גם היא שורה בו בגניזה.

והנה שתי בחי' אלו הם ענין 'משכן' ו'מקדש', וכן נמי הם בחי' הארון והמזבח, ומאי דפליגי הראשונים הנ"ל מהו עיקר ענין בית המקדש, הנה אלו ואלו דברי אלקים חיים, ד'משכן', מלשון שכינה, וזהו בחי' מה שהשי"ת שוכן על המקדש, ומצד בחי' זו נחשב הארון כעיקר ביהמ"ק, ואכן הרמב"ן שכתב כי הארון הוא העיקר מיירי לגבי המשכן, ואילו 'מקדש' הוא ענין מה שהתחתונים מקדשים את עצמם מתתא לעילא אל הבורא ית', ומצד בחי' זו נחשב המזבח כעיקר בית המקדש, והרמב"ם שכתב כי המזבח הוא העיקר אכן מיירי בהלכות בית הבחירה, מצד מקום המקדש שבירושלים, ומקום זה אכן עיקרו הוא מצד מה שהתחתונים מקדשים את עצמם שם אל הבורא ית' מתתא לעילא. וכמו"כ א"ש מה שהמזבח אכן היה בחלקו של בנימין אשר נודע כי בנימין הינו מרכבה לבחי' צדיק תחתון, דבית המקדש שבירושלים בהכרח היה שיעמוד בחלקו של הצדיק תחתון, ואילו משכן שילה אכן היה בחלקו של יוסף אשר נודע כי יוסף הינו מרכבה לבחי' צדיק עליון, והוא משתייך יותר לבחי' 'משכן', ענין מה שהשי"ת שורה על המשכן מעילא לתתא. וכמו"כ יוסף משתייך ג"כ לענין הארון, וכדאיאת בגמ' (סוטה יג.) כי כל אותן השנים שהיו ישראל במדבר היו שני ארונות הללו, אחד של מת (ארונו של יוסף) ואחד של שכינה, מהלכין זה עם זה, וכי מה דרכו של מת להלך עם שכינה, אמרו, קיים זה כל מה שכתוב בזה.

וענין זה מדויק היטב גם בלשון הפסוק שבהפטר פרשת ויגש, דכל ענין הפטרה זו מיירי בענין אחדות יהודה ויוסף, וזהו כענין אחדות בחי' צדיק עליון עם בחי' צדיק תחתון, דיהודה ובנימין באים כאחד, שהרי המזבח אכן היה בחלקם של שניהם, ומסיק התם "ונתתי את מקדשי" בתוכם לעולם, והיה משכני עליהם" (ויקרא לז, כ"ח), והרי לך כי בחי' משכן שורה על בחי' מקדש, והיינו כנ"ל אשר מקדש

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט תקפו

ועבודה זו של בחי' הצדיק עליון אכן אינה באה לו בדרך הטבע, אלא ה"ז נמשך אליו בדרך השראה מעילא לתתא, ובענין עבודה זו אין הצדיק פועל כנברא לבוראו, אלא בכך הינו נחשב כשלוחא דרחמנא לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ובכך מיושב ענין מה שאיבעיא להו בגמ' (מריס ל:): אי הני כהני שלוחי דידן הוו או שלוחי דרחמנא, והקשו התוס' (יומא יט: ד"ה מי) אמאי לא פשיט לה מדרב הונא בריה דרב יהושע דפשיטא ליה כי הני כהני שלוחי דרחמנא הוו, ותירצו דמיבעיא להו אי הוי נמי שלוחי דידן קצת, דהוו להו שלוחי דרחמנא ושלוחי דידן, או שלוחי דרחמנא דווקא נינהו, והענין הוא כנ"ל, אשר יש מקום לומר כי הכהנים אכן הינם שלוחי דרחמנא ושלוחי דידן, שלוחי דרחמנא היינו מצד בחי' צדיק עליון, ושלוחי דידן היינו מצד בחי' צדיק תחתון, דהעבודה בבית המקדש באה מצד ב' בחי' אלו גם יחד.

והנה הא ודאי כי ענין צדיק אמת בכל בחי' של צדיק הוא, אשר לדידיה אין סתירה בין העולם הגשמי להעולם הרוחני, ושני עולמות אלו הינם מכוונים זה כנגד זה אצל ב' בחי' אלו של צדיקים, הן לגבי הצדיק עליון והן לגבי הצדיק תחתון, דהצדיק חי בעולם רוחני אשר זהו עולם אחר מכפי העולם שנראה להעין החיצונית, אלא שנקו' החילוק בין צדיק תחתון לצדיק עליון הוא כענין החילוק שיש בין הדביקות בהקב"ה שבתפלה לבין הדביקות שבתורה, דהדביקות שבתפלה הינה דביקות מופשטת, ענין תענוג כללי של נועם ה' אשר זהו מין דביקות אחת כללית, ואין זה עשר מינים של דביקות, ועד"ז עבודת הצדיק תחתון הינה כענין עבודה כללית, שיש לו תשוקה כללית להידבק בו ית'. ואילו הדביקות בתורה הינה באה בפרטיות אצל כל פרט ופרט שבה, כענין ריבוי השכליות שבתורה, ועבודה זו אינה בבחי' אור גרידא אלא זהו אורות שבתוך הכלים, דענין דירה בתחתונים משתייך יותר לענין הכלים, ואור הבא בתוך הכלים זהו עבודה פרטית יותר, שרואה פרט זה של אלקות, ושוב רואה פרט

ואילו בחי' צדיק עליון הוא אשר אחר שהאדם העלה מ"ן במסירות נפש מתתא לעילא שוב שוכן עליו השי"ת מעילא לתתא, והשי"ת מגלה לו כי נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וצדיק זה נעשה מרכבה לבחי' זו מה שהשי"ת מתאווה לשכון בתחתונים, והינו זוכה להארה זו לעמוד על כך אשר לקושטא דמילתא אין צריך להתעלות למעלה אל העולם העליון בכדי להיות דבוק בו ית', וזאת משום שבהעולם התחתון אפשר למצוא את השכינה יותר מאשר בהעולם העליון, ומאיר לצדיק זה הארה זו אשר כל דבר שבעולם אינו אלא משל להעולם העליון, ויתירה מזו, שאין זה סתם משל גרידא, אלא שבכל דבר שבעולם אכן מונח האור של העשר ספירות ממש. והנה מתוך כך נובע ענין העבודה שכתב האגרא דפרקא אשר הצדיק מקשר את כל הוויות דעלמא אל מה שנעשה בעולמות העליונים, ולגבי ידיה כל דבר בעולם יש לו משמעות אחרת, דבר זה הוא מבחי' חסד, ודבר זה הוא מבחי' גבורה, וכגון דכאשר הצדיק רואה 'עמוד' הנה הוא אינו רואה זאת כסתם עמוד בעלמא, אלא לדידיה ה"ז מכוון נגד ק"כ צירופי אלקים, ד'עמוד' בגימ' ק"כ. וכל צדיק יש לו דרך אחרת לעצמו בענין זה לפי שורש נפשו, יש צדיק הפועל ע"י שמות הק' ויחודים, שהצדיק רואה את האורות אשר מכוחם בא חיות כל דבר. ומה שכתב האגרא דפרקא לראות בכל דבר מאיזה מידה הוא, הנה המדות אינם אלא הסבר חיצוני של כל דבר, ובכל דבר אכן מונח בו ג"כ בחי' מדה מסויימת, אך אצל הצדיק יש גם להמדות משמעות אחרת, והמדות לגבי ידיה הינם אורות עליונים, והוא רואה את הנשמה של כל דבר, וכדרך שהרב בעל התניא זי"ע אמר קודם הסתלקותו שהוא כבר אינו רואה חפץ גשמי לנגד עיניו, אלא הינו רואה את דבר הוי"ה המחיה חפץ זה, דהצדיק רואה את אמיתת כל דבר, וזהו בחי' 'פוקח עורים', שכל העולם הינם עורים ואינם רואים האמת, ואילו להצדיק מגלים מן השמים מהו האמת של כל דבר.

לעולם באיזו בחי', ואכן ישנם כמה מדריגות בדביקות, אלא שבאיזו בחי' של דביקות דבוק צדיק זה כסדר ללא היסח הדעת, והוא אינו שוכח מהשי"ת אפילו לרגע אחד, וכמאמר הבעש"ט זי"ע על הפסוק "אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עוון" (מסיל לנ, ג), דאשרי האדם אשר לא יחשוב ה' ה"ז נחשב לו עוון, שאם הינו מסיח דעתו לרגע אחד מלחשוב על השי"ת, מענין "שויתי ה' לנגדי תמיד" (שם טו, ט), ה"ז נחשב לו כעוון.

והנה פירוש זה שפירש הבעש"ט זי"ע בפסוק זה י"ל כי אכן זהו עומק הפשט, שהרי פשטות מכוון הפסוק הוא שאשרי האדם אשר השי"ת אינו מעלה לו את עוונותיו בחשבון מעשיו, אך לכאורה צ"ב, מה טעם אכן אין השי"ת מחשיב לו את עוונותיו בחשבון מעשיו, הלא כל האומר הקב"ה ותן הוא יוותרו חיינו (פ"ק ג), והקב"ה מעלה בחשבון את העוונות של כל אחד ואחד, ולפירוש הבעש"ט דקאי על הצדיק אשר עוונותיו הם מה שהינו מסיח דעתו לרגע מהשי"ת א"ש. בהקדם, דהנה ענין מה שהיסח הדעת פוסל בקדשים ה"ז משום שבית המקדש הוא מקום נאצל ביותר, ולכך נדרש בו שמירה יתירה בענין זה, ולמעשה מקום שכזה הינו למעלה מן העולם, ומכיון שכן, הנה ה"ז עבודה קשה ביותר לעמוד במדריגת בית המקדש, ואין זה דבר פשוט כלל, ובזוה"ק (מ"א פ"א): איתא כי תיכף כאשר נבנה בית המקדש מיד צפה השי"ת שסופו ליחרב, ועל כך נאמר "עשה ה' אשר זמם" (איכה ג, יז), שכבר זמם לעשות כן מעולם, דמאחר שבית המקדש הוא מקום הנעלה מן העולם לכן תיכף כאשר נבנה בית המקדש ראה השי"ת שסופו ליחרב. וזהו ג"כ ענין מאי דחזינן (בסוגיא דריש מסכת שנועוט) כמה קרבנות נתנה התורה בכדי לכפר על עוון טומאת מקדש וקדשיו, ולכאורה צ"ב, שהרי עוון זה אינו אלא לאו אחד בלבד ממנין התרי"ג מצוות, והנכשל בה נכשל בה בשוגג, ולעומת זה ישנם עוד תרי"ב מצוות, תורה שלמה, ואפשר ליכשל בעבירות הרבה, ומאי טעמא עשתה התורה עסק

נוסף של אלקות וכדו', ועבודה זו משתייכת לבחי' תורה. ואכן צדיק זה שהינו בבחי' צדיק עליון בהכרח שיהא גדול בתורה, ועיקר ענין זה הוא הגדלות בפנימיות התורה, אלא שלגדלות זו בהכרח שתוקדם הגדלות בנגלות התורה, וכן נמי עבודת הדביקות של צדיק זה באה באופן שיש לו הבנה בהבריאה בבחי' ההבנה שהיתה בהבריאה בשעת קבלת התורה בהר סיני, והבנה זו באה לו כהשראה מהר סיני, וכדרך אשר הגילוי של הר סיני הוא ענין עשרת הדברות אשר זהו ענין העשר ספירות, והעשר ספירות הרי הינם מתחלקים לפרטים ולפרטי פרטים, כמו"כ אצל צדיק זה יש לכל דבר בעולם משמעות אחרת בפרטי פרטים.

ואכן כל צדיק כלול מב' הבחי', דכל צדיק עוסק בתורה ותפלה, והתורה הינה בעיקר מבחי' ההשראה מעילא לתתא, כענין הארון, מקום הלוחות, והתפלה היא מענין העבודה מתתא לעילא, כענין המזבח, מקום הקרבנות, וכמו"כ בית המקדש עצמו הוא מקום תורה, כדכתיב "כי מציון תצא תורה" (ישעיה ג, א), וכן נמי ה"ז מקום תפלה, וכדכתיב "כי ביתי בית תפלה" (שם טו, י). וכענין מקדש ומשכן הנ"ל, אלא שהצדיק אשר הינו מרכבה לבחי' צדיק תחתון עיקר עבודתו היא מתתא לעילא, והצדיק אשר הוא מרכבה לבחי' צדיק עליון עיקר עבודתו היא מעילא לתתא כנ"ל, וב' בחי' אלו של צדיק עליון וצדיק תחתון זהו כלליות מדריגת בית המקדש.

ג.

ובענין מה שנתבאר כי מדריגת צדיק אמת היינו אשר צדיק זה הוא מעין בית המקדש, והוא חי באויר רוחני, והגשמיות בודאי שאינה תופסת מקום בעיניו, והינו בבחי' צדיק דאחיד בשמיא וארעא, הנה מענין זה מסתעפים כמה ענפים, וחד מינייהו הוא אשר כדרך שבבית המקדש הדין הוא אשר היסח הדעת פוסל בקדשים (פסחים לה), כן נמי צדיק זה הינו דבוק לעולם בהקדושה, והוא אינו מסיח דעתו ממנה

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט תקפט

ה"ז בא להם מצד מצב העולם, ואסור לנו אפילו להרהר על הצדיק כי חטא בא מצד עצמו. וכבר ביארנו במקום אחר ענין מה שאסור להרהר אחר רבו, דאין המכוון בכך מצד מה שהתלמיד צריך להיות סבור כי הצדיק אינו בא לעולם לידי חטא, דהנחה זו אינה נכונה, אחר שכל אדם יכול לבוא לידי חטא, ובתורה הק' ובדברי חז"ל מצינו שהחשיבו חטאים אצל הגדולים ביותר, אלא האיסור להרהר אחר הצדיק הוא מצד מה שצריך לידע כי הצדיק עומד בעולם נעלה יותר מן העולם הנראה לעין, ואי אפשר לנו לדון כלל את מעשיו, ומכיון שכן, הנה האומר כי הצדיק אינו יכול לבוא לידי חטא ה"ז ג"כ מהרהר אחר הצדיק ממש כמו שהיה אומר שהצדיק בא לידי חטא, שהרי מי אתה שתבוא להעריך את הצדיק, הלא אתה אינך עומד כלל בהעולם שבו עומד הצדיק, והצדיק הינו לגמרי למעלה ממך, והמח שלך אינו מוסמך כלל לדון את הצדיק, ושוב אינך בעל הבית כלל לדון אותו אם חטא או לאו, ולגבי דרך הינו נחשב כצדיק אמת בלא לדון כלל לא על חטאיו ולא על זכויותיו, ומה שהצדיק נכשל לפעמים באיזה חטא ה"ז מתפרש לדידן כי בא לו זאת מצד מצב העולם.

ומעתה הנה זהו עומק פשט הפסוק "אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עוון", דמיירי מצדיק כזה אשר עוונותיו הם מה שלא יחשוב ה', וכפירוש הבעש"ט זי"ע, שלגבי צדיק זה נחשב היסח הדעת מהשי"ת כעוון, והרי עוונות אלו הינם למעלה מן העולם, ובאמת ה"ז עוון של מצב העולם, ולא נכשל הצדיק בכך מצד עצמו, וכשהצדיק שב על כך בתשובה ה"ז מכיון שעליו לתקן את העולם ולכן הינו שב בתשובה על מצב העולם, ואילו מצד הצדיק כשלעצמו אין השי"ת מחשיב לו עוונות אלו כעוונות, וע"ז נאמר אשרי אדם אשר עוונותיו שלו הינם עוונות כאלו אשר השי"ת בעצמו לא יחשוב אותם לו עוון.

ד.

ובעצם הענין מה שכתב האגרא דפרקא אשר הצדיק מקשר כל דבר לשורשו, ואפילו

שלם מעוון זה דווקא, ועד אשר כל הקרבנות ציבור לבד השעיר לעזאזל באים לכפר על עוון טומאת מקדש וקדשיו. אלא הענין הוא, אשר בית המקדש הוא מקום המרכז של הכל, ולכן צריך מקום זה שיהיה טהור לגמרי, ומכיון שזהו מקום נאצל כ"כ, מקום הנעלה מן העולם, לכן קשה ביותר לעמוד על הטהרה הנדרשת במקום זה. ומצב העולם מביא לידי כך אשר קשה ביותר לשמור מקום זה בטהרה, שלא יחול בו שום טומאה, ולכן הוצרכו כ"כ הרבה קרבנות לכפר על עוון זה.

ומעתה, הנה עד"ז גם צדיקים שהינם מעין בית המקדש, ומדריגה זו הרי הינה מדריגה שלמעלה מן העולם, לכן מצד מצב העולם קשה להם ביותר עבודה זו שלא להסיח דעתם מ"שוית ה' לגדי תמיד", וכענין מה שהרה"ק בעל הישמח משה זי"ע היה נוהג שיהא מונח לו כוס מים לצדו בכל עת, ובכל פעם שנגע בדבר שאינו נקי לגמרי טבל ידו בהכוס, ונכדו הרה"ק מראזודוב זי"ע קיבל ממנו מנהג זה, והוא נהג לטבול ידיו בכוס על כל הפסק מחשבה, וא"ת הא"ן יתכן שהרה"ק מראזודוב זי"ע יפסיק מחשבתו אפילו לרגע אחד מדביקות ה', אלא הענין הוא כנ"ל, אשר מכיון שמדריגה זו מה שהצדיק אינו מסיח דעתו מהשי"ת אפילו לרגע אחד ה"ז מדריגה שלמעלה מן העולם, ומאחר שהצדיק עדיין חי בזה העולם, ועליו להשפיע השפעות לזה העולם, ואילו אכן לא היה מסיח דעתו כלל אזי לא היה יכול להשפיע השפעות בעולם, ולכן נמשך לו הפסק מחשבה בכדי שיהא לו שייכות למצב העולם.

ובכלל צריך לידע כי עד"ז צריך לפרש כל עבירה הנראית אצל צדיק אמת, דהפירוש הנכון בכך הוא אשר עבירה זו אינה באה מצד הצדיק עצמו, אלא שמצב העולם הביאתו לכך, דמצב העולם מחייב חסרונות אפילו אצל צדיקים, ואף כי אכן אי אפשר לומר כי הצדיק מצד עצמו הינו מושלל לגמרי מלבוא לידי חטא, מ"מ לענינינו, אין לנו להתייחס לכך כי ה"ז בא מצידו, דרובא דרובא עוונות הצדיקים

חוברות דוגמא

תקצ

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט

ביותר, והתענוגים של הצדיקים הינם לאין ערוך למעלה מהתענוגים של הבעלי תאוה, והתענוגים של הבעלי תאוה אינם אפילו דמיון שבדמיון להתענוגים של הצדיקים, לא מיבעיא להחיות שיש להצדיקים מקדושת שבת וכדו', אלא אפילו להחיות שיש להצדיקים בהתפלה הקבועה שבכל יום, מכל מצוה שהינם מקיימים, ואי אפשר למיפרט בשיפוטתא מהו גודל תענוג זה, ואילו היו הבעלי תאוה עומדים על מהות תענוגים אלו אזי היו מאבדים את עצמם לדעת בראותם מה הפסידו לנפשם.

ונמצא כי העבודה אינה בכך שהאדם יעקור מנפשו את כח התשוקה והתענוגים שבו, אלא העבודה היא, מה שהאדם צריך לחנך את כל גופו ואת כל עצמיותו שלא להחשיב את התענוגים הגשמיים, שלא יהא להם מקום בעיניו, ועד אשר לא יהא צריך להם כלל. וחלק גדול מחינוך זה בא ע"י מעשה בפועל, שיתחנך האדם למעט בתענוגים גשמיים, דבלאו הכי, בלא שימעט בפועל את התענוגים הגשמיים, הנה אף אם יתבונן האדם הרבה לעמוד על גודל השטות של התענוגים הגשמיים, מ"מ כל עוד שהינו עדיין נאחז בהם כסדר אזי יולד לו טבע בגופו להיותו מוכרח לכך, ויהא כ"כ מקושר לתענוגים אלו עד שיהא 'מכור' אליהם ולא יוכל מבלעדיהם, ומכיון שכן הנה עיקר החינוך בכך הוא בחלק המעשה. וחינוך זה פועל מעין החינוך שמחנכים חיילים בצבא, שהמפקד עומד על גבם עד אשר אין להם ברירה אחרת, והינם מוכרחים לקום ממשכבם בזמן המיועד לכך, ועליהם להשתוות אל הסדר ואל המצב של הצבא בלא שיעלה על דעתם שישנה ברירה אחרת, ואילו היה האדם מתחנך עד"ז היו נפתרים אצלו הרבה מכשולים, והאדם אכן יכול לחנך את עצמו עד"ז, שהרי רוב הדברים אשר האדם סבור כי אינו יכול מבלעדיהם אין זה אמת, ובמעט חינוך יראה האדם כי אכן אינו צריך לכך, ומכיון שכן יכול הוא לקבוע בנפשו כי אין לו עוד שייכות כלל לתשוקות גשמיות אלו, ויהא מוחלט אצלו כי אינו עושה עוד

במה שמדבר ועוסק עם בני אדם, ויכול הוא לילך ברחובות קריה באין מגור, הנה האמת היא אשר באיזו בחי' שייך ענין זה גם לכל יחיד, ובכלליות צריך לידע כי מי שיש לו דעת כנכון יש לו מקום באיזו בחי' שאכן יהא לו שייכות אפילו לענינים שהינם באמת למעלה ממדריגתו, דישנו איזה מהלך אשר עפ"ז שייך שיהא לכל אדם שייכות לכך, ויבואר אי"ה במאמר הבא (שיעור נספח"ק אגרא דפרקא אות ק"מ), אך בודאי כי מי שיחשוב שאכן ביכולתו לקשר כל דבר לשורשו, ובעסק הנוגע למדת אהבה יקשר זאת למדת אהבה וכדו', הנה מובן ממילא כי זהו כל כולו דמיונות ממש שאין לשער, ולא זו הדרך ולא זו העיר, דענין עבודה זו כפשוטו לא מיירי אלא לגבי צדיקים אשר אינם חיים חיי גשמיות, והגשמיות אינה תופסת מקום בעיניהם, שהם הפרידו את עצמם לגמרי מן הגשמיות, וצדיקים אלו אפשר להם לקשר כל מדה לשורשה.

ועיקר העבודה בענינים אלו לכל אדם היתה מעולם ע"י ענין זיכרון החומר, וענין עבודה זו היא, דהנה כל אדם יש לו כמה תשוקות בנפשו, וכגון מה שיש לאדם תשוקה להנאות, וכל אדם משתדל אחר הנאות, והנה את עצם כח תשוקה זו שבנפש אי אפשר לעקור, וכמו"כ אין צריך לעקור זאת, ואין שום ענין שיעקור האדם את כח תשוקה זו מנפשו, ומה גם אשר האדם אפילו אינו בעל בחירה לעקור זאת, דכל אדם בהכרח שיהא לו הנאות ותענוגים, אלא כל הבחירה שביד האדם היא באיזה תענוגים יבחר. וכן שמעתי מהגאון ר' ישראל חיים קפלן זצ"ל שהיה מזקני בעלי המוסר בדור הקודם, והיה חתנו של ר' ירוחם זצ"ל ממיר, והוא היה אומר תמיד בשם חותנו שאמר בשם בעלי המוסר שלא ידונו את האדם בעולם העליון למה הלך אחר תענוגים, שהרי טבע האדם היא כן לימשך אחר תענוגים, אלא ידונו אותו למה השתדל אחר תענוגים אלו הגשמיים, הלא נתנו לך ג"כ אפשרות לבחור בתענוגים שבקדושה. ואכן הצדיקים היו בעלי תאוה גדולים ביותר, והיה להם תענוגים גדולים

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / אגרא דפרקא אות קל"ט תקצא

הינם חלושים ביותר, ומה גם אשר ישנו חסרון בעבודה זו של זיכוך החומר מצד אשר רוב הדברים הנצרכים לבריאות האדם הינם כרוכים ג"כ בהנאת הגוף, ומי שישתדל להפריד את עצמו מן הגשמיות בדרך סיגופים, שלא ליתן לגופו הנאות גשמיות כלל, אזי יחסר לו ג"כ מבריאותו השלימה, והרי האדם צריך להיות בריא, ודרך התורה אכן אינה לעסוק בסיגופים, וכל ענין הסיגופים ע"פ תורה אינה אלא מהמותרות, ואילו מה שנצרך לבריאות הגוף אין זה דרך התורה להסתגף ולמנוע עצמו מכך, [ואכן ישנם כמה סיבות המחייבות סיגופים ממש, מצד כפרת עוונות ופגמים, ואכמהמלי"ב, אלא שמצד ענין זיכוך החומר אין דרך התורה בעצם אלא לפרוש מן המותרות], ולבד זאת, הנה גם העוסק בסיגופים אינו זוכה מיד לתענוגים רוחניים, ואף כי אכן לבסוף יזכה לכך מ"מ מוכרח הוא שיעבור מעבר קשה עד שיוזכה לכך, ומעבר זה הינו קשה ביותר למוחות חלושים ולמי שעצביו חלשים. ולכן סברו רוב הצדיקים כי בזמן הזה אין נכון לעסוק הרבה בסיגופים, וצריך למעט בעבודה זו יותר מאשר בדורות הקודמים, ואי אפשר לפרט בפרטיות כמה לעסוק בכך וכמה למנוע מכך, ובודאי כי הדגש בעבודת ה' לא יהא על סיגופים, אלא עיקר הדגש הוא לצמצם במותרות, דאחר מותרות בודאי שאין לימשך, ומאידך גיסא צריך להשתדל אחר המשכת אורות, כגון לעסוק בעמקות התורה ועבודה, ועסק זה כבר יביא את האדם לכך אשר תשוקת חייו תהא לחיות חיים רוחניים, והעוסק בגשמיות רק כשיעור הנצרך לבריאות גופו אזי כבר יש ביכולתו להמשיך די אורות אשר על ידם יוכל ליפרד מן התשוקות הגשמיות, וישנם די תשוקות רוחניות שיתגברו אצלו יתר על התשוקות הגשמיות עד אשר תשוקות חייו יהיו תשוקות רוחניות.

דברים אלו כלל בלא שיעלה על דעתו ברירה אחרת, וע"י הרגילות בדרך זו יבין גם הגוף כי אי אפשר לו עוד להשתוקק לדברים כאלו, אחר שלא יתנו לו אותם, וכדרך האדם שנפל למצב בלתי רצוי אשר בלית ברירה הינו משלים עם מציאות זו, כן נמי הגוף משלים גם הוא עם מציאות זו אשר את תענוגים אלו לא יקבל עוד, שהרי האדם כבר חינך את עצמו שלא ליתן זאת להגוף, וזהו עבודה בפועל על מיעוט התענוגים הגשמיים.

ומעתה, הנה מאחר שנתחנך האדם למעט בתענוגים אלו שוב נעשה לו חלל בנפשו, שהרי יש לו תשוקה בנפשו להתענג בתענוגים והוא אינו מוצא להשלים תשוקה זו, ומכיון שכן תחפש הנפש למלאות תשוקה זו בדברים אחרים, וא"כ שוב מסוגל ביותר אשר בבת אחת יפתחו בפניו ענינים אחרים שימלאו לו תשוקה זו של הנאה, ואזי יהא לו את ההנאה הנכונה הראויה. וה"ז כעני שהשתדל אחר פרנסתו ולא הצליח במסחרו, ושוב חשב שהוא אינו יכול עוד להצליח במסחר, ולכן היה משתדל אצל העשיר שיעניק לו צדקה, אך אחר שהעשיר מיאן ליתן לו עוד צדקה, והעני כבר נתייאש עוד מלבקש ממנו, והינו רואה כי אין לו ברירה אחרת אלא להשתדל עוד פעם במסחר, הנה אזי הינו רואה בבת אחת כי יש לו הצלחה במסחרו, והרי לן כי מה שלא הצליח מעיקרא בהמסחר היה מכיון שסמך על העשיר שיתן לו באם לא יצליח, אולם לכשראה כי העשיר אינו נותן לו עוד צדקה שוב הינו יכול להצליח היטב במסחרו, וה"נ כאשר הגוף רואה כי שוב לא יתנו לו את התענוגים הגשמיים, שהאדם שלל אותם ממנו לגמרי, שוב יפתח בפניו שער התשוקות הרוחניות, וזהו עיקר ענין העבודה של זיכוך החומר.

אמנם נראה לכאורה כי בענין זה יש הבדל בין הדורות הקודמים לבין זמנינו אנו, דהדור שלנו הינו דור חלוש ביותר, והגופים

חוברות דוגמא

מדור מסילת ישרים

נדבת ידידינו הנכבד הרב הגאון החסיד המפורסם, נודע לשם ולתהלה, בתוככי עם סגולה, מרביץ תורה וחסידות לעדרים, ומעמיד תלמידים הגונים וישרים, עומד תמיד לימין קהילתנו הק'.

**הרה"ג רבי יעקב יהושע
ענגלענדער שליט"א**

ראש ישיבת לומדי תורה
דחסידי בעלזא - מכנובקא

זכות הפצת מעיינות התורה והחסידות תעמוד לו לעד, שיזכה להמשיך בעבודתו הקדושה, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה לקבל פני משיח צדקינו, בב"א.

**מסילת
ישרים**

חוברות דוגמא

חשיג

אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו

שיעור נ"ו

פרק ט"ו (המשך ב') - פרשת שמות תשע"א לפ"ק

בענין פיתוי היצר ☆ תענוג בעבודת השם

בעל חי ולדרסו, ומה קרה פתאום שנזדמנה לידי חתיכת בשר מוכן בלי שום עמל וטורח?! ובנוסף כשמתבוננים במקום הימצאו של הבשר, שמונח בתוך קופסא ענקית, שעליה יש איזו מערכה מסודרת של עצים וחבלים מתוחים וקשורים זה בזה, היתה החיה צריכה להתעכב לרגע ולהתבונן מהיכן ומדוע הגיע כל זה לכאן, ומה גם שדוקא שם בתוך כל אותה המערכת מונחת חתיכת הבשר, הלוא משהו מוזר וחשוד קורה כאן, ועלי להיזהר מלגשת לשם! אבל היות שהחיה נשללת מכל חוש של מחשבה, לכן ניצודת לתוכה בקלות, וכמו שהכתוב אומר במשלי (א, יז) 'כי חנם מזרה הרשת בעיני כל בעל כנף', דהיינו, שהבעל כנף - העוף, כשצדים אותו לא חושבת למה פרושה לפניו רשת, וסובר כי נפרשה בחנם, ואינו מבין שמונחת כאן בכונה, כי אין לו שכל לחשוב, והוא הדין לגבי החיה שנפגשת בחתיכת בשר, שגם היא לא חושבת שמטרת הרשת, רק בכדי לצוד אותה מיד בגשתה אל האוכל, הרי שע"י פיתוי עיני החיה, קל לצוד אותה.

וזו הפליאה על האדם - הבעל שכל, איך יש בכח היצה"ר לתפסו לרשת התאוות ע"י פיתוי חושים בלבד, - נכון שאי אפשר לצודו כמו ח' ממש, כי היא נצודת בלי שום קושי, ודי בשימת חתיכת בשר, ואילו האדם אינו מתפתה בצורה גרועה כזו, בכל זאת לפי ערך, בכח היצה"ר לפרוש לפניו מצודות של פיתוי עינים לפי מדרגתו, וגמשך בקלות אחר חושי ונתפס לתוך מצודתו, והדבר פלא והפלא, כי האדם הוא בעל שכל ודעת, ובדאי שגדרש ממנו לשקול כל דבר בדעתו ולראות את הנולד, ובכלל להיות בעל מחשבה, ואיך זה שבכח היצה"ר לפרוש לפניו רשת של פיתוי והוא נצוד בתוכו בקלות, ומרשה לחושי ועיניו להימשך אחרי תאוות של הבל,

נחזור עוד פעם על הפרק (פרק טו - בדרכי קניית הפרישות) שהולך ומבאר עצות על קניית הפרישות, וקובע שאסור לו לאדם להניח לעצמו להתפתות אחר פיתוי העינים שהיצה"ר מנסה לפתותו, כי בטבע האדם להימשך אחר ראות עיניו ובכלל אחר חושים גשמיים, והעינים מורות על כלליות החושים הגשמיים, כי האדם נמשך אחר דמיונות, ויש דמיונות כאלו שאף ניתן להגדירם כעין חולאים שהאדם סובל מהם, וצריך האדם להרגיל את עצמו להגביר את השכל מעל החושים, ובמקום להימשך אחר חושים גשמיים יימשך אחר ציווי השכל, כי בודאי שאסור לבעל שכל ליפול תחת הרגשים ומשיכות של חושים גשמיים.

עיקר פיתוי היצר להימשך אחר חושים בלי שכל

וניתן לדמות הדבר לטבע בעלי החיים הפועלים רק ע"י חושים, כי היות שאין להם שכל לכן הם מופקעים מכל ענין הקשור לשכל, וכל מה שהחושים מושכים אותם אליהם, נמשכים הם בקלות אחריהם, ולכן קל מאוד לצוד את הח', כי היות שנמשכת אחר חושיה בלי כל שכל, אפשר בקלות לפתות את חלק החושים ולמשכה לתוך המצודה בעיוורון, וכל מה שצריכים לעשות הוא, לשום בתוך מצודה חתיכת בשר שמן, וכמה שיותר שמן ודשן תימשך אחריה בקלות, ובלי שום יגיעה כבר מוצאים אותה סגורה בתוך המצודה, - שונה ה' הדבר אם ה' בה כח השכל, אז לא היתה נתפסת, כי היה מתעורר אצלה חשד: מדוע ומהיכן הגיע פתאום לכאן באמצע השדה חתיכת בשר שמן כזה, הרי בדרך כלל עולה לי הדבר בקושי רב, ועד שאני רואה לפני חתיכת בשר מוכן לאכילה אני צריכה לרדוף אחר

חוברות דוגמא

תשיד / אוצר גליוני דברי תורה / מסילת ישרים שיעור נ"ו

נותנת לו כל הזכויות כאילו שטען, - והגם שעדיין אין הוכחה שאומר אמת, בכל זאת יש לו את כל הזכויות, כי האפשרות לטענה בלבד נחשבת כבר כזכות, ומחוייבים למלא לו כל הזכויות והרווחים שהטענה מזכה לאדם, כאילו שהשתמש בה.

הנה, כן הדבר בפיתוי הנחש בעה"ד - וכן בכל הפיתויים, כי הרי השי"ת ברא את כל העולם כולו, ועשה כל מה שחפץ, וכמש"כ (תהלים קלה, ו) 'כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ', ואף אחד לא ה' לו מה להתערב בצורת ואופן הבריאה, לא כיצד לברוא את הארץ, ולא בצורת הפר, וגם לא באופן בריאת האילן, רק ברא הכל בדיוק כמו שרצה בלי שום התערבות דעות מן החוץ, - ובכן, כשעומד לפני ניסיון, ה' לו להתבונן לרגע: הרי אתה רואה את העולם עומד על תלו, וכי ה' באפשרותך להוסיף או לגרוע או לערב דעות משלך, בודאי שלא! לא ה' בידך לעשות כלום! וממילא, הרי אם השי"ת רוצה למנוע בעדך מלאכול מעץ הדעת, הרי היו לו הרבה ברירות איך למנוע ממך את הדבר, כי ה' בידו לברוא אותך באופן שלא תוכל לאכול, או שלא ה' בורא את עץ הדעת, או שלא ה' בורא את הנחש המפתה, הרי בידו לעשות הרבה דברים, כי כל אשר חפץ ה' עשה, ועושה כל מה שרוצה, רק מה, שלא השתמש עם כוחותיו - כביכול למנוע בעדך את הדבר, רק מסר את הדבר לך שאתה תבחר בעצמך לא לאכול מעץ הדעת, - והנה, פתאום נהיית כמו בעה"ב - הרי ניתן לך הכח שלא לאכול, ואתה אומר: אני כן יאכל!... הרי היתה זכות ואפשרות למנוע ממך את יכולת של אכילה, ולכוף אותך להימנע מכך, הרי יש זכות הטענה עליך שה' ניתן למנוע בכח מלאכול, רק שלא השתמשו עם זכות הטענה, ולא השתמשו עם היכולת לכוף אותך לכך, רק מסרו את הבחירה לך לבד, אבל 'זכות הטענה' עדיין נשארה, וה' לך למנוע ולציית, - ואולם הוא בשלו... אה! מסרת את הדבר לידי, אני לא מוכן לציית ואעבור על הדבר, - הלוא זה כמי שבא לחלוק על השי"ת, כי חולק על ציווי הבורא, וכאילו שאינו מאמין, ומובן לכל איך שהדבר

בלי שישתמש עם השכל כראוי לבר דעת, - כמובן שיש הרבה מדרגות בכך, כי יש אנשים שמכרו את עצמם כליל אל החושים ונשללים מכל מחשבה של שכל ודעת, ורק החושים מנהיגים אותם, ויש אשר משתמשים יותר עם השכל, רק כשנפגשים באיזה דבר המפתה את עיניהם, ואש התאוה מתעוררת אצלם, והחושים מושכים אותם לדבר, מנסים להורות לעצמם היתר, ובודים מלבם היתרים שונים, - אבל למעשה אין חילוק, כי בסוף גם הם נתפסים ברשתו, וניצודים תחת ציפורניו, כי היצה"ר הוא יודע ציד, וכמש"כ על עשיו - שהוא המרכבה להס"ט, 'איש יודע ציד' (בראשית כה, כז), והס"ט הוא בעל ציד גדול, וכל היכן שיכול, הוא צד את האדם, כי יש לו חוש ההבחנה לעמוד על חולשות האדם, שם באותו מקום שהוא עלול לא להשתמש עם השכל ולא יעמוד בניסיון, שם דוקא מנסה להכשילו.

החטא הראשון - 'וכי תאוה היא לעינים'

והאמת היא, שזה ה' כל חטא אדה"ר, - והגם שקשה לנו להשיג את הניסיון, כי לא עברנו ניסיון כזה, אבל זה ברור שנכשל במה שנמשך אחר פיתוי עיניו תחת ישרות השכל. - והגם שמדברים מאדם הראשון, בכל זאת הדבר ברור, כי אם ה' מתנהג בישרות - 'כאשר עשה אלקים את האדם ישר' (קהלת ז, כט), לא ה' נכשל, כי אם הבורא עולם אמר לו 'מכל עץ הגן אכול תאכל, ואולם מעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו', אין דבר יותר פשוט שצריכים לציית לכך בפשטות בלי שום חשבונות, ואסור לו לאכול בשום אופן, ורק פיתוי העינים בחוסר שיקול הדעת יכול לגרום לעבור על כך.

וביותר, הנה לפי מה שדנו האחרונים באריכות בזכות טענת מיגו, שיש אחרונים שנוקטים שמיגוי הוא 'זכות הטענה', דהיינו שאף באופן שאינו טוען המיגו, בכל זאת יש לו כל הזכות של הטענה, כיון שיש היכולת בידו לטעון כן, והיינו כי הזכות שיש בידו לטענה

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו תשטו

בחנם, בכל זאת מוטל על האדם לשמור עצמו מלהימשך אחר חשק חיצוני המושך אותו בדרך תאוה, וכדיתבאר.

שורש כל התענוגים בא מרוחניות

כי הנה כל הדברים הגשמיים באים מרוחניות, ואם יש דבר טוב בגשמיות, זאת אומרת שיש לו שורש ברוחניות שמשם נובע הטוב הגשמי ההוא, ואם יש טעם טעים במאכל, שורש הדבר נובע מניצוץ הק' המח' את המאכל ההוא, והוא הנותן לו את הטעם הטעים, וכמו שרואים שהתורה הורתה לכהנים לאכול קדשים למשחה - כדרך שהמלכים אוכלים (סוטה טו), ולכאורה יש לתמוה, כי הרי עסוקים בעבודה גדולה של אכילת קדשים, ומה גם שע"י אכילתם מתכפרים הבעלים כשמאז"ל (פסחים נט:) 'כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים', הרי שהיא עבודה שלימה, ולכאורה ה' יותר נכון שיאכלו בצורה מופשטת מטעם גשמי, ובאופן שלא ישתייך לגשמיות כלל, אולם לא כך הדבר, רק אוכלים למשחה עם טעם גשמי. וכן רואים במצות עונג שבת, שמצוה לענג את השבת במאכלים דשנים וטעימים ולהרבות במעדנים, ואף צריכים לטרוח בערב שבת להכין המאכלים ולהטעימם. ובכלל רואים שהדרך הרגילה אצל אנשים בכל מקום ואף אצל 'ערליכע אידן', לאכול מאכלים שיש להם גם טעם גשמי, כי אף אחד אינו אוכל תבן ומספוא, וכן לא ראינו שיהיגו באיזה בית שימנעו מלהטעים את המאכלים ולבשלם בלי מלח ותבלינים, רק כולם מטעימים המאכלים ומבשלים כרגיל, ובפרט בשב"ק ויו"ט, הרי שכך היא צורת האכילה, שכך ברא השי"ת את העולם שזאת תהי' צורת האכילה, רק שהעבודה מוטלת על האדם, שכל אחד לפי מדריגתו, יעלה את חלק הניצוץ הטוב המח' את הדבר, וכמה שבאפשרותו יעלים עין מהתענוג הגשמי, וייתייחס לשורש הטעם שהוא הרוחני המח' את הגשמי.

עבודת האכילה בצדיקים ובאנשים פשוטים

ואצל צדיקים היא עבודה שלימה, - הגם שגם בהם יש כמה מדריגות, אבל הענין בכלליות הוא,

מופרך מכל הצדדים, ובאמת לא ה' ראוי אף לדון בדבר, רק מה, שעל תאוה אין להקשות קושיות, כי הסיבה שדחפה אותו לאכול היתה התאוה של 'טוב העץ למאכל ונחמד העץ להשכיל, ותאוה היא לעינים', שהיה פיתוי עינים נורא מאוד, וניסיון גדול מאוד, ולא עמד בניסיון.

פיתוי חטא עה"ד שורש לכל החטאים

צריכים לדעת, שאם זהו כל שורש חטא אדה"ר, הנה זה שורש כל החטאים שבעולם, כי כלל גדול הוא שתמיד צריכים להסתכל על השורש, ומשם יש ללמוד הכל, כי השורש הוא רא' לכל הענפים, ואם זה השורש של חטא הראשון, א"כ זהו שורש כל החטאים הבאים אחריו, - ונקודת הענין היא: האם אתה אדם שנמשך אחר חשבון השכל והדעת האנושיים, או אתה אדם שנמשך אחר פיתוי העינים ותאות החושים והדמיונות.

וזהו כל הענין של בריאת האדם, שירגיל

עצמו לראות ולהבחין בשקר פיתוי היצר, מה שמנסה להעמיד לפניו מצודה לצודו ברשתו, ויבין שהיצה"ר מנסה בסך הכל לרכב על חולשותיו, כי היות שסובל מאיזו חולשה שנקראת תאוה וכדו', משתמש בכך היצה"ר לארוב לו ולתופסו ולצוד אותו בכך לתוך רשת התאוות, - והיינו, שהיצה"ר הוא פשוט שונא נחץ שלך, ומוכן להפוך אותך לאומלל, כי זה דרכו לבדוק את האדם על חולשותיו, ולהכשילו שם עד שמצליח להפוך אותו לאומלל, ובכך צריכים להתחזק ולהחליט באיתנות: אני לא אהי' חלש, היכן כתיב שאני צריך להיות חלש. לא! חזק אני!... עד שירכוש לעצמו שגאה כבושה לתאוה, ושנאה לאותו כח הפיתוי של היצה"ר, ולא ירשה לעצמו להתפתות וליפול לפניו.

איך להשתמט מפיתוי תאוות אכילה

והוא כלל בכל הענינים, - הנה מדברים מענין תאוות אכילה, מה שהאדם יש לו תאוה ומשיכה לאיזה דבר מאכל, ונמשך אחר הפיתוי בעיוורון עינים, צריכים לדעת, כי הגם שלא נברא הדבר

חוברות דוגמא

תשטז

אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו

הגשמי בהעלמה, כי ע"י שהרגיל עצמו כ"כ להיות רוחני, באופן ממילא מעלים עין מהגשמיות, ורואה רק את הרוחניות, וכל היכא שיש ענין רוחני יראנו, כי אדם שמרגיל עצמו לדבר מסויים רואה את הדבר באופן שונה מאנשים אחרים.

הוא כלל בכל הדברים, שאדם מבחין ורואה רק במה שרגיל לו, - ולמשל הרבה אנשים כולם צועדים באותו רחוב, אבל כל אחד ואחד רואה דבר אחר, כי רואים לפי מה שרגילים לחשוב, ובכן יתחלק הדבר לפי נפשות הצועדים, כי יש מי שיראה ברחוב נפלאות הבורא, שמתבונן בבריאת השי"ת שברא עולם מלא פלאות, מה שיש בכח האדם ליישב את העולם, לרצף את הארץ ולסלק את הטיט שיהי' קל ונוח ללכת וכו', הרי כל זה חסדים מהשי"ת, ואילו האחר כשצועד ברחוב רואה רחוב גשמי, מבחין בכל שלט וכדו', כי כל אחד רואה אחרת, והכל תלוי לפי רוב ההרגל, הוא הדין באכילת הצדיק שרגיל לראות רק רוחניות, אז גם כשעוסק בענינים גשמיים רואה רק את הרוחניות.

+

הנה כל זה אצל הצדיק, אבל גם בסתם בן אדם יותר פשוט, גם אצלו שייך העלאת ניצוצין לפי דרגתו, שהגם שמרגיש עדיין טעם גשמי בעת אכילתו, בכל זאת צריך לדעת, שהגם שלא נכון לעשות עסק מהטעם הטעים שמרגיש, בכל זאת יש ליתן שבח הודי' להשי"ת על כך, ורואים שכל מטבע ברכות הנהנין נקבעו על בסיס זה, שכן פירוש ברכות הנהנין הוא - ברכות על הנאות, וכן יש הרבה ברכות על הנאות גשמיות כמו למשל ברכה על נתינת ריח טוב בפירות, שעל כל הנאה גשמית ראוי להודות ולשבח להשי"ת, ופירוש הברכה הוא שנותן שבח והודי' להשי"ת, הן על הכח המשביע של המאכל, והן על הטעם הטעים, - ובמלים אחרות שע"י הטעם שמרגיש בדבר גשמי, באים להכיר בחסדי הבורא שגומל עלינו, ובאים להכרה שהשי"ת הוא בורא עולם טוב, שעושה גם חסדים עם הגוף ולא רק עם הנשמה, ומכירים ש'חסד ה' מלאה הארץ', ואין כוונתו לענות אותנו - ח"ו, רק עושה חסד

שאינו הפשט שלא מרגישים הטעם הגשמי של המאכל, לא כן הדבר, כי בודאי מרגישים, רק הענין הוא, שעל אף שמרגישים את הטעם גשמי אין זה אותו הטעם שאדם גשמי מרגיש, וטועמים זאת באופן אחר לגמרי, ואצלם נחשב הדבר כאילו שהיו אוכלים רוחניות ממש, שאינם רואים את הגשמיות רק הרוחניות, וזהו הדבר שהם מרגישים, כי היות שכל שורש הטעם הטעים שיש במאכל נובע מניצוצ' המחי' אותו, א"כ הצדיק שעידן את חושיו ודעתו, בכוחו לפסוח על הרגש הגשמי שבו, ולהתקשר עם השורש הרוחני של הטעם שהוא הניצוצ' הק' המחיהו, ובכך מעלה את הניצוצ' לשורשו, כי חולץ מעליו את הלבוש הגשמי, ומתדבק עם פנימיות הדבר באופן שאינו רואה כבר את הגשמיות ורואה רק את הרוחניות שבו. והוא כח בנפש האדם הצדיק שעידן ועיבד את גופו הגשמי, וזיכך אותו בתכלית, עד שהאיר את קדושת נשמתו, ומאירה דרך הגוף באופן שהפכה אותו כולו לאיש נשמה, וממילא רואה רק רוחניות, כי מן הצפוי שמי שמהותו נשמה יראה רק נשמה, כי כיון שהוא רוחני רואה רק רוחניות, כי אין הגשמיות מדברת אליהם ולא מושכת אותם כלל, ואדרבה מואסים בכך, וזהו הנותן להם הכח להעלים עין מכך.

+

והאמת היא, שבנוסף על מה שיש בדעת האדם הכח להעלים עין מדברים לא נחוצים, גם בגוף האדם יש טבע כזה, שאינו רואה רק מה שצריך לראות, ועובר על דברים לא נחוצים בלי הבחנה, - ולמשל, מה שמתעוררת לפעמים אצל בני אדם מחלה בעינים, ונוצרת איזו חציצה על כח הראי' שמונעת מהם לראות בבהירות, ורואים הכל בצורה מטושטשת, - כל רופא יודע, שעם הזמן מתרגלים העינים לראות רק מה שצריך, עד שבדרך ממילא ובאופן טבעי - בלי שום השתדלות, מעלימים עין מדברים לא נחוצים, ורואים רק מה שנחוץ לו, ובכך נפטרים מכל הטשטוש, הרי שגם בגוף האדם יש הכח להרגיל עצמו לראות רק מה שמוכרח לראות, ולהעלים עין מדברים שאינם צריכים לו. הנה זה משל טוב על אכילת הצדיק, שכשאוכל עובר על החלק

חוברות דוגמא

תשי"ז אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו

הוא מבין הענין לאשורו, ומתבונן בשכלו ואכן נמשך אחר השכל, קל לו מאוד ליפטר מכל המכשולות של הגוף.

ולמרביית הפלא, שלפעמים נמשכים אחריהם אף באופן שיוזעים ברור שהדבר יגרום להם רעה, אבל היות שלא רגילים להגביר את השכל, הם נופלים לפני תאוות חושיהם, - ואני עד ראי' לדבר, כי הכרתי כאלו שסבלו ממחלה על הבני מעיים, (כיום לא מצוי הדבר כ"כ כי יש כבר הרבה תרופות לדבר, ואילו בתקופה קודמת ה' הדבר רגיל) והרופא פקד עליהם להימנע מאכילת מאכלים מסויימים, שלא יאכלו מאכלים כבדים או מלוחים, כי מזיקים מאוד לבני מעיים, ולפעמים אף בכח המאכל ההוא להחמיר מצב המחלה, ולגרונם להם סבל של יסורים וכאבים וכו', - אני זוכר איך שה' מצוי בין אותם שסבלו ממחלה זו, שנגשו למאכל שנאסר להם באמרם: עכשיו אני יעבור על עבירה'לע, - הרופא לא מרשה, ואני כן יאכל! ועל אף שידעו בברירות שלמחר יסבלו מכך נוראות, ולפעמים אף ליפול למשכב כחולה ממש, בכל זאת לא שלטו על רוחם, ונפלו לפני פיתוי עיניהם בלי יכולת עצור, וכאילו שמוכרח לאכול, - הרי הרופא הזהירו שהוא סם למחלתו!... - לא! הוא מוכרח לאכול, ואין בכוחו למשוך יד, - ובודאי שאין זו אלא מצודה שנפרשה עבורו לצודו, וכמו שצדים בהמה, באותו אופן בדיוק גם הוא ניצוד.

ועיקר המכשול שיוצא מצידת היצה"ר הוא שהופך את האדם להיות גשמי, שבמקום שיתענג מתענגים רוחניים, וירגיל עצמו להיכנס לעולם של תענוגים רוחניים, תפס אותו עם תענוגים גשמיים. והוא דבר המתעורר בכמה נושאים, הן במידי דאכילה והן בתאוות הכבוד וכו', כי אדם שלא הורגל עצמו בנערותו להיות אדם שנמשך אחר דעתו, ולא אחר חושי, לא יבצר ממנו מכשולות גדולות, שבכוחם לקלקל את חייו על כל צעד ושעל באופן פלא, ויכולים להפכו לבן אדם אומלל, וכל ימי חייו יתחרט על כך.

גם עם נפש הבהמית, - נכון שעלינו להגביר את נפש האלקית על גבי נפש הבהמית, ובודאי שאין לעשות העיקר מהנפש הבהמית, וצריכים לדעת מהו עיקר ומהו טפל, אבל בכל זאת גם עם הטפל עושה השי"ת חסד.

ועוד ניתן לחשוב, שהטעם הערב שמרגיש באכילתו יעזרהו להרחבת הדעת בעבודת השם, שמרחיב את דעתו וגורם לו ישוב וניחא, כי גם בכח דברים גשמיים לעזור בעבודת השם ע"י מה שגורמים הרחבת הדעת, וכמובן אין לעשות מזה עיקר, ובודאי שמה שנראה לו כמיותר הרי הוא בגדר מותרות ויש למשוך יד הימנו, אבל גם מה שמוכרח יכולים להעלות אל הקדושה ולכוון בו לשם שמים, ע"י שיכוון שזה יעזרהו לעבודת השם, הן לבריאותו, והן להרחבת הדעת, וישמש כמסייע בעבודת השם שלו, שגם זו כונה טובה ורצוי, - הנה גם זה אופן של העלאת ניצוצין, שאם משתמשים עם הדבר באופן הנכון, מעלה בכך את הניצוץ הקדוש, והוא הדין בכל הענינים הגשמיים.

והתחלת נקודת הניסיון היא כשהיצה"ר מתחיל לפתות את האדם למותרות, וממשיך ערלה על הדברים הגשמיים, כי אז נהפכו הדברים הגשמיים למצודה על האדם, - ובמלים אחרות, הרי הצורה הנכונה של האדם היא, שהנשמה היא העיקר והגוף טפל לה, ובכך עיקר ענינו בעולם הוא לחיות חיי נשמה, והגוף יה' בסך הכל משמש לחיי הנשמה, וכל צרכי הגוף ישמשו לצרכי הנשמה, שהגוף הוא העזר כנגדה העומד לסייע בידה. ובכך, כל עוד שמתנהג כשמש טוב ומסור, הרי טוב, אבל כשמתחיל להפך את היוצרות, שמכתיר את הגוף לעיקר, ומהפך את הנשמה לשמש כעבד ומשמש אל הגוף, הנה כאן נקלע לפח היצה"ר, וניצוד במצודתו, כי בכח דבר זה לדחותו מדחי אל דחי, מדבר אחד לשני, ובכחו להפוך אותו לבהמה ממש. - וממילא אם האדם נמשך אחר השכל ומכיר בכל המכשולים שיכולים לצאת ממי שנמשך אחר הגוף, וברור לו כל המכשולים הנוראים וכל הצרות בעוה"ז, - בעולם האמת הדבר פשוט שיגרום לו צרות יגון ואנחה, אבל גם בעולם הזה, הנה, אם

חוברות דוגמא

תשיח

אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו

בדעתו הרהורים כאלו, ובפרט שחושד עצמו תמיד שלא ה' שמור כראוי ונכשל, ונופל ע"י כך ליאוש וכדאון הנפש, נחל בזה היצה"ר נצחון גדול, כי עצבות ויאוש הם המניעות הכי גדולות בשמירת הברית, ובכן על כל אחד לדעת, כי אסור בהחלט לקבל התפעלות מהרהורים, כי הדבר עלול לגרשו כליל מלהסתפח בנחלת ה', וידע נאמנה כי אם היצה"ר מציק לו בהרהורים, אין אלו הרהורים שלו רק של היצה"ר, ואף באופן שמשלט עליו ממש לא ישכח מקביעה זו, שכולם הם הרהורים שלו ולא שלך, - וצריך להמשיך לטפס ולעלות בעבודת השם, וכמובן שאף באופן שנכשל באונס הרי אונס הוא, ואם הוא אונס גמור אינו כלום ולא צריך לחשוב ע"ז יותר, וצריך להמשיך לעשות מה שעושה ורק מה שיכול, ישתקע בתורה ועבודה מתוך שמחה, ויראה לשרות תמיד במצב של שמחה וזריזות, ולהיות עסוק ליישב רמב"ם, ולהיות עסוק בקדושת שבת, ועם תפלה, להיות עסוק עם עבודת השם ולא יה' לו שום עסק בהם, ובכך נחשב כבר כשומר הברית, כי עשה מה שביכלתו.

הרי שהזכרנו את כלל הענין בקיצור, אבל הנוגע לענינו, שבענין הזה רואים במוחש איך שפיתוי העינים בדבר זה זורע חורבן אצל בני אדם, שאותם הנמשכים אחר פיתוי עיניהם גורמים לעצמם חורבנות נוראים, אבל הוא הדין בכל הדברים, ובכן צריך לעורר את כוחות מחשבתו ולהפעילם באופן שיהיו מוכנים לכל צרה שלא תבוא, ויניצל מצפרני היצר שמנסה להעמיד לפניו תמיד רשת של מכשולות ע"י פיתויים.

פיתוי העינים לכבוד

והוא הדין בכל הדברים - ולמשל בענין הכבוד, הרי הכבוד המדומה הוא כמחצה שבכוחה לצוד את בני האדם בצורה נוראה, באופן שאינו מתאים לבעל שכל כלל, ובכל זאת בכח היצה"ר לפרוש בכך רשת לפני האדם ע"י ציורים שונים המפתים את חושיו החיצוניים, והרבה פעמים אף בכוחו לפתות את האדם עד כדי שיגעון, ומסוגל לעשות דברים שאינם

והנה, עומדים קעת בתחלת ימי השובב"ם, - ניתן לקבוע שבענין קדושת הברית שכיח במיוחד ענין זה, דהיינו שבענין תאוה זו מצוי שהאדם נמשך אחר חושיו ופיתוי העינים של התאוה, באופן שהופך את האדם לאומלל ממש, - אין ברצוני להאריך בדבר, ונאמרנו בקיצור, הנה יש כלל גדול ונחוץ שיש להקדים לפני שנוגעים בענין זה, והוא; שבקדושת הברית הכי חשוב ונכון הוא, לנתק כל קשר מהענין, ולא תה' לו כל שייכות עם הענין, רק ישקיע עצמו בתורה ועבודה, וישכח מכל הענין, ובודאי שצריך לדעת כיצד לשמור עצמו, שצריך לשמור את עיניו ומחשבתו כמו שיהודי צריך לשמור, אבל העיקר הוא שלא יה' לו שום שייכות ח"ו עם כל הפגמים הללו, רק ישתמט עצמו מהם, וישתקע בתורה, וזהו זה, ויותר לא יחשוב על זה, ולא תה' לו שום שייכות לדבר.

ובאופן שחודר לתוכו הרהור אסור, צריך להשתדל במה שבידו לגרשו, וסגולה הכי טובה שבידו לעשות הוא כמו שאמרנו, שישקיע מוחו בתורה ובדברים אחרים, ויסח דעתו מכל העסק, וכן צריכים לדעת שפגם הברית הוא דבר חמור, - אבל גם זאת צריך לדעת, כי לא בכל אופן נחשבים הרהורים רעים כפגם הברית, כי אם היצה"ר שופך עליו קיתון של הרהורים הרי אין בידו לעשות יותר מלהיאבק עמהם ולנסות לגרשם, ואם בכל זאת לא הועיל הדבר מה יש לא-ל ידו לעשות, ובודאי שנחשב כאונס על כך, כי הוא עשה את שלו, והוא השתדל בתוקף ועוז לגרשם, ובודאי שעדיין נחשב בכך כשומר הברית, ואין לו להרגיש כנפול אודות הרהורים, ואולי אדרבה! צריך לקבל חיזוק מכך, כי אם יש לו הרהורים רעים, הרי שזו ראי' מוכחת שהיצה"ר אורב לתפסו, ולמה בחר בו דוקא, בודאי שסיבת הדבר היא כי הוא עתיד וראוי להשיג מדריגות קדושה, ומוכן לזכות לדברים גדולים, ולכן מנסה להפילו, - וזה שבנ"א נופלים משום כך, בע"כ שהוא מתחבולות היצר, שזה מה שרוצה, שדי לו בכך אם מצליח להחדיר לאדם הרגש של נפילה ונחות דרגא. - ובכן צריך לדעת, כי כלל גדול נאמר בעינינו הללו, שאם מתפעל מזה שנופלים

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / מסילת ישרים שיעור נ"ו תשיט

תהי' לי שם איזו שעה של קורת רוח של תענוג שטות והבל, וכי כדאי לאבד תמורתו עוה"ב וחיים נצחיים, ה' קובע בכך בנפשו שלא ללכת אחר פיתוי העינים. - וכפי שנתבאר בתחלת דברינו, שזהו כל שורש החטאים מאז חטא אדה"ר, וזה עובר מדור לדור הן ביחיד והן ברבים, ורק יחידים הם הניצולים מכך, וע"ז נתייסדה כל חכמת המוסר, שהאדם ירגיל עצמו לא להימשך אחר החושים רק אחר השכל.

והוא הדבר בשאר ענינים, ולמשל בענין השידוכים, הרי שם מצוי ביותר הפיתוי אחרי מבט חיצוני, ואף בעל שכל עלול לפעמים ללכת אחר פיתוי עיניו ולגרום רעה לעצמו בצורה גרועה ביותר. ולמשל מי שיש לו בן חשוב, שקדן בתורה וירא שמים מרבים, והנה מציעים לו שידוך בת גביר גדול או בת של רב או אדמו"ר מפורסם, אולם המדוברת לא מתאימה באמת לבנו, כי לפי דרגתה הרוחנית איננה ראויה לבחור חשוב כזה, ואין ספק בדבר שאין זה שידוך מתאים, - ואולם, דבר אחד יש, שהמדוברת שייכת למשפחה כזו שהחתונה תיערך ברוב פאר והדר, שישתתפו בה המון גדול, ויהי' 'טראסק' גדול, ושיחת היום בכל מרכזי החדשות, ויתארוהו וישבחוהו בכל כתבי עת, וידברו ע"כ בכל קווי החדשות, וכן יתפרסמו תמונות בכל החבורות, וכל הרחוב יאיר לכבוד השמחה, וכל הקירות יכוסו בשלטים ענקיים, ומהגג ישתלשלו כתרים - קול רנה וישועה באהלי צדיקים וכו'...מה שייך לדבר, מצב ומהפיכה ענקית, וכך יימשך הדבר בכל שבעת ימי המשתה, - נתבונן נא, מה קורה אחר כל זה, אחר שכבר עבר אותו השבוע של הפרסום והתעמולה, הרי המדוברת אינה מתאמת לבנו כלל וכלל, כי לא אווזת בדרגתו כלל, ויכול אף להיות שהיא חסרת יראת שמים באופן בולט, וכל יהדותה בדרך מהיכי תיתי, ואילו בנו הוא בן תורה חשוב באמת, והי' יכול לעשות עמו שידוך מתאים - א תורה'דיגע שידוך חשוב באמת, ורק עליו לוותר על המצב והמנוחות של שבעת ימי המשתה, ולא יותר.

מתאימים לו כלל וכלל. - והדבר יוצא למעשה בכמה אנפין, והפיתויים לא שוים אצל כולם, רק כל אחד לפי מעמדו ומצבו מדבר אליו פיתוי אחר של כבוד.

ולמשל, מה שרואים עשירים שמתפתים לפרסום ותעמולה של כבוד, - לדוגמא, כאשר איזה מוסד עושה מסיבה לגיוס כספים, הנה מכבדים בה איזה נגיד לפני קהל ועדה, ומתארים אותו כ'אורח הכבוד' וכדו', ומעלים אותו על נס, ועושים ממנו עסק גדול, והוא מתפתה לכל זה, ומתמלא מכך, ונחשב אצלו לכבוד!... - הנה נתבונן לרגע, מהי הסיבה האמיתית שמכבדים אותו כל כך, וכי משום שהוא בעל מעלה מיוחדת? לאו דוקא בכלל! רק כל הסיבה היא משום שרוצים את כספו, ואין שום סיבה אחרת לדבר, או ששילם כבר עבור הכבוד, או שעדיין מקוים שישלם עבור הכבוד, - עכ"פ מנסים לקנות אותו ע"י הכבוד בכדי להשיג את כספו, נתבונן נא! הכי לזה כבוד ייקרא?! הרי זו שטות גדולה וכבוד ריק מכל תוכן, כי הנה ההוא רוצה את כספו, ולכן מכבד אותך ועושה ממך עסק גדול, וכל אחד יודע, מנער ועד זקן, שאין כאן שום סיבה אמיתית הדורשת הערכת כבוד, לא שהוא בר מעלה, ולא שמגיע לו משהו, ורק משום סיבה אחת ויחידה שרוצים ממך את כספך, והוא מרשה לעצמו להתפתות מכל זה, - טוב, אם רוצה ליתן צדקה מה טוב ומה נעים, אבל אם כל הסיבה אצלו היא משום שמתפתה לתאוות הכבוד, הרי שהוא פשוט... איני יודע מה לומר עליו, כי מתנהג כמו ילד פעוט, הוא מבוגר כבר כבן חמישים ומתנהג כמו בן שנה נער.

ובהכרח שכל זה נובע ממה שהזניח מלהרגיל את עצמו במשך ימי חייו, ובעיקר בימי נעורו, שלא לסור אחרי פיתוי העינים, ושלא להתפתות מכל ההצגות והציורים שהיצה"ר מעמיד לפניו, כי אילו הי' רגיל להשתמש עם שכלו, והי' מחשב חשבונו של עולם, והי' חושב ושוקל הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה, והי' מתבונן תמיד לעצמו בשיקול הדעת ובחשבון, מה תועיל לי העבירה ומה ארויח ממנה, - הנה,

חוברות דוגמא

תשכ

אוצר גליוני דברי תורה / מסילת ישרים שיעור נ"ו

דורש כיבוד אחר, וכשמסרבים למלא דרישתו מתרגז ונעלב...הנה, איזו חוצפה! לא נתנו לי את הכיבוד! וכל שורש הדבר נובע ממה שלא הרגיל עצמו בנערותו להשתמש עם כח השכל, להגביר את הדעת מעל החושים, ולכן נכשל בקלות בכל מיני תקלות, ואינו מבחין איך שהוא ניצוד ברשת היצה"ר, שהוא שונאו הכי גדול.

הזוכה להרגשה אמיתית ביהדות, קל לו להינצל מפח היצר

האמת ניתנה לומר, כי כל מי שיש לו הרגשה אמיתית ביהדות, ויש לו הבנה נכונה בעומק האמת ששתל השי"ת בתוך יהדות, ועד היכן מגיע עומק האמת שהכניס השי"ת בדף גמרא, כי כשהשי"ת עוזר וזוכים להרגיש טעם וחיות בדף גמרא, ובודאי שכל מי שמשתדל בכך ומתמיד בלימודו, בודאי שיזכה סוכ"ס להרגיש את אותו הרגש של עונג, כי השי"ת נטע בתוך התורה תענוג נפלא ונורא, ואם ממשיכים בדבר בתכיפות, בודאי שיזכה להרגשה בדבר, ומי מדבר ממי שממשיך באופן כזה שבבגרותו מסוגל כבר לפתוח זוה"ק וכתבי אריה"ק, וגם לכוון שמוה"ק, הרי אין מלים לתאר אותו עונג, כי הוא מעולם אחר לגמרי, והוא הדין בשאר הדברים, - הרי מה גדול העונג שיש בקדושת שב"ק, וכמה עונג יש ביו"ט, הרי אנחנו עם מדושיני עונג ממש, ובכן מה רבה כסילות אותם האנשים שמרשים לעצמם להתפתות מכבוד מדומה ריק מכל תוכן, הרי כל מי שטעם פעם הרגשה אמיתית ביהדות אין כל זה מדבר אליו בכלל, כי לאין ואפס נחשבו, הבל ותוהו לא כלום, והדבר מביא לידי גיחוך עד היכן בכוחו להכניס את האדם לשגעון ושטות כזו - ממש מרפסין איגרא, כי איך ייתכן שאנשים עם שכל ובעלי דעת, ירשו לעצמם להתפתות משטויות כאלו!...

התענוג בעבודת השם - ובחרת בחיים

הנה, אדאתי לידן ענין התענוג בעבודה, נימא ביה מילתא, והאמת שהענין טעון אריכות, כי הוא יסוד נחוץ לכל עובד השם, ורק ניגע בקצהו לפי הפנאי. כי הנה, מצוי הדבר אצל עובדי השם,

נקטנו אולי דוגמא קיצונית קצת, אבל הרי כמה בני אדם נופלים בפיתויים דומים לכך, וכמה בעלי דעת מוכנים למכור את בניהם עבור חשבונות מעין זה, כי בכח הפיתוי לפתותם שהשידוך מספיק טוב עבורו ומתאים לו, ולאמיתו של דבר אין לזה רגלים כלל, - והתמיהה עליהם, איך מניחים לעצמם להתפתות לכך, הרי נקלעים בכך לפח של סבל לכל ימי חייהם, הם ובניהם ודורי דורות, - נכון שבכח השכל לבדות לעצמו היתרים שונים לכך, אבל לאמיתו של דבר יידע, שהסיבה היחידה היא, כי מרשה לעצמו להתפתות אחר הצד החיצוני של חושיו, והחלטתו נקי' מכל שכל ודעת.

והדבר פלא ממש, כי הרי האדם הכי קרוב לכל אחד הוא אביו, שאין לו לאדם מי שיותר קרוב ונאמן אליו מהוריו, כי הורים מסורים ונאמנים לבניהם בלב ונפש, ובכן, איך יתכן שאבא יעשה לבנו דבר מוזר כזה, הרי הופך אותו בכך לאומלל לכל ימי חייו, וקשה להאמין איך שבכח האדם לגרום רע כזה לבנו, דבר שאין בכח השונא הכי גדול לעשות, ודוקא האב - האדם הכי קרוב אליו יעשנו, והכל משום שטות של כבוד, - כן, מורה לעצמו היתר בכל מיני חשבונות וסיבות, אבל היוצא למעשה הוא שבחר להפוך את חיי בנו למשא כבד של סבל וצרות, והפך אותו לאומלל שאין לתאר, והכל משום פיתוי העינים של כבוד. - הרי שזו ממש מצודה שנפרסה לפניו, שניצוד ע"י מצודה של פרסום ותעמולה, וכמו שצדים פיל עם פיתוי החושים שלו, כך ממש הוא ניצוד עם פיתויי חושיו...פלאי פלאים!

הנה, כך הם פני הדברים של אותם המחפשים כבוד המדומה, כבוד שאין לו שום יסוד, ממש ככלום יחשב, ואין הדבר דמיון, כי הם מעשים בכל יום, בצורה כזו או בדומה לזה, כל אחד עם פיתויו, זה בכה וזה בכה, ומי שאינו מרגיל עצמו להיות בר דעת ובעל שכל, ייכשל בדברים כאלו ובעוד הרבה דברים דומים. - ורואים מעשים בכל יום, שאדם מחליט בעצמו שהוא 'שייגער איד', ודורש שכל אחד יכבדו, כאן דורש כיבוד כזה ושם

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו תשכא

ובזה יובן ביותר מה שהפסוק מסיים על כך - 'למען תחיל אתה וזרעך', כי בא להוסיף ולהדגיש, שאם תבחר בתו"מ מתוך אספקלריא של חיים, אז תוכל להצליח שיהי' 'למען תחיל אתה וזרעך', דהיינו שבכך יתאפשר לך למסור את הדבר לזרעך אחריו, כי אם דבר זה הוא חיותך, אז לא רק שהוא טוב עבורך, רק גם לאותם הבאים אחריו ומחונכים ממך, שבכך תצליח להשפיע על הדורות הבאים אחריו שיקבלו הרגשה ומשיכה לענין, ויקבלו ממך את העונג והשמחה שיש בעבודת השם.

ההדגשה לספר יצי"מ בליל פסח דייקא

וכן יש להוכיח ממה שהתורה הדגישה שכל המצוה של סיפור יציאת מצרים לדורות הבאים אחריו, תיעשה בליל פסח דוקא, וכמש"כ (שמות יג, ה) והגדת לבנך 'ביום ההוא' לאמר. ומה עוד שחז"ל מדייקים (פסחים קטז:): מהמשך הפסוק שמסיים: בעבור זה עשה ה' 'לי' בצאתי ממצרים, ש'בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים', וכמו שהבעל הגדה אומר 'לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו גאל עמהם'.

ולכאורה ראוי להתבונן, כי אם רוצים למסור ולספר לבן קורות יציאת מצרים, הלא הי' די לספר את סיפורי הניסים והנפלאות שעשה השי"ת במצרים לאו דווקא בליל פסח אלא בסתם יום מן הימים, נספר לו את כל הניסים והנפלאות, וגם נציע ונסביר לו כל התוצאות שיצאו לנו מענין יציאת מצרים, איך ששואבים מכך אמונה גדולה, כי השי"ת גילה לעין כל שמשגיח גם בתחתונים ובידו לעשות כל מה שרוצה, וכמש"כ (שמות יח, ה) 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ', ואם עולה ברצונו לשנות סדרי בראשית ולהכות המצריים בכל מיני מכות מוזרות שלא נשמעו מאז בריאת העולם, בידו לפעול הכל, כי אינו מצומצם בשום דבר ויכול לעשות כל מה שרוצה, וגם ביכולתו לדייק עם כולם באופן מדויק ולהשגיח בהשגחה פרטית, וכמו שרואים במכת בכורות שהיתה מכוונת

שהגם שהם יראי שמים מרבים, ועובדים את השם במסירות ונאמנות, אולם אצל הרבה מהם חסרה נקודה זו ולא עמלו לקנותה, והיינו שאינם ניגשים לתורה ומצוות מתוך התפרצות של הרגש עילאי על אשר נפל בגורלנו להימנות בין אותו ה'עם מדושני עונג'. ובדאי שהזנחה בדבר חשוב כזה נחשב כחסרון ומעכב בעבודת השם, והגם שאולי לא נחשב כמעכב החלטי, אבל בודאי שנחשב כחסרון, ועיקר החסרון יבוא לידי ביטוי כשבאים למסור מסורת היהדות לדורות הבאים אחריו, הן אב לבניו, והן מחנך לתלמידיו (אתם עדיין בחורים, אבל בעזרת השם עוד תהיו אבות, ומכם גם מחונכים), שאז נחוץ ענין זה מאוד, והענין צריך להיות ברור אצל האדם כשמש בצהרים, שתורה ומצוות הם כל חיותנו וכמו שאומרים בתפלת ערבית 'כי הם חיינו ואורך ימינו', והוא תענוג נפלא מאוד, טוב לעכטיג גיוואלדיג, כי רק בהרגשה כזו אפשר למסור הדבר כראוי לדורות.

הדגשת הבחירה ב'חיים' ע"ג ה'טוב'

והדבר מודגש בפסוק מפורש, כי הנה כתיב (דברים ל, טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע' ובהמשך (פסוק יט) אומר 'בחרת בחיים', - ולכאורה יש לדייק, כי מציע ב' זוגות שנמסרו לבחירה, אחד בין חיים למות, ושנית בין טוב ורע, א"כ מה זה שמדגיש הבחירה ב'חיים' ע"ג ה'מות', ופוסח על הבחירה ב'טוב' ע"ג ה'רע'? - משמע מכך, שאילו הי' מדברים רק מבחירה ב'טוב', עדיין לא הי' בולט הדבר שמדברים מענין של תענוג, הגם שיכול להישמע מכך ענין התענוג, אבל עיקר ענין הטוב משמע שהוא טוב ונכון, לעומת הרע שפירושו: לא נכון, אבל כשמדגישים את הבחירה בחיים, בולט הדבר שמדברים מענין שנחשב כחיים, שממנו הוא חי - כי הם חיינו ובו הוא מתענג, ולכן העדיפה התורה להדגיש ענין הבחירה בחיים, להורות לנו שלא נבחר בתו"מ רק משום שהם טובים ונכונים, רק משום שרק זה נקרא חיים, ומזה אנו שואבים כל חיותנו.

חוברות דוגמא

תשכב

אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו

של העונג, שמי שיודע מכך באופן ברור שכל הענין של תורה ומצוות הם תענוגים נפלאים, אז השי"ת יפתח לו ויאיר אליו הדבר, - בודאי שצריכים להתפלל על כך, אבל מובטח הוא בדבר שהשי"ת יפתח לו האוצרות של עונג.

ודבר זה ראינו אצל הרבה צדיקים, איך שפשוט האירו מגודל התענוג שיש בעבודת השם, - וניתן לומר, שבדורנו זה בלט הדבר במיוחד אצל כ"ק האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' מוויזניץ זצוק"ל, שבאיזו בחינה ניתן לומר שהיתה לו יחודיות בענין זה ע"ג צדיקים אחרים, שהיתה לו עבודה מיוחדת ללמד את ההמון ולהראותם את גודל התענוג שיש בתורה ומצוות, וניתן להגדיר שהתנהג כעין דוגמת 'בעל תאוה' לענינים רוחניים, ולאמיתו של דבר ח"ו לומר כך, אלא שהיתה לו עבודה מיוחדת לגלות השמחה והתענוג שיש בתורה ומצוות, הן גודל הקדושה שיש בשבת, והן גודל תענוג דקדושה שיש בעריכת ה'סדר' בליל התקדש חג, וכן בשאר העבודות, וכל מי שהכירו יודע לספר על הנהגתו המיוחדת בענינים רוחניים, הן בענין קדושת שבת קודש וגעמיותה והן בעבודה בליל פסח, בשונה מצדיקים אחרים שבאופן רגיל הסתירו עצמם בענינים הללו, ומסתמא ה' הדבר מושרש בשורש נפשו, אבל בנוסף לכך היתה לו עבודה בכך ללמד את ההמון איך לעבוד את השי"ת מתוך שמחה ועונג, - פעם התבטא על עצמו: 'איך בין איין שטיק ניגון' (אני חתיכה אחת של ניגון), וכידוע שהי' יכול לשר זמר קה אכסוף בליל שב"ק עם נועם הנפש נפלא ועם שמחה נפלאה, ואח"כ הי' יכול גם לדבר אודות הענין ולהרחיב בדבר בהרחבה גדולה, ולמשל שהי' יכול להתבטא אחר שירת קה אכסוף: אה! ר' אהרן קארלינער האט געוואוסט וואס הייסט קדושת שבת!... (ר' אהרן מקרלין ידע מה זה קדושה שבת), ואילו צדיקים אחרים, ואף אלו ששרו באופן זה אבל לא הרחיבו בדיבורים אודות הענין, והכל בכדי ללמד את ההמון שיקבלו וידעו מענין התענוג והשמחה בעבודת השם, - טוב, כל צדיק יש לו

להרוג רק הבכורים, ולא נהרג אף אחד שאינו בכור, וכן במכת דבר, הבדיל בין מקנה ישראל - שנשארו בחיים, למקנה מצרים שמתו, וכן הלאה כל הניסים והאמונה ששואבים מניסי יציאת מצרים, כי הוא דבר שאפשר - וגם צריך, למסור לבנים, - אבל בכל זאת לא הי' צריך לבחור לכך ליל פסח דוקא, כי ניתן לספר את כל הסיפור גם בסתם יום מיומנות השנה, בחודש טבת או בחודש אחר, ומה זה שמדגיש 'ביום ההוא' - שהמצוה לספר בליל פסח?

ביאור הדבר הוא, כי בליל פסח חלה על האדם הארה מיוחדת מן השמים, כי חוץ מזה שהוא יו"ט וראש כל הימים טובים, ויושבים כמלך בדרך חירות אצל הסדר, בנוסף לכך שורה על האדם הארת המוחין מיוחדת במצב של גדלות, עד שהיהודי מרגיש בעומק נפשו אותו האור של יציאת מצרים, ולא רק כמספר אודות יציאת מצרים שקרתה אי פעם בהיסטוריה, רק חי מחדש כל אותן האורות, שהוא אור מופלא רום מעלה, אור של תענוג אור של שמחה, אור של 'כזיתא פסחא והלילא פקע איגרא' (עי' פסחים פה:) - נפלא ונורא. - ובכן אם הבן שומע סיפור יציאת מצרים בצורה כזו ובמצב כזה, אז נכנס הדבר לתוכו באופן אחר לגמרי, ונחרת היטב במוחו, ואין זה סתם כמספר פרקי היסטוריה ביהדות ועניני אמונה, רק דבר מוחשי שרואה במו עיניו, ובודאי שהוא דבר אחר לגמרי. וע"ז בא הציווי והגדת לבנך 'ביום ההוא' - ביום ההוא דוקא, כי ביום ההוא אפשר למסור את הדבר באופן של בעבור זה עשה ה' לי' - שהשי"ת עשה לי את הדבר, ולא את אבותינו בלבד גאל משם, אלא אף אותנו גאל עמהם, כי הדבר מורגש במוחש ממש, - כי עבור אמונה לבד הי' מספיק לספר מעשה אבות, לא! ה' עשאו לי, וזהו אמונה בדרגא אחרת לגמרי, וחיות אחרת לגמרי, וה'צדיק באמונתו יחי" נקלט בדרגא אחרת לגמרי.

ובכן יש לו לעובד השם להרגיל עצמו בכך, ואכן ניתנה אפשרות להתרגל בכך, והשי"ת עוזר לכל הבא לטהר, שהשי"ת פותח את האוצרות

חוברות דוגמא

תשכב אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו

שמרגיש, כי סיבת ישרות השכל לבד עדיין אין בכוחה למסור תענוג נפלא כזה, ובודאי שאין הדגשת הדבר יופי הסברא, ובהחלט שהסיבה היא גודל קדושת התורה שגנוז בתוך כל אלו הסברות, שקדושת נשמת התורה גורמת להתענג בתענוג התורה, וכידוע דברי האוה"ח הק' בפרשת כי תבא (דברים כו, יא), 'ש'אם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם'.

העמלות בתורה מוציא את העונג

ואחת הסגולות להוציא את התענוג הגנוז בתורה, היא היגיעה והעמלות בה, שע"י שמייגע עצמו להגיע לעומק שכל התורה, ולהבינה על בוריה, זוהי סגולה להרגיש את העונג שבה, - והגם שכל התורה היא עונג, אבל היגיעה וההשתקעות בתוכה בראשו ורובו גורמים לכך ביותר, והשי"ת עומד בסעדו ליתן לו ההרגש בענין, והגם שלפעמים לא מרגישים מיד, אבל עלינו לעשות את שלנו, ומובטח שהשי"ת יעשה את שלו.

והוא הדין בגודל התענוג שיש בשאר חלקי תורה ומצוות, ולמשל גודל התענוג שיש בעבודת התפלה, הרי מי שזוכה להרגיש בתפלה, וזוכה להתעלות בתפילה מאירה, מתמלא בתענוג נפלא שעולה על גדותיו, כי כשהשי"ת עוזר שזוכים לתפלה מאירה או 'נשמת' בשב"ק, אין מלים לתאר את ההרגש הנפלא שיש בדבר. וכן גודל התענוג שניתן להרגיש בקדושת שבת קודש, ובקדושת יו"ט, ובמצוות החג, ומי מדבר גודל התענוג שהצדיקים מרגישים בהם, - הגם שלא כל הצדיקים שוים בכך, וכל אחד מרגיש מה שנחשב אצלו כעיקר, אבל באופן כללי כולם שוים לטובה שמרגישים בכל המצוות עונג עילאי שלא מעלמא הדין. - זכורני איך שכ"ק אדמו"ר זצוק"ל התבטא פעם על הנענועים של סוכות: 'הטעם שהרגשתי אצל הנענועים! וראינו את הדבר במוחש שכשלח בידיו את הד' מינים,

עבודה משלו, אבל זהו צד השווה בכל הצדיקים, שראו אצלם עונג נפלא בעינים רוחניים, כי היא הרגשה נטועה בנשמה, להרגיש התענוג הגנוז בתוך עיני רוחניים, כי התענוג נשתל בתוכם מעצם טבע העינים.

וניתן לעיין באגרות החזו"א, איך שמתבטא בנוגע לתענוג של לימוד התורה והיגיעה בה, שניתן להבחין מאופן התבטאותו בדבר, את גודל התענוג שיש בלימוד התורה, ולמשל מה שמתבטא באחד המכתבים (קובץ אגרות מכתב ט'): 'ש'אין עונג נפלא יותר עלי אדמות מלימוד התורה', - נו! יש לכל אחד לדעת שיש דבר כזה, כי אם אחד מתמיד בלימודו ואולם עדיין לא זכה להשיג את הטעם והעונג, הנה, זה שיודע מן הדבר, יועיל לו להחזיק מעמד עד שיגיע לכך, כי אם יודע שגנוז שם עונג נפלא, ואף יתפלל להשיגו, וגם יתנהג בלימודו כאילו שמרגיש את העונג בבחי' 'והתקדשתם והייתם קדושים', שיעשה את הדבר בצורה של תענוג, שילמוד בהתמדה גדולה כאילו שמרגיש כבר, בודאי שהשי"ת יהא בעזרו ויפתח לו את האוצרות של תענוג בתורה, ומיד שזכה להרגיש את גודל התענוג שיש בתורה, לא צריך כבר יותר מכך, כי זכה לדרגת 'כי הם חיינו' שהיא מדריגה שלא ניתנת לביאור, ואין מילים לתארה.

גודל התענוג בתורה מעיד על גודל קדושתה

ועוד זאת ניתן לומר, שדרגא זו משמשת גם כעדות על גודל קדושת התורה, כי הרי למה ומדוע יש תענוג נפלא גדול כל כך בתורה, אדם יושב ושונה אמר רבא אמר אביי... מתווכח עם חבירו בסברא בלימוד, זה אומר סברא כזו, וזה סותר בסברא אחרת, וזה גורם כבר להרגשה עילאית ותענוג שלא מעלמא הדין, הרי בהחלט שאין הדבר נובע רק מיופי הסברא או מסיבות דומות, - הנה מתווכח עם חבירו אם ניתן לומר מיגו דהעזה או לא, זה בונה וזה סותר, נכון שהדברים נכונים ויפים גם לשכל, אבל עדיין אין זו סיבה מספיקה לקבל אותו תענוג נפלא

חוברות דוגמא

תשכד

אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ו

להרגיש בהם כחוטב עצים, כי זהו הפשט במה שאמז"ל (עירובין לא.) 'מצוות לאו ליהנות ניתנו', ובודאי שצריך לקבל על עצמו את הדבר כעול, והיינו, שצריך לקבל את הדבר באופן שגם אם יעבור עתים ועידנים שלא ירגיש טעם, עדיין ימשיך לעשות הדבר, שאין סיבת עשיית הדבר ענין התענוג, רק משום שהשי"ת ציוה על כך, - רק שצריך לדעת כי מציאות הדבר היא, שמי שמתנהג כך, והיינו שמשתדל בתורה ומצוות בדרך קבלת עול, בסוף אכן יזכה לתענוג, והיינו שהדבר פועל כמו כריתת ברית שכל אחד ממלא את חלקו, והיינו שעל האדם לעשות את שלו, שצריך לקבל עליו עול תורה והמצוות בדרך קבלת עול, ואז יעשה השי"ת את שלו, שיזכהו בהשפעה של עונג.

אל תתפתה לשונא הכי גדול שלך!

ויש להדגיש, כי הרי מדברים לבחורים צעירים לימים, ועדיין צריכים לעבוד, ומה גם שמן המצוי שפוקד לפעמים נסיון את צעירי הצאן, כי לא תמיד מגלים את הדבר, ויש זמנים שמעלימים את האורות, ואז צריכים לעבוד בלי הרגש, אבל בטוח הדבר שאם עובדים מגיעים, וכשמגיעים נוכחים לדעת איך שנכנסים לעולם אחר לגמרי, ואילו מי שנפתה בנערותו אחרי פיתויים של הבל, (וגם בבגרותו, ששורשו נובע מפיתויים בנערותו), דע לך, שמתפתה אתה לשונא הכי גדול שלך האורב אחרך לעשותך לאומלל בין בעוה"ז ובין בעוה"ב, וזו כל מטרתו במה שמוכר לך כל התאוות של זבל, שאחר שתמלא עצמך מהם תיווכח בעצמך בריקנות הדברים והבלם - זבל ממש, וכל הסיבה שמטריד אותך בהם, הוא משום שרוצה למנוע בעדך תענוגים אמיתיים, ורוצה לגזול ממך את הישבעו ויתענוגו מטובך, - הנה, השי"ת נתן לך אוצרות של תענוגים, עומד השטן מן הצד ופורש לפניך רשת ומנסה לצוד אותך לפח, שעי"כ תפסיד כל אותם עולמות התענוג הכי נפלאים, - בודאי שכל מי שמכיר בכך, מתעוררת אצלו מיד שנהא כבושה לו ולתענוגיו ולכל מה שמוכר, ואינו רוצה להסתכל לעברו, ובפגשו בו יירק עליו וילך לו לדרכו. - וזה מה שהמס"י מדריך אותנו, רק

נשתנה צורתו לגמרי, ופניו האירו ממש, - וכן שמעתי פעם שהרה"ק ר' איציקל מפשעווארסק התבטא במיוחד על הקידוש בליל ראשון של סוכות, איני זוכר הלשון בדיוק, אבל תוכן הדברים ה', שהטעם שהוא מרגיש בהקידוש של שהיינו בליל הראשון של סוכות - זהו זה! - והיינו שהדבר מתחלק אצל כל צדיק וצדיק, כי כל אחד יש לו עבודה המיוחדת אליו, אבל כלל הדבר הוא, שיש לנו תורת חיים, ואנחנו עם מדושי עונג, ואין אלו סתם מילים ודמיונות, רק כך ממש פני הדברים.

אין בהרגשת תענוג משום חידוש

והאמת היא, שצדיקים ו'ערליכע אידן' נמצאים תמיד במצב כזה, שתמיד הם מרגישים, ואין זה אצלם כחידוש, ובודאי שכנמצאים בגדלות המוחין אין מה לדבר שמרגישים, אבל גם באופן רגיל הדבר כך, כי מי שרגיל בעבודת השם והדבר נהפך אצלו לרגילות, מרגיש תמיד טעם ומתיקות, ואין דבר כזה שלא מרגישים, נכון, שהדבר משתנה לפי המצב והזמן פעמים מרגיש יותר ופעמים פחות, אבל אין דבר כזה שאינו מרגיש, כי ההרגשה בדבר לא נחשב בעצם כחידוש, כי הוא טבע שתול בתוך ענינים רוחניים שמלאים בחיות ותענוג, כי לומר 'ברוך אתה ה' הוא תענוג נפלא, ואמירת 'יברך דוד' הוא תענוג נפלא, ושירת 'אז ישיר' מדושנת כולה בתענוג, ואין הרגשת תענוג בכך נחשב כחידוש.

ובכן על האדם לקבוע כלל זה היטב בדעתו - ובעיקר בימי הנערות, שתורה ומצוות גדושים בתענוג, וכמס"כ (תהלים לד, ט) 'טעמו וראו כי טוב ה', ויש לו לדעת שלא נתן לנו השי"ת תורה ומצוות שנגיש בהם כחוטבי עצים, רק להתענוג על ה'.

מצד האדם קבלת עול, ומצד השי"ת השפעת תענוג

ויש להבהיר, כי אין הפשט שזו תהי' הסיבה שתדחפנו להשתדל בתורה ומצוות, וכאילו שמטרתו בכל הדבר הוא השגת התענוג, כי בודאי צריך להיות מוכן לעבוד קשה, ולפעמים גם

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / מסיילת ישרים שיעור נ"ז תשכה

הנפש שבני אדם עוברים כיום לא ראו באף תקופה, וה'פסיכילאגן' עמוסים במבקרים מעל ראשיהם, והדבר הגיע עד כדי כך שאחוז גדול מאוד ממדינת אמעריקא נוטלים סמים, כי אין ביכולתם להמשיך את חיי היום יום בלעדי זה, כי נקלעים לדכאון הנפש ועצבות ולכל מיני קשיים ובעיות, והדבר נהפך כמעט לרגילות ואף נאבדה הבושה בדבר, והכל נובע ממה שנמשכו אחר התענוגים. - הרי, שאין דבר יותר ברור מכך שאין ליצה"ר מה למכור, מייצג צורה כאילו שיש לו מה למכור ובאמת עומד בידים ריקניות, ריקים מכל תוכן והכל הבל ורעות רוח.

המאוסרים היחידים בעולם - עובדי השם

וברור הדבר לעין כל, כי הבעלי שמחה היחידים, אותם השמחים בחלקם ומרגישים מאושרים באמת, הם היהודים שהיו בנעוריהם עובדי השם, וממשיכים בכך בימי הבגרות, רק הם הם היודעים הטעם של עונג ושמחה, ורק הם יודעים מה זה טעם של חיים, ורק הם השיגו טעם אמיתי בחיים! - ובכן, אין הדבר קונץ גדול כל כך להכיר בדבר. ובדאי שמי שמכיר בדבר, ומשליך את תענוגי היצר ממנו והלאה, יזכהו השי"ת שיזכה לראות בנועם ה'.

שצריכים להתרגל ולהכיר בדבר, ולעמוד על כך מתוך התבוננות.

בזמה"ז אין ההכרה בדבר משום חידוש

והאמת ניתן לומר, שבזמה"ז אין הדבר חידוש ('קונץ') גדול כל כך, וכמדומני בתקופות שלפנינו ה' הדבר חידוש יותר גדול, אבל בזמה"ז אין ההכרה בדבר משום חידוש כל כך, כי כיום כל העולם מעיד על הדבר. - כי הנה, ברוב הימים ורוב התלאות והקורות שעוברים על העולם, מתבררים יותר ויותר שקרים, ונוכחים לדעת על הרבה דברים איך שהיו שקר מיסודם, מעין מה ששהמע"ה מברר והולך בספר קהלת - גם זה הבל וגם זה הבל... ולאט לאט מתברר העולם יותר ויותר, וכבר קרובים יותר להמסקנא של 'סוף דבר הכל נשמע, את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם'. - פעם נתפתו לדבר ההוא, ופעם נתפסו לתאוה אחרת וכו', ואילו היום, נפתחו כל אוצרות התענוגים ותאוות עוה"ז לכל העולם, וגם יש אפשרות לכל מי שרוצה, להאבס עצמו בכל תענוגי עולם ולהשתקע ראשו ורובו בכל מה שעולה על רוחו, באופן שלא ה' אף פעם. נתבונן נא, מה התוצאה מכל זה ומה הרווחו מכך, הרי המשברים וכאונני

שיעור נ"ז

פרק ט"ז (המשך א') - פרשת וארא תשע"א לפ"ק

בענין נאמנות בעבודת ה'

העולם אלא ההכרחי, עדיין יצטרך לטהר לבבו ומחשבתו שגם באותו המעט אשר הוא לוקח לא יכוון אל ההנאה והתאוה כלל, אלא תהיה כוונתו אל הטוב היוצא מן המעשה ההוא על צד החכמה והעבודה. ובנוסף לכך שייכת מדת הטהרה גם בעניני המחשבה, במעשים הטובים

עיין בפנים (כל הפרק) שהולך ומבאר מדת הטהרה. וקובע כלל במידה זו, שלא יניח האדם מקום ליצר במעשיו, אלא יהיו כולם על צד החכמה והיראה ולא על צד החטא והתאוה. וזה שייך במעשים גופניים וחומריים, אפילו אחרי שנוהג בפרישות, דהיינו, שלא יקח מן

חוברות דוגמא

מדור מפתחות

נדבת ידידינו הרב החסיד הנעלה
והמפואר, איש האשכולות המהולל
בתשבחות, רב חינא רב חסדא,
איש אשר רוח בו, הרבני החשוב

**הרה"ג רבי בנימין
אבראמאוויטש שליט"א**

זכות הפצת מעיינות התורה
והחסידות תעמוד לו לעד להתברך
בכל מילי דמיטב ובכל אשר יפנה
ישכיל ויצליח מתוך בריות גופא
ונהורא מעליא אכי"ר.

מפתחות

חוברות דוגמא

תתקפט

אוצר גליוני דברי תורה / תנ"ך

מפתח פסוקים ומאמרי חז"ל

תנ"ך

בראשית		ג, ז	וידעו כי ערומים הם	פט
א, א	בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ	ג, יד	ועפר תאכל כל ימי חיך	קנט, תיד
א, ב	סב, צז, קנט, רט, רי, שמוה, שמו, תצט והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום	ג, יז-יח	לך	שלוה, שלט, תיד, תלא, תלח
א, ג	יהי אור ויהי אור	ג, יט	בזעת אפך תאכל לחם וכו' כי עפר אתה ואל עפר תשוב	קצח, שלט, שמ, תיג, תכט, תלב, תלט, תמד, תקד
א, ד	וירא אלקים את האור כי טוב	ג, כב	ואכל וחי לעולם	רפט, שמו, תעט, תתקעג
א, ט	יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה	ג, כד	להט החרב המתהפכת	תפו, תתקעח
א, טז	שני המאורות הגדולים	ד, א	והאדם ידע את חוה	תקכב
א, כד	תוצא הארץ נפש חיה	ד, יא	ארור אתה מן האדמה וכו'	שלט, תלא
א, כו	נעשה אדם, וברש"י	ה, כט	זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו	תטז
א, כח	פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה	ו, ג	והיו ימיו מאה ועשרים שנה	תיא
א, לא	וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד	ו, ז-ז	ויןחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו ויאמר ה' אמצחה את האדם וכו' תיב, תכא	פט
ב, ה	וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכו' רטז, ריז, רצד	ו, ח	ונח מצא חן בעיני ה'	פט
ב, ו	ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה	ו, ט	אלה תולדות נח, וברש"י יש דורשין לשבח ויש דורשין לגנאי	עט, תז
ב, ז	ויפח באפיו נשמת חיים	ו, ט	נח איש צדיק תמים היה בדורותיו	תז, תיג
ב, י	ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים	ו, טז	שלש מאות אמה אורך התיבה חמישים אמה רחבה ושלושים אמה קומתה	קו
ב, טו	ויקח ה' אלקים את האדם ויניחיו בגן עדן לעבדה ולשמרה	ז, יא	בשנת שש מאות לחיי נח	עח
ב, טז	מכל עץ הגן אכול תאכל	ז, יז	ארבעים יום על הארץ	תי
ב, יז	כי ביום אכלך ממנו מות תמות	ח, ז	וישלח את העורב וכו'	תתלב
ב, יח	אעשה לו עזר כנגדו	ח, יא	והנה עלה זית טרף בפיח	עח
ב, כא	ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן	ח, כ	ויבן נח מזבח לה' וכו' וירח ד' את ריח הניחוח וכו'	תז
ב, כג	לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת	ח, כב	יום ולילה לא ישבותו	עט
ב, כד	ויבן ה' אלקים את הצלע	ט, ב	ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ	תסא, תעה, תעו
ב, כה	ויהיו שניהם ערומים וכו' ולא יתבוששו	ט, ו	כי בצלם אלקים עשה את האדם	שסד, תסא
ג, א	והנחש היה ערום וכו'	ט, כ	ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין	עט, קו, תז
ג, ו	ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה היא לעיניים	ט, כה	ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו	שלט

חוברות דוגמא

תתריב

אוצר גליוני דברי תורה / מפתח ענינים

מפתח ענינים

פעל במסירות נפשו שיהיה היחוד אף כשיש סט"א
בעולם
תרמב
נקרא האדם הגדול כי זכה להארה מג"ע
תרמז
זכה לברית מילה אחר שנודרך כאדה"ר קודם החטא
תרפח

יצחק אבינו

היה הראשון שנהפך לו זכות אברהם אביו למזל
קט
היה הראשון שנהנה בזכות אבות, ולכן נקרא יצחק ולא
צחק
תקמד

יעקב אבינו

בחי' דעת, והשתחוה ליוסף כי הוא מושך מדעת העליון
קעא
הוא מדת אמת, ונתקפל ד' קצות א"י תחתיו לקרב מיליה
קעה
דאמת
תיקן ק"ל שנה של אדה"ר שמצד הדכר
רנה
הוא בחי' תורה ועוה"ב הכלול בעוה"ז
רעו
גג עוה"ז מעשיו לאחר שגג עוה"ב בתוך עוה"ז
רעח
שינתו היתה בבחי' יחוד גוף ונשמה ולכן שכב במקום
ביהמ"ק
שנד
שמו מורה על ירידת המלכות לבי"ע וישראל על ב' מלכים
ככתר א'
תלד
הוא שלימות האדם וע"ז נאבק עמו שרו של עשוי כקטרוג
תמה
המלאכים על האדם
כשירא מעשיו הרגיש שיש לעשוי אחיזה בו ולכן שלח לו
דורון
תמט
היה שופריה דאדם שיש לו שמירה בלילה מאונס
תסא
היה לו כח אסיפה המגלה רזא דאחד וסוד הגאולה
תרסח

אבות ובנים

בעליה לרגל מתעלים הבנים לדרגת האבות
תמח
אם האב יכיר שהתורה חיותו ימשיך אותו גם לבניו
תעג תקמא
רק ענינים גשמיים עוברים מאב לבן, כי אלו הם שיריים
שלו שנשפכו לחוץ
תקלט
מעשה אבות בשמחה נשפע לבנים כי עולה על גדותיו
תקמא

אבות הק'

ביטלו עצמם כ"כ להשי"ת שנהפך טבעם לעשות רק
רצון ה'
קסה
היו בגלות רק בחיצוניות שבפנימיות ושבחיצוניות רלח
למדו בבית שם ועבר איך לגרום יחוד קוב"ה ושכינתיה
רנו
נתברכו ב'כל' - בחי' נקודה פנימית שאינו מתפשט
לחיצוניות
שצט
על דרגתם ומידתם אין בחירה
תיט
השרישו קדושה בישראל ולא שייך בהם ומשלם לשונאו
להאבדו
תקלג
מעשיהם נעשה מזל לישראל מאחר שאין בחירה עליהם
לא נחשב כזכות
תקלח
אברהם בירר יצחק מישמעאל ויצחק את יעקב מעשו
ויעקב הוליד רק טוב
תרסד

אברהם אבינו

חידש שהשפעת אמונה נחשב כצדקה
ד
זכה לזקנה שהוא זמן שמחה ברוחניות בחי' בכ"ל
עה
הוא בירר קדושת ישראל מצד דרגת מועדים
עט
האכיל את המלאכים בחי' מן שגורם אמונה גם לשכל
הגשמי
קב
עבודתו היתה בארך רוח ועי"ז נתהפך זכותיו למזל לבניו
קיד
גימ' רמ"ח כי הוא ראש למאמינים שהוא השורש למצוות
עשה
קפ
ע"י אמונתו שמעורר רחמים נעשה ראש האבות דאב
מרחם על בנו
קפ
מסר נפשו לגלות אלקות בחיצ' השייך באמת לאוה"ע ת
מעלתו על נח שהעמיד עם שכולם צדיקים
תיג תכב
נטל עצה מממרא כדי להעלותו ולתקנו
תנב
תפילתו על סדום היתה על משיח בהיסח הדעת, ועי"ז
נענה
תקל
נתקרב ע"י חסד שמתפשט ביותר ללא אחיזת חיצונים
תקלה
הכיר בחסד ה' שבא מאהבה ולכן זכה שלא יהיה אצלו
חסד להאבדו
תקלו
במלחמתו בד' מלכים ביטל את החושך ותשש כוחו בדין
ענין התגברות החושך
תקמח

חוברות דוגמא

תתריג אוצר גליוני דברי תורה / מפתח ענינים

הוא יצירה פלאית מצד תכליתו הנעלה ומצד בחירתו
תרלה תכליתו להיות מרכבה לשכינה והוא פלא גדול איך ומ"ט
צריך לזה תרלה על ידו מתגלה חלק הנשמה שבבריאה תרמו
צריך לגלות כבוד ה' ע"י בחי' אדמה לעליון וכשאינו כן
זהו חילול ה' תרנ
השלם שמור גם בשיתו תסא

אדם הראשון

לא נצטוו בג"ע על מצוות כי היו חלק מעצמיותו פט
חטאו בעה"ד היה שלא היה צריך ליכנס לחקירה צ
היה בחי' צדיק שעליו לבדו עמד העולם תיב
בע' שנותיו האחרונים שלט עצבון ודוד הפכם לשמחה
בשירותיו תיד
לא הותר לו לאכול בהמה כי היה איזה השתוות בין אדם
לבהמה תעו
עבר על גזילה דע"י פגם בדעת אפשר להתקשר אל דבר
שאינו שלו תקכא
זכה למחילה על העגמ"נ שגרם בהחטא אך לא נתקן עדיין
החסרון שגרם תרמט
היה צריך לאכול מעה"ח ושוב לא היה נכשל בעה"ד
תרעח
אילו היה עז רצונו שלא ליכשל בחטא היה אוכל מעה"ח
תרפג בדרך דילוג

אהבה

אהבת ישראל נכלל באהבת ה' כי ישראל הם הגילוי של
ה' בבריאה שנא
אהבת הקב"ה לישראל לעומת אוה"ע הוא בעצם וא"א
לבאר סיבתה שעא
לע"ע נמדדת לפי גודל מסירות נפש, ולעת"ל לא יהיה
מעורב בה צער תכט

אהבה ויראה

בימי הנעורים יש לעשות טוב מיראה ולסור מאהבות
נפולות וההיפך בימי זקנה עו
הם כשני היפכים ומתאחדים ע"י בחי' אין קסא
יראה נכונה באה דייקא מתוך קירבה ואהבה גם מרחוק
קצו
עיקר העבודה צ"ל על יראה והאהבה ממילא תבוא רא
אהבה אינה יכולה ליכנס בכלים זולת ע"י יראה מזוככת
תקסו
יראה מזוככת המשתות עם אהבה היא בידי שמים
תקסח כאהבה

גם מה שעושה האב רק משום בניו אינו שקר כי
תקמא בפנימיותו רוצה

אבידה

ע"י יאוש נתברר שאין עוד בה ניצו' השייכים לבעלים
תקטו

אבילות

מתבטל רק ביו"ט שיוירד האור גם לגוף ולא בשבת השייך
לנשמה רלט תרעט
אינו נוהג בשבת שמאיר חיות הנשמה שלא נגזר עליה
מיתה רלט תרעט
הולכין בה אחר המיקל דלנשמה הוי המיתה מעלה שצב
הוא חלק מגזירת המיתה כי אין אבילות באמת בקדושה
תקיג

אדם

יש בו גם בחי' בליעל וכשמשותמש בו בקדושה נחשב
כשנים קמט
לא נזכר בתורה חיותו מנפש הבהמית כי בכך לא הוי
'אדם' קנט
נמשל לעץ השדה, העץ רומז לתורה והפרי הרומז
למצוות קעא
גימ' ט' במ"ק והי' הוא השכינה שמשותפת עם ישראל
רכה
שמו צ"ל אספקלריא לנשמתו ולכן יש לקשרו לשם
משמוה"ק רלו
כולל ג' מערכות ומרומים בכל האותיות רסז
השם מורה להביא אחדות בד' רוחות שסו
נברא להתפלל על הגשמים לעורר יחוד קוב"ה ושכינתיה
תט
נקרא מי שנמשך אחר דעת והוי יחידי תיח
נעשה לב' חלקים גוף ונשמה ע"י הקללה תלב
נקרא הולך ע"י יסוד שמאיר בנצח והוד בחי' רגליים
תמג
עיקר מעלתו על המלאכים הוא בנה"י שבו תמד
מתקן גם מלאכים ולכן נצרך שיסכימו ביצירת האדם
תנב
אינו כולל אוה"ע כי הם בחי' מת לעומת ישראל שהם
בדרגת חיים תעה
תיקונו אינו ע"י צער כבהמה כי הדעת ממתקת הדינים
תעז
נוצר ע"י התורה שמלמדין אותו במעי אמו תצה
נברא בשכל פנימי שאין מלאכים משיגים תרכב
נברא משכל פנימי המשווה את הידיעה והבחירה ולכן עליו
להיות פנימי תרכב

חוברות דוגמא

תתרגם אוצר גליוני דברי תורה / מפתח ענינים - מסילת ישרים

מפתח ענינים למדור מסילת ישרים

שיעור ג"ה – ע"ה

יראה ואהבה הם ב' כנפיים להעלות את האדם ומצוותיו

תתא מי שהשתדל לאהבה את ה' ודאי יש לו זאת בתעלומות
תתב לבו
תתט ההבדל בין יראת הרוממות לאהבה
תתט טעם שיראה מכונה בשם זהב ואהבה בשם כסף
תתמא הדגשת החסידות ביותר על אהבת ה'
תתמה אהבת ה' אין לה דמיון ומשל בעוה"ז **תתמא, תתמב**
תתמב ביטוי לשונות אהבת ה' בספרים הק'
תתמג אהבת ה' יסוד עיקר בעבודה ובחסידות
תתמד טבע האהבה בברואי העולם
תתמז אהבת ה' למעלה מכל המשלים מאהבות עוה"ז **תתמט**
תתנא חשיבות עבודת הלב וההשתוקקות לאהבת ה' ואהבת ציון
תתקי תתקי
תתקיב מי שיש לו אהבת ה' יש לו אהבת ישראל
תתקיז אהבת הקב"ה והתורה וישראל אחד הוא

עבודת האהבה

תתנא השתדלות האדם לאהבה את ה'
תתא דרכי החסידות להגיע לאהבת ויראת ה'
תתמב הנשמה המזוככת משיגה בעצמה אהבת ה' שבתבעה
תתמג טעם הזנחת ענין אהבת ה' אצל ההמון
תתמד כל האהבות שבעולם הם משל ודוגמא לאהבת ה'
תתמה גודל אהבת ה' אצל הצדיקים
תתמז השגת מידת האהבה ע"י הצדיקים
תתמט אי אפשר ואין צריך להסביר ענין אהבת ה'
תתנא אילו האדם היה יודע חשיבותו אצל ה' אז היתה נפשו
תתנב דבוקה באהבת ה' בכל כוחו
תתנג מהותם של אוהבי ה' ודרך עבודתם
תתנד יקיים את מצוות ה' מפני שרוצה לעשות נחת ולהתקשר
תתנה לה' ולא שיש לו איזה חשבון עם ה'
תתנז דרכי העסק וההתבוננות בעניני אהבת ה'
תתנח כשמתחיל להתעסק באהבת ה' כל עבודתו נראית אחרת
תתנז תתנז

אבות הק'

ענין 'חטאי' האבות ועונשם
עבודתם לברר הגשמיות ועניני עוה"ז

אבילות

תתעה טעם הנהגת אבילות על המת
תתעו טעם שיו"ט מבטל את האבילות
תתעז דרך ואופן האבילות הראוי והנכון
תתעז בענין איסור האבילות לכהן גדול ובחנוכת המשכן

אברהם

בעקידת יצחק נתקדש מקום המקדש למקום שורש
אהבת ה'
ענין בכיית המלאכים בעת שעקד את יצחק

אדם

תכלית בריאת האדם שירגיל עצמו לראות ולהבחין בשקור
של היצר
תכלית בריאת האדם להשליט טבע הנשמה על הגוף,
והוא תנאי ההצלחה בעוה"ז
ביאור הטבעיות בבריאת האדם בישרות שהוא חיים
בדביקות ואהבת ה'
האדם האמיתי הוא החלק אלקי ממעל וצריך להגדיל חלק
זה שבאדם
ביאור ויתאמת חובת האדם בעולמו

אדם וחווה

מה גרם לאדם לחטוא אחר ששמע ברור שאסור לו לאכל
מעץ הדעת
פיתוי חטא עץ הדעת שורש לכל החטאים

אהבת ה'

מאמרים כלליים

תת ב' הגדרות בענין היראה והאהבה
תת איך נצטוונו על אהבת ה' הרי הם דברים שבלב ואין ניתן
להכריח

חוברות דוגמא

אוצר גליוני דברי תורה / מפתח ענינים - מסיילת ישרים תתרג

אמונה

תשפא	גודל מעלת האמונה
תשפא	כפי התעלותו מבין יותר ערך האמונה
	שלימות האמונה להיות מאמין בפועל
תתג, תתג, תתג	
תתג	טעם שאין יראת העונש לאדם תמיד כי חסר לו האמונה
תתג	החושית
תתג	אור האמונה בוקע כל החושך וההסתרים
תתג	הסתר פנים שייך רק למי שאין לו אמונה אמיתית,
תתג	והמאמין אין לו הסתר

אריכות ימים

תתג	ענין אריכות ימים לפני המבול היה מפני שיכלו לעבוד לה'
תתג	גם בענייני עוה"ז
תתג	טעם שנתמעטו שנות חיי האדם ממה שהיו בדורות
תתג	הראשונים

ארץ ישראל

תתג	עיקר מקום קיום המצוות הוא בא"י, והוכחות לזה
תתג	הצדיקים שחיים בעולם נמצאים בד' אמות של גן עדן
תתג	וארץ ישראל

בחירה

תשכא	הרגשת הבחירה בחיים על גבי הטוב
------	--------------------------------

בטחון

תתח	צורך הבטחון בעבודת ה'
-----	-----------------------

ביכורים

תתח	טעם שבמצוה זו ניכר בעיקר היופי וההדר
-----	--------------------------------------

בין אדם לחבירו

תתג	משמעות מידת החסידות בעניינים שבין אדם לחבירו
תתג	תשפד, תשפד, תתג
תתג	מידת ההטבה לזולת צריך להוציא מכח אל הפועל ולא רק ברחמנות בלב
תתג	הקשיים בענינים שבין אדם לחבירו מתעוררים ע"י שאין שמים דגש על העבודה שבלב
תתג	לימוד מדרך הצדיקים שלא לראות שום רע על כל יהודי
תתג	חילוק בגישת בעלי המוסר לגישת החסידות בעניני בין אדם לחבירו
תתג	ראה: אהבת ישראל

תתג	ההבדל בין העובד מאהבת ה' לבין פרומער המדקדק ומחמיר על עצמו בכל עת
תתג	סגולת סיפורי צדיקים לעורר אהבת ה'
תתג	ביאור הטבעיות בבריאת האדם בישרות שהוא חיים בדביקות ואהבת ה'

אהבת ישראל

תשפד	מידת אהבת ישראל במשנת החסידות
תתג	מי שיש לו אהבת ה' יש לו אהבת ישראל
תתג	חידוש הבעש"ט בענין אהבת ישראל
תתג	אהבת ישראל ענף מידת החסד
תתג	אהבת הקב"ה והתורה וישראל אחד הוא
תתג	הדרך באהבת ישראל לראות אך טוב על ישראל וללמד עליהם זכות
תתג	לימוד מדרך הצדיקים שלא לראות שום רע על כל יהודי
תתג	עצה לאהוב כל יהודי ע"י שיצייר כאילו הוא בנו
תתג	דרך אהבת ישראל ע"י הטבה בפועל ממש ודאגת צרכים הגשמיים של כל יהודי
תתג	גודל אהבת ישראל בהיכלי הצדיקים

תתג	לימוד מידת אהבת ישראל ע"י הסתכלות בעבודת הצדיקים
תתג	תפלה ובקשה כסדר על צרכי בני ישראל
תתג	ע"י עבודתו באהבת ישראל נתעלה ונתרומם בקדושתם
תתג	גודל ענין אהבת חברים המקושרים יחד לעבוד לה'
תתג	תתג

אושר

תשכא	המאושרים היחידים בעולם הם עובדי ה'
------	------------------------------------

אכילה

תשפד	הדרך להשתמטות מתאוות האכילה
תשפד	שורש כל התענוגים בא מתענוג רוחני
תתג	עבודת האכילה בצדיקים ובאנשים פשוטים
תתג	אודות הטעם במאכלים
תתג	הודאה לה' על המאכלים הטובים
תתג	דרך העבודה בהעלאת הניצוצות מהמאכלים
תתג	

אליהו

תתג	היה כמו אדם הראשון קודם החטא ויכל להשתמש עם העורב הטמא
תתג	

חוברות דוגמא

תחרנד אוצר גליוני דברי תורה / מפתח ענינים - מסילת ישרים

בית המקדש

ענין הדר ויופי בהמ"ק
שלמה הבין שכל דבר בעולם הוא משל לדבר רוחני ולכן
לקח אומנים הגויים לבנין בהמ"ק
ירושלים ובהמ"ק מקום שורש אהבת ה' בעולם
תיאור הדור שלאחר החורבן
בעקידת יצחק נתקדש מקום המקדש למקום שורש
אהבת ה'
ירושלים ובהמ"ק מקום שורש אהבת ה' בעולם
תתמו, תתמוז, תתקג, תתקד
אודות חיוב ההשתוקקות אחר ציון וירושלים ולהצטער
על כבוד השכינה
תיאור 'אהבת' ציון ו'חיבת' ירושלים
כל מהות העולם השתנתה אחר חורבן בית המקדש
תתקד
חיוב הדרישה לבנין בית המקדש וגאולת ישראל
גילוי הקדושה הגדולה שהיה בבית המקדש בבוא כל
ישראל ליראות פני ה'
תתקז
גודל התנגדות הסט"א לקדושה הגדולה שהופיעה
בבהמ"ק
ענין בניית כרך גדול של רומי מקור הטומאה לעומת בנין
בהמ"ק
תתקח
חשיבות עבודת הלב וההשתוקקות לאהבת ה' ואהבת ציון
תתקי
מי שפגע בעבודת המקדש נענש מיד כי פגע ביסוד
העולם
תתקסח
טעם מצות עליה לרגל
תתקעז

בריאת העולם

התעוררות לשמחה ע"י התבוננות בטובה הבריאה ותכלית
העולם
תתצג

ברית

הכי חשוב בקדושת הברית לנתק עצמו מענין זה וישקיע
עצמו בתורה
תשיח
שמירת העין והלב שלא יכשל
תשיח
אלו הרהורים נחשבים לפגם הברית
תשיח
כשיש לו הרהורים רעים סימן שהיצר אורב לו כי הוא
עתיד להתקדש
תשיח
די ליצר הרע להחדיר לאדם הרגש נפילה
תשיח
עצבות וייאוש הם המניעות הכי גדולות לשמירת הברית
תשיח
התחזקות בענין שמירת הברית
תשיח
הנמשכים אחר פיתויי העיניים זורעים חורבנות נוראים
תשיח

גוף ונשמה

טבע הנשמה לתת וטבע הגוף לקבל
תשמח
השגת הנשמה על קיבול שכר הוא היפוך מהשגת הגוף
תשמט
תכלית בריאת האדם להשליט טבע הנשמה על הגוף,
והוא תנאי ההצלחה בעוה"ז
תשנ
העצבות מצד הגוף שעלול למיתה, והשמחה מצד הנשמה
שחיה לנצח
תתענ
האדם האמיתי הוא החלק אלקי ממעל וצריך להגדיל חלק
זה שבאדם
תתקטז
דרך החסידות להגדיל כח הנשמה ע"י המשכת אורות
וממילא מתבטלים הבלי הגוף
תתקז
הנשמה אינה מוצאת שום נחת רוח בעניני עוה"ז
תתקז
בעומק נקודת הנפש אין שום חטא בישראל והוא בחינת
תתקז
יו"כ שבנפש

גלות וגאולה

שלימות האמונה בביאת המשיח
תתד
ביאור ה'אור' של ימות המשיח
תתכה, תתכט
ביאור שם 'משיח'
תתכו
אודות חיוב ההשתוקקות אחר ציון וירושלים ולהצטער
על כבוד השכינה
תתקא
אודות הזנחת השתתפות בכבוד וצער השכינה בדורנו
תתקא, תתקב, תתקט
ההשתוקקות לציון וירושלים הוא בגדר דברים שבלב
תתקב
למעלה מכל ההסברים
גודל השתוקקות השי"ת על גאולת השכינה וישראל
תתקב
ביאור 'אהבת' ציון ו'חיבת' ירושלים
תתקג
חיוב הדרישה לבנין בית המקדש וגאולת ישראל
תתקה
קליפת אדום מתנגדת לכל גילוי קדושה ואהבה עד שאין
דורש לציון
תתקט
חשיבות עבודת הלב וההשתוקקות לאהבת ה' ואהבת ציון
תתקי

ראה: בית המקדש

גמילות חסד

משמעות מידת החסידות בעניינים שבין אדם לחבירו
תשפז, תשפו
מידת ההטבה לזולת צריך להוציא מכח אל הפועל ולא
רק ברחמנות בלב
תשפה
ב' סוגי בעלי חסד
תשפט
גמילות חסד הנדרש מבחורים
תשפט, תשצ
עיקר הנדרש במידת החסד שיהיה אדם טוב בטבעו
תשצ